T.C.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

HABER BÜLTENLERİNDE CİNSEL ŞİDDETİN SUNUMU

ÜST KURUL UZMANLIK TEZİ

Muhammet GÖK

ANKARA

OCAK / 2019

T.C.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

HABER BÜLTENLERİNDE CİNSEL ŞİDDETİN SUNUMU

ÜST KURUL UZMANLIK TEZİ

Muhammet GÖK

DANIŞMAN

ÜST KURUL UZMANI Hüseyin Tuğrul OKTAY

ANKARA

OCAK/ 2019

RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU BAŞKANLIĞINA

Bu çalışma, Tez Değerlendirme Komisyonu tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Başkan	:	
Üye	:	
Üye	:	
Üye	:	
Üye	:	

ONAY
... / ... / 2019

Ebubekir ŞAHİN

Üst Kurul Başkanı

TEZ TESLİM TUTANAĞI VE DOĞRULUK BEYANI

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzman Yardımcılığı Giriş ve Yeterlik Sınavları ile Uzmanlığa Atanma, Yetiştirilme, Görev, Yetki ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasına istinaden çıkartılan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Tez Hazırlama Yönergesine uygun olarak hazırlamış olduğum uzmanlık tezi ilişikte sunulmuştur.

Bu uzmanlık tezindeki bütün bilgileri akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

... /… / 2019
Muhammet GÖK,
Üst Kurul Uzman Yardımcısı
Uzmanlık Tezinin Adı: Haber Bültenlerinde Cinsel Şiddetin Sunumu

EK:

1- Tez (2 Adet)
2- CD (1 Adet)

Tezi Teslim Alan
Daire Başkanı

.../…/2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **i**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **iv**
KISALTMALAR ..... **v**
GİRİŞ **1**
Amaç 4
Önem 5
Yöntem 5
Kavramsal Çerçeve 7
Varsayımlar 8
Kapsam ve Sınırlılıklar 9
Veri Toplama Tekniği 9
BİRİNCİ BÖLÜM **10**
HABER ALMA HAKKI VE CİNSEL ŞİDDET VAKALARININ HABERLEŞTİRİLMESİ **10**
1.2. HABER KAVRAMI VE HABER BÜLTENLERİ **13**
1.2.1. Haber 13
1.2.2. Haberde Gerçeklik 16
1.3. MEDYA VE ŞİDDET **19**
1.3.1. Cinsel Şiddet Vakalarını Haberleştirilmesi 22
1.3.2.Çocuk İstismarı ve Medya 25
1.3.3. CİNSEL ŞİDDET VAKALARININ MEDYADA SUNUMUNA İLİŞKİN MEVZUAT ÇERÇEVESİ **28**
1.4. ÜLKE UYGULAMALARI **33**
1.4.1. İngiltere 33
1.4.2. Malezya 34

1.4.3. Kanada 36
1.4.4. Fas 38
1.5. CİNSEL ŞİDDETİN SUNUMUNDA ETİK İLKELER 40
1.5.1. RTÜK Görsel-işitsel Yayıncılık Etik İlkeleri 42
1.5.2. Basın Konseyi Meslek İlkeleri: 42
1.5.3. Çağdaş Gazeteciler Derneği Üyelik ve Meslek İlkeleri: 43
1.5.5. Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları: 44
1.5.6. TGC Medyada Çeşitlilik Kılavuzu: 44
1.5.7. Kadınların Medya İzleme Grubu 45
İKİNCİ BÖLÜM: 47
CİNSEL ŞİDDET HABERLERİNİN VERİLİŞ BİÇİMİ……47
2.1. IRMAK BEBEK CİNAYETİ 47
2.1.1. ATV Ana Haber - Irmak Bebek Cinayeti (20.10.2016 19: 29) 47
2.1.2 ATV Ana Haber - Irmak Bebek Cinayeti (21.10.2016 19: 15) 52
2.1.3. Kanal D-Irmak Bebek Cinayeti (22.10.2016 19: 26) 65
2.1.4. Kanal D-Irmak Bebek Cinayeti (21. 10. 2016 19: 24) 67
2.1.5. FOX TV-Irmak Bebek Cinayeti (21.10.2016 19: 29) 69
2.1.6. FOX TV-Irmak Bebek Cinayeti (22.10.2016 19: 44) 72
2.2. SURİYELİ ANNE CİNAYETİ 75
2.2.1. ATV Ana Haber-Suriyeli Anne Cinayeti (07.07.2017 16: 07) 76
2.2.2. ATV Ana Haber- Suriyeli Anne Cinayeti (08.07.2017 18: 25) 79
2.2.3. KANAL D- Suriyeli Anne Cinayeti (07.07. 2017 19: 24) 83
2.2.4. Kanal D-Suriyeli Anne Cinayeti (08.07.2017 19: 21) 85
2.2.5. FOX TV-Suriyeli Anne Cinayeti (07.07.2017 19: 30) 87
2.2.6. FOX TV- Suriyeli Anne Cinayeti (08.07.2017 21: 48) 89
2.3. ŞORTLU KIZA TACİZ HABERİ 92

2.3.1. ATV Ana Haber-Şortlu Kıza Taciz Haberi (21.06.2017 19: 18)..... 92
2.3.2. ATV Ana Haber-Şortlu Kıza Taciz Haberi (22.06.2017 19: 16)..... 94
2.3.3. Kanal D Haber - Şortlu Kıza Taciz Haberi (21.06.2017 19: 00)..... 96
2.3.4. Kanal D Haber - Şortlu Kıza Taciz Haberi (22.06.2017 19: 23)..... 100
2.3.5. FOX TV - Şortlu Kıza Taciz Haberi (20.06.2017 19: 32)..... 103
2.3.6. FOX TV- Şortlu Kıza Taciz Haberi..... 104
ÜÇÜNÜ BÖLÜM..... 108
YAYINCI KURULUŞLARIN AYNI HABER ÜZERİNE TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI..... 108
3.1. KARŞILAŞTIRMA TABLOLARI..... 108
3.1.1. Irmak Bebek Cinayeti Karşılaştırma Tablosu..... 108
3.1.2. Suriyeli Anne Cinayeti Karşılaştırma Tablosu..... 109
3.1.3. Şortlu Kıza Taciz Haberi Karşılaştırma Tablosu..... 110
3.2. İÇERİK ANALİZLERİ..... 110
3.2.1. Mahremiyet İhlali..... 110
3.2.2. Mağdurun Görüntüsü..... 112
3.2.3. Zanlının Görüntüsü..... 114
3.2.4. Mağdurun Adı:..... 116
3.2.5. Zanlının Adı:..... 118
3.2.6. Habere İlişkin Öğretici Ayrıntılar:..... 119
3.2.7. Görüntü Tekrarı:..... 120
3.2.8. Sansasyonel Unsur:..... 121
SONUÇ..... 124
ÖNERİLER..... 128
KAYNAKÇA..... 131
ÖZET..... 137
ABSTRACT..... 139
ÖZGEÇMİŞ..... 140

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Irmak Bebek Cinayeti" ilgili TV kanallarının tutumu……...74,108

Tablo 2 Suriyeli Anne Cinayeti" ilgili TV kanallarının tutumu…….91,109

Tablo 3 Şortlu Kıza Taciz" haberi ile ilgili TV kanallarının tutumu……...106,110

KISALTMALAR

A.g.e.	Adı Geçen Eser
A.g.k.	Adı Geçen Kanun
A.g.m.	Adı Geçen Makale
A.g.r.	Adı Geçen Rapor
A.g.Y.	Adı Geçen Yönerge
A.g.y.	Adı Geçen Yönetmelik
A.Ü.S.B.F	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Bkz	Bakınız
CAB	Kanada Yayıncılar Birliği
CRTC	Kanada Radyo-televizyon ve Telekomünikasyon Komisyonu
Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
İHEB	İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
HACA	Fas Krallığı Görsel-işitsel Yüksek Otoritesi
MCMC	Malezya İletişim ve Multimedya Komisyonu
Mec.	Mecazi
MEDİZ	Kadınların Medya İzleme Grubu
Md.	Madde
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
s.	Sayfa
S.	Sayı
SNRT	Fas Ulusal Radyo ve Televizyon Kurumu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCK	Türk Ceza Kanunu
TGC	Türkiye Gazeteciler Cemiyeti

GİRİŞ

Matbaanın icadı ile birlikte yazılı basım faaliyetlerinin artması ve bunun sonucu olarak yazılı eserlere ulaşmanın kolaylaşması, insanlık tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Bunun tabii sonucu olarak bilginler ve düşünürler zihinsel üretimlerini geniş kitlelere kolayca aktarma imkânını bulmuş ve böylece bilgi ve fikrin geniş kitlelere erişiminin önü açılmıştır. Bu durum kitle iletişimi olgusunun kökleşmesine zemin hazırlamıştır. Kitle iletişimin ortaya çıkabilmesi için iki ön koşulun tamamlanmış olması elzemdir. Bu ön koşulların birincisi, iletişim araçlarının mesajlarını geniş kitlelere ulaştırabilecek teknik imkânların oluşması, ikincisi ise üretilen iletişim mesajlarını tüketecek bir kitlenin bulunmasıdır. Böylece iletişim araçlarının gelişmesiyle kitlelere ulaşabilmek mümkün olmaktadır.[1] Günümüzde kitle iletilişimi yazılı basım tekniklerinin çok ilerisine ulaşmış, yazının yanı sıra ses ve görüntü aktarımının sağlandığı oldukça gelişmiş iletişim araçlarıyla sağlanır hale gelmiştir. Böylece kitle iletişimi hem oldukça yaygın hale gelmiş hem de erişimi kolaylaşmıştır.

Kitle iletişim araçları olarak da adlandırdığımız medya kavramı 1920'lerden itibaren kullanılmaya başlanmıştır[2]. Kitle iletişim araçları, "mass media", Latince araçlar anlamına gelen "media" ve İngilizce kitle anlamına gelen "mass" kelimeleri birleştirilerek türetilmiştir. Bu kavram kitlelere, kitleleri oluşturan bireyler arasında herhangi bir ayrıma gitmeksizin mesajlarını ulaştıran iletişim araçlarına yönelik olarak kullanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarının yalnız "media" kavramıyla ifade edilmesi, kavramın daha sade bir şekilde ifade edilmesi düşüncesinin yanı sıra kitle iletişiminin gittikçe bireyselleşmesinin de bir sonucudur.[3] Kitle iletişimi günümüzde gittikçe artarak doğrudan bireysel bir üretim ve tüketim yöntemi haline gelmeye başlamıştır.

---

[1]Özer Ozankaya, *"Türkiye'de Yığın İletişiminin Demokratik Siyasal Kültür Gelişimindeki Yeri ve Önemi",* A.Ü.S.B.F. Yay, Ank, cilt: XXXV. 1980, s. 161

[2] Briggs, A.ve Burke, P, *Medyanın Toplumsal Tarihi,* İzdüşüm Yayınları. İstanbul, 2004, s.7

[3] Aktaran; Mora, Necla, Medya, "Toplum ve Haber Kaynağı Olarak Sembolik Seçkinler", Cilt:5 Sayı:1 2008a, s.4

Medyanın temelde üç önemli işlevi mevcuttur. Bunlardan ilki mesaj ve bilgilerin korunabilmesi, ikincisi bütün bir topluma iletilmesi, üçüncüsü ise kültürel, siyasi uygulamaların güncelliğinin sağlanmasıdır.[4] Medya, her tür mesajı, toplumun değişik kesimlerine kendi yayın politikasına hesaba katarak ve medya aracının niteliğine göre yenide inşa ederek, tek yönlü yayan, kitle iletişim aracıdır.[5] Bu açıdan bakıldığında medya hitap ettiği kitlelere karşı hâkim bir pozisyona sahip olup bu kitlenin tercihlerini de dikkate alarak istediği medya ürünlerini arz edebilmekte ve ürünleri vasıtasıyla muhataplarını dönüştürebilmektedir.

Medya araçlarının bireyler ve kitlelere yönelik ne ölçüde etkiye sahip olduğu sürekli tartışılan konulardan biri olmuştur. Kitle iletişimin gittikçe yaygınlaşması ve toplumsal yaşamın temel unsurlarından biri haline gelmesiyle birlikte, araçların rol ve etkileri hususunda araştırmalar büyük hız kazanmıştır.[6] Birey, medya ürünleriyle ait olduğu toplumu ve o toplun kültürünü ve toplum hayatının değerlerini tanır ve yaşar. Bu açıdan medyanın kültür içindeki etkinliği ve toplumsal yapı ile kurduğu etkileşiminin sonucu ortaya çıkan mesajları anlamlandıran izleyici birey ön plana çıkmaktadır.[7] Bu noktadan hareketle bireyin medya araçları karşısındaki durumunun oldukça edilgen olduğu görülmektedir. Birey kendisinin üretiminde hiçbir katkı ya da etkisinin olmadığı medya ürününe muhatap olmaktadır. Medya ürününün içeriğini değiştirmeye ya da sorgulamaya yönelik toplumsal düzeyde etkili bir eleştiri geliştirilemediğinden üretilen bu içeriğin sürekliliği karşısında birey medyanın oluşturduğu kurgusal gerçekliğin tesiri altında kalmaktadır. Bu bağlamda televizyon diğer medya araçlarından daha etkin bir güce sahiptir. Televizyona alışkanlığı olan bireylerin bunu terk etmesi zordur. Televizyon alışkanlığı günümüz dünyasının en

[4]Aktaran; Mora, a.g.m. s. 5

[5] Mora, Necla, "Medya ve Kültürel Kimlik", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:5 Sayı:1, 2008b s.6

[6] Işık, Metin (Edt.),Televizyon ve Çocuk; 6-12 yaş arası çocukların televizyon izleme alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme, Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya, 2007, s.29

[7] İmançer, Dilek (2007) *Medyayı Anlamak: Stereotipler, Değerler ve Söylem,* De Ki Basım Yayım Ltd. Şti., 2010 Işık, Metin (Edt.),*Televizyon ve Çocuk; 6-12 yaş arası çocukların televizyon izleme alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme,* Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya, s.80

yaygın hastalığıdır.[8] Kitle iletişim araçlarının etkisini artırması ve bireyin yaşamının her yönüne ve anına tesir etmesi ile birey/toplum üzerindeki nüfuzu da genişlemektedir. Günümüzde medya, özellikle televizyon, yeniden inşa eden, biçimlendiren, yöneten, kontrol eden ve hatta yargılayıp, mahkûm eden bir güç aracı haline gelmiştir.[9] Kitle iletişim araçlarının özellikle ideolojik bir bakışın propaganda vasıtası halini almaları durumunda karşı ideolojik gruba ilişkin acımasız baskı unsurlarına dönüştükleri açıktır. Bu bağlamda karşıt bir yaşam anlayışına sahip insanlar topluma açık bir platform üzerinden açıkça mahkûm edilebilmekte ve toplumsal dışlanmaya maruz bırakılabilmektedir.

Medya araçlarının birer kültür taşıyıcısı ve aktarıcısı oldukları günümüzde konuyu akademik çerçevede ele alan çevrelerce büyük oranda kabul edilmektedir. Günümüzde, bu araçlar sınır aşan bir etkiye sahiptir. Teknolojinin sürekli gelişmesi, bu araçları daha güçlü ve daha etkili bir konuma taşımıştır.[10] Bu bağlamda kitle iletişim araçlarının kültür üzerindeki olumlu ve olumsuz tesirleri olduğu yönünde fikirler mevcuttur. Medya, sadece kültür ürünlerinin üretilmesi, ya da yeniden üretilmesi açısından değil, kültürün kitlelere taşınması, öğretilmesi ve böylece canlılığının korunması açısından da oldukça önemli görevler üstlenmiştir.[11] Bu açıdan bakıldığında başta televizyon olmak üzere kitle iletişim araçları kültürel değerlerin ulusal ve ulusal boyutta tanıtılması ve yaygınlık kazanması anlamında önemli işlevlere sahiptir. En etkili medya aracı konumundaki televizyon, kültürün hem geniş kitlelere aktarımında hem de yeniden üretiminde etkin bir rol üstlenerek önemli bir gereksinimi karşılamaktadır. Diğer taraftan kültürel açıdan televizyonun yozlaştırıcı bir tesiri olduğu yönünde de düşüncüler vardır. "Eleştirel ekolün kültür emperyalizmi kuramını doğrulayan kültür endüstrisinin en etkili silahı olan medya, toplumun kültürel yapısını kendi ihtiyacı ve çıkarı doğrultusunda, kendi koşullarında üreterek kendi işleyiş mantığında pazarlamaktadır." Bu bağlamda medya, kültürel ilerlemeyi sağlaması, bireylerin sağlıklı kişilik geliştirmeleri hususunda faydalı

8 Mustafa Ruhi Şirin, *Televizyon Çocuk ve Aile; yeni çocukluğun televizyon sarmalı,* İz yayıncılık & Çocuk vakfı, 3. Baskı; İstanbul, 2006, s.9
9 Necla Mora, a.g.m. 2008b, s.6
10 Bekir Kocadaş, Kültür ve Medya, Bilig, Yaz/2015, S.6, s.6
11 Ali Arslan, *Medyanın Birey, Toplum Ve Kültür Üzerine Etkileri,* Uluslararası İnsan ve Bilim Dergisi file:///C:/Users/acer/Downloads/Publications_001%20(1) s.8 (12.06.2018)

olmak şöyle dursun; tam tersine milli kültürü yıpratıp zayıflatıcı, bireylerin kişiliklerini ve ruh sağlıklarını bozucu nitelikte bir etki de yapabilmektedir.[12] Bunun tabii sonucu da bireyin kendini yerleşik toplumsal değerlere karşı konumlandırarak sosyal yapı ile çatışma içine girmesi olmaktadır. Bu durumda birey içinde yaşadığı toplumdan gittikçe uzaklaşarak yalnızlaşmaktadır.

Medya günümüzdeki yaygın kullanımı ile bireyi ve toplumu derinden etkilemektedir. Birey medya yaygınlaşmazdan evvel sosyal ortamda deneyimlediği pek çok olguyu medya araçlarının üretimi olan ve kurgusal gerçeklik üzerine inşa edilmiş ürünlerle tanıma ve değerlendirmeye mecbur hale gelmiştir. Başta televizyon olmak üzere medya araçları ticari kaygıların ön plana çıkmasıyla birlikte izleyicinin merak duygusunu tatmin etmek amacıyla sosyal hayatta karşılığı olmayan hayali gerçeklikler üzerinden yeni değerler dünyası inşa etmeye koyulmuştur. Sosyal hayatın büyük oranda zayıflamasıyla birlikte özellikle genç kuşaklar medya araçlarının ürettiği bu hayali dünya ile baş başa kalmışlar. Bunun sonucu olarak da içinde bulundukları toplumla çatışır hale gelmişlerdir. "Haber Bültenlerinde Cinsel Şiddetin Sunumu" adlı bu tez çalışması ise cinsel şiddet vakalarının haber bültenlerinde nasıl ele alındığını incelemeyi hedeflemektedir.

Amaç

Bu tez çalışmasıyla medya hizmet sağlayıcı kuruluşların cinsel şiddet olaylarının haber bültenlerinde sunumunda mağdurların insan onurunun korunmasına, zanlıların masumiyet karinesine ve diğer etik ilkelere ne düzeyde dikkat ettiğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

[12] Ali Arslan; A.g.m. 10

Önem

Kitle iletişim araçlarında yer alan haberlerin önemli bir kısmını şiddet haberleri oluşturmaktadır. Bu şiddet haberlerinin de yine önemli bir kısmının taciz, tecavüz ve istismar gibi cinsel içerikli şiddet haberlerinden meydana geldiği görülmektedir. Bununla beraber cinsel şiddet haberlerinin içeriğinde yer alan mahremiyet olgusu ve toplumsal değer yargıları nedeniyle diğer şiddet türlerinden ayrıldığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda bu tür içerik taşıyan şiddet haberlerinin diğer şiddet haberlerinden farklı olarak kendi özel koşullarının dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmanın söz konusu haberlerin değerlendirilmesinde ve muhtemel yayıncılık ihlallerine karşı alınabilecek tedbirlerin belirlenmesinde yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Yöntem

Çalışma konusunun nitel özelliği ve çalışmanın doğrudan konuya ilişkin metinler üzerinden yürütülecek olmasından dolayı bu çalışmada içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Çalışmada görsel işitsel sektörün bütününü kapsayan genel geçer sonuçlara ulaşmak yerine ele alınan örnekleme ilişkin belli ölçütler bağlamında değerlendirme yapılması amaçlandığından bu çalışmada örneklem hususunda olasılık dışı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. *"Olasılık dışı örnekleme, örneklem grubunu elde etme yerine olasılık kuramına dayalı hesapların yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda kullanılır. Bunlar evreni kestirme imkânı da sunmazlar. Bu nedenle, bu gruptaki örnekleme türlerinin, evrene genellemenin önemli olmadığı durumlar için kullanılması daha doğru olabilir."* [13]

[13] Aktaran: Abdullah Koçak ve Özgür Arun,(2006) "İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem, Sorunu", Selçuk İletişim, s.26

“Haber Bültenlerinde Cinsel Şiddetin Sunumu” adlı bu tez çalışması üç bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Birinci bölümde öncelikle haber alma hürriyeti, haber kavramı ve haber kavramı ile habere konu olay arasındaki ilişkiye değinilmiş ve haberde gerçeklik konusu ele alınmıştır. Ardından şiddet kavramı ve şiddetin medyada sunumu irdelenmiş ve medyadaki şiddetin gerçek yaşama nasıl yansıdığı ele alınmıştır. Sonrasında ise cinsel şiddet ve bu şiddete ilişkin vakaların medyada nasıl sunulduğu konusuna değinilmiştir. Bununla beraber konuya ilişkin ülkemiz mevzuatı ve farklı ülkelerde görsel-işitsel sektörü düzenleyen otoritelerin düzenlemelerine yer verilmiştir. Birinci bölümün sonunda ise ülkemizde kadına yönelik şiddet ve cinsel şiddetin medyada nasıl ele alınması gerektiğine ilişkin çeşitli kuruluşların belirlediği etik ilkelere yer verilmiştir.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde ana akım yayıncı kuruluşlar arasından seçilen üç ulusal televizyon kanalının üç farklı cinsel şiddet içerikli haberi nasıl ele aldıkları irdelenmiştir. Bu bağlamda ATV, Kanal D ve FOX TV adlı yayıncı kuruluşların “Irmak Bebek Cinayeti”, “Suriyeli Anne Cinayeti” ve “ Şortlu Kıza Taciz ” başlıklı üç farklı cinsel şiddet içerikli haberi izleyiciye iki gün üst üste nasıl aktardıklarına bakılmış ve söz konusu haber içeriklerine ilişkin deşifre metinleri oluşturulmuştur. Oluşturulan bu deşifre metinler ile yayın görüntüleri ise birinci bölümde verilen hukuki düzenlemeler, bilimsel görüşler ve etik ilkelerin ön gördüğü hüküm ve görüşler çerçevesinde oluşturulan aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirmeye alınmıştır. Yayınların değerlendirilmesinde dikkate alınan ölçütler;

- Mahremiyet ihlaline yer verilip verilmediği
- Mağdurun görüntüsüne yer verilip verilmediği,
- Zanlının görüntüsüne yer verilip verilmediği,
- Mağdurun adının nasıl verildiği
- Zanlının adının nasıl verildiği,
- Habere ilişkin öğretici ayrıntılara yer verilip verilmediği,
- Görüntü tekrarlarına başvurulup vurulmadığı,
- Haberin sunumunda sansasyonel unsurlara yer verilip verilmediğinden oluşmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise ikinci bölümde yukarıdaki ölçütlere göre ele alınan yayın içeriklerine ilişkin yayıncı kuruluşların tutumlarının karşılaştırılması yapılarak söz konusu ölçütler bağlamında öne çıkan hususlara ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Tez çalışmasının sonuç kısmında ise çalışmaya konu olan haber metinlerinin değerlendirilmesinden elde edilen sonuçlar ele alınarak çeşitli açılardan ihlal teşkil ettiği düşünülen haber sunum sorunlarının giderilmesine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Konuya ilişkin literatüre bakıldığında cinsel şiddet ve medya ilişkisinin daha ziyade toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında ele alındığı ve çocukların cinsel istismarının medyaya yansımasına ilişkin ise yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Öte yandan çalışmalar çoğunlukla cinsel şiddet mağdurları etrafında ele alınmış ve izleyici tarafı görmezden gelinmiştir. Bu çalışmada konu görsel-işitsel düzenleyici kurul bakış açısıyla değerlendirilerek hem mağdurlar hem de izleyiciler açısından ele alınmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Bu tez çalışmasında haber içerikleri çerçeveleme kuramı esas alınarak değerlendirmeye alınmıştır. Çerçeveleme kuramı medyanın haber sunumunda vakaları izleyicinin zihninde benzer olaylara ilişkin var olan bilgileri dikkate alarak oluşturduğu medya çerçeveleri vasıtasıyla aktardığını ifade eder. “Kavramsal olarak, çerçeve ‘açılan haber şeritleri arasında bir bağlantı örerek bunlara anlam veren

merkezi bir düzenleyici fikir ya da hikâye dizisi' olarak tanımlanmaktadır."[14] Çerçeve belirleme, medya çerçeveleri ile bireylerin önceki bilgileri ve eğilimleri arasındaki etkileşime gönderme yapmaktadır. Haberlerdeki çerçeveler, konuların ve olayların öğrenilmesini, yorumunu ve değerlendirilmesini etkileyebilmektedir.[15] "Çerçeveleme süreci" biçiminde ortaya çıkan ve kültürün içinde yeniden oluşturulan çerçeveler, izleyicinin bilişsel şemaları ile medya üretimlerinin taşıdığı anlamlar arasındaki etkileşimin merkezinde yer alır. Medya ürünlerinin makro bağlam içinde ve mikro yapılarıyla değerlendirildiği inşacı çerçeveleme yaklaşımları çerçevelemenin toplumsal gerçekliğin üretildiği, tekrar üretildiği ve bunun sonucunda dönüştürüldüğü değişken toplumsal süreçlerle yakın bir bağa sahip olduğu ön kabulüne üzerine inşa edilir.[16]

Bu çalışmanın da yöntemi olan içerik analizi yöntemi ile ele alınan medya çalışmalarında çerçeveleme kuramının dikkate alınması gerekli görülmektedir. Bilim insanları, içerik analizlerinde kısa ve bir o kadar da önsel tanımlara dayanan çerçeve işletimlerinin uygulanmasından yana tavır sergilemişlerdir. [17]

Varsayımlar

Bu tez çalışması;

- Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar cinsel içerikli şiddet haberlerinde mağdurların insan onuruna ve mahremiyetine yönelik ihlallerde bulunmaktadırlar,
- Medya hizmet sağlayıcı kuruluşlar cinsel şiddet içerikli yayınlarında zanlıların masumiyet karinesine yönelik ihlallerde bulunmaktadırlar, varsayımlarını temel almıştır.

[14] İlker Erdoğan, "Haber Çerçeveleme: Kuram ve Tipoloji", 2005, s.38. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2952 (14.04.2018)
[15] İlker Erdoğan, a.g.e., s.36
[16] A.g.e. s. 28
[17] A,g.e., s.39

Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışma en önemli sınırlılığını sadece Türkiye'deki yayıncı kuruluşları ve bunlardan da sadece üçünün konuya ilişkin üç farklı haberi üzerinden yayın politikalarını ele alması oluşturmaktadır. Bu bağlamda sadece üç yayıncı kuruluşun aynı vakalara ilişkin ana haber bültenlerinde iki gün üst üste nasıl bir sunum yaptıkları değerlendirmeye alınmıştır. Toplamda üç farklı vaka seçilmiştir.

Veri Toplama Tekniği

Bu tez çalışmasında ele alınan ve içerik analizi yapılan haber metinlerine RTÜK Sayısal Kayıt, Analiz ve Arşiv sistemi vasıtasıyla ulaşılmıştır. Konuya ilişkin doğru verilerin daha güvenilir bir şekilde oluşturulabilmesi açısından habere konu örnek olayların deşifre metinlerinin oluşturulması ve bu metinlerin yayıncı kuruluşun sağladığı görüntüler eşliğinde değerlendirilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

HABER ALMA HAKKI VE CİNSEL ŞİDDET VAKALARININ HABERLEŞTİRİLMESİ

1.1. İFADE HÜRRİYETİ

Ulusal ve uluslararası hukuk metinleri ile güvence altına alınan haber alma hürriyeti İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde (İHEB) düzenlenen "Düşünceyi Açıklama ve Yayma(İfade) Hürriyeti" çerçevesinde değerlendirilen temel insan haklarındandır. İHEB'in 19. Maddesinde; *"Her ferdin fikir ve fikirlerini açıklamak hürriyetine hakkı vardır. Bu hak fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları mevzubahis olmaksızın malumat ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek veya yaymak hakkını içerir"*[18] hükmü yer almaktadır. Öte yandan İfade Hürriyeti 16 Aralık 1966 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen "Kişisel ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme" çerçevesinde uluslararası bağlayıcılığa kavuşmuştur.[19]

İfade Hürriyeti, insanın kendisini ifade etmesinde belirleyici olan bilgi ile ayrılmaz bir bütün oluşturmaktadır. Kişi ancak kanaatlerini şekillendirebileceği bilgiye ulaşırsa doğru bir şekilde kendisini ifade etmiş olabilecektir. *İnsanının bilme ve öğrenme ihtiyacını karşılayan bilgi ve belgelere ulaşabilme hakkı, esas itibariyle düşünce kanaatlerin serbestçe değişimi sayesinde gerçekleşebilir. Bunun için başta eğitim olmak üzere kitle iletişim ve özel haberleşme alanlarında serbestliğin sağlanması gerekmektedir.*[20] Bu bağlamda ifade hürriyetinin gerçek anlamda sağlanabilmesi için kişinin kanaatlerini şekillendirin bilgilere kolayca erişebilmesi

[18] https://www.unicef.org/turkey/udhr/_gi17.html (17.07.2018)
[19] Halil Kalabalık, (2015), İnsan Hakları Hukuku, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Ankara, s.82
[20] Aktaran; Halil Kalabalık, a.g.e. s.483

zorunluluk teşkil etmektedir. Günümüz kitle iletişim araçları ise kişilerin kanaatlerinin oluşmasında vazgeçilmez unsurlar olarak durmaktadır.

İnsan haklarına bölgesel düzeyde koruma getiren sözleşmelerden olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İfade Hürriyetine 10.maddesinde yer vermiştir;

"*Madde 10 İfade özgürlüğü*

1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."[21]

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında ise ifade hürriyetinin 25 ve 26. maddelerde düzenlendiği görülmektedir. Anayasanı "Düşünce ve kanaat hürriyeti" başlığını taşıyan 25.maddesinde;

"*Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz"* hükmü yer almaktadır.

Anayasanın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlığını taşıyan 26.maddesinde ise;

"*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî*

[21] http://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf (04.05.2018)

makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

(Değişik: 3/10/2001-4709/9 md.) Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

(Mülga: 3/10/2001-4709/9 md.) Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellememek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/9 md.) Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir." hükümleri yer almaktadır.

Anayasanın Haberleşme hürriyetini konu edinen 22.maddesinde ise;

"*(Değişik: 3/10/2001-4709/7 md.) Herkes, haberleşme hürriyetine* sahiptir. *Haberleşmenin gizliliği esastır. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar. İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir"* hükmünün yer aldığı görülmektedir.[22]

[22] https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm (14.08.2018)

5187 sayılı Basın Kanununun basın özgürlüğünü düzenleyen 3.maddesinde ise;

"*Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir. Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir."*[23] hükmü bulunmaktadır.

1.2. HABER KAVRAMI VE HABER BÜLTENLERİ

1.2.1. Haber

Arapça kökenli bir kelime olan haber, Türkçede *"bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık"*[24] anlamına gelmektedir. Görse-işitsel medyada kullanılan haber kavramı için ise Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun, Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinin "Amaç, Kapsam, Dayanaklar ve Tanımlar" kısmında "*Haber: Kamuoyunu bilgilendirme amacıyla ve nesnel bir bakış açısıyla izleyici ve dinleyicilere iletilen güncel, toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel ve benzeri olay, konu ve gelişmeleri ifade eder"*[25] şeklinde tanımlama yapılmaktadır.

Haber sözcüğü bilginin bir aracı üzerinden elde edilmesini ifade etmektedir. İnsan doğasının en temel özelliklerinden merak duygusu ve bu duygunun tetiklediği bilme arzusu insanı tanığı olmadığı olayları ve tecrübe etmediği olguları öğrenme ve kavrama yolunda teşvik etmektedir. Bu durumda insan bu bilgiyi elde etmek için

[23] Basın Kanunu (2004a) http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5187-20080320.pdf (17.08. 2017)
[24] http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb154ae66fe6.45799106 (15.08.2017)
[25] Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/40715 (12.09.2017)

aracı olarak üçüncü şahıslara ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda aracının güvenilirliği daima bir endişe kaynağı olmuştur.

Günümüz iletişim çağının en önemli haber kaynağı ise kitle iletişim araçları haline gelmiştir. Kitle iletişim araçlarının geniş kitlelere kolayca ulaşabilmesi ve özellikle sesin yanı sıra olaya ilişkin görüntüleri de izleyiciye aktarabilme kapasitesi bu araçların geniş kitleler nazarında temel haber kaynağı haline gelmesini sağlamıştır. Medya kurumlarının, haber olmadan varlıklarını sürdürmesi oldukça zordur. Öte yandan haberler, kitle iletişim araçları olmaksızın var olamazlar. Bununla beraber habercilik özel ve hatta bireysel olarak yapılamaz. Bu bağlamda medya bir yandan haberin kitlelere ulaştırılmasını sağlarken diğer taraftan editoryal sorumluluğunun gereği olarak ürettiği içeriğe güvenilirlik ve yetkililik garantisi sağlamaktadır.[26] Medya kurumları güncel gelişmeleri düzenli olarak belli zaman dilimlerinde izleyiciyle buluşturmaktadır. Böylece haber bülteni denilen bir içerik üretimi ortaya çıkmaktadır. Haber bülteni, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, (RTUK) Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinin "Amaç, Kapsam, Dayanaklar ve Tanımlar" kısmında *"Haber bülteni: Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla, güncel toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel ve benzeri olay, konu ve gelişmelerin, derlenerek, izleyici veya dinleyicilere, düzenli olarak, belirli saatlerde sunulduğu program türünü ifade eder*"[27] şeklinde tanımlanmaktadır.

Haber, temelde bir olayın televizyonda editoryal bir sürece tabi tutularak enformasyona dönüştürülmesini ifade etmektedir. Burada öne çıkan durum söz konusu haberleştirme sürecinde, sözel anlatı ile görsel içeriğin uyumlu birleşmesi, şekiller ve diğer sembolik anlatı unsurlarının, kimlerle görüşmeler yapıldığının ve onların karşıtlarının şekil ve içerik açısından sunumudur. [28]

[26] D. McQuail, D. *McQuail's mass communication theory*, London: Sage. s.375
[27] A.g.y.
[28] Yusuf Yurdigül ve Aslı Yurdigül, "TV Haberlerinin Anlatı Yapısının Oluşturulması Sürecinde Özel Efekt Teknolojileri: NTV ve CNN Türk Ana Haber Bültenleri Üzerinden Bir İnceleme", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2014, Sayı: 1, s.123

Televizyon haberlerinin önemi ise, bilgilendirme ve eğitme görevlerinin yerine getirilmesinde önemli etkiye sahip olmasından ve haber sunumunun izleyicinin en fazla ekran karşısında olduğu saatlerde gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır.[29] Yayıncı kuruluşlar ana haber bültenlerini özellikle çalışanların iş dönüşünü dikkate alıp akşamın ilk saatlerinde yayınlayarak daha fazla izleyiciye ulaşmayı hedeflemektedirler. Çalışma şartlarından ötürü çoğunlukla gündüz saatlerinde habere yeterince ulaşamayan çalışan nüfus ise toplumsal olaylara ilişkin bilgi edinme ihtiyacını ana haber bültenleri vasıtasıyla gidermektedir.

Televizyon iletişimini hem görsel hem de sesli olarak gerçekleştirdiğinden ve takip edilmek için herhangi bir eğitim gerektirmediğinden mesajlarının inandırma gücünü artırmaktadır.[30] Bununla beraber yayıncı kuruluşların izleyici rağbetini artırmak amacıyla televizyon haberciliğinde haberin özünü değiştirerek, ya da haberin aktarımında çeşitli abartılara başvurarak haber sunumu yapmaları hem güvenilirliklerinin sorgulanmasına yol açmakta hem de çeşitli etik sorunları gündeme getirmektedir.

Haber kavramının neyi ifade ettiğinin belirlenmesine yönelik teşebbüsler, özellikle haber içeriği, haberin inşası, üretimi ve gerçekliğin sunumu gibi konular söz konusu olduğunda bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bir kısım araştırmacılar habere ilişkin bir tanım yapmayı tercih ederken, diğerleri haberin öğelerini tasvir ederek dolaylı bir tanımı tercih etmektedir.[31] Bu bağlamda habere konu olay ile olayın haber haline gelmesi sürecinde yaşadığı değişim önemli hale gelmektedir. Olaylar, haberlerin oluşturulmasında ham veri kaynağıdır. Olayların oluşmasını sağlayan olgular her zaman gerçeklere dayanır. Haberlerin habere konu olay ile özdeş olması mümkün olmadığından haberin olaya ilişkin taşıdığı gerçeklik sabit değildir. Medya aracılığıyla yapılan haber kalıcılığa sahip değildir fakat habere konu

[29] Ali Genç, "Türk Televizyon Haberciliğinde Etik Sorunlar", İletişim Fakültesi Dergisi s.368 http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuifd/article/view/1019014886/1019014096
[30] D. Heper, "Basın Meslek İlkeleri Medya ve Şiddet", Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı, Sayı 11, Eylül-Ekim, 1996, s. 549
[31] Aktaran; U. Kocabaşoğlu, "Haber Kavramı Üzerine", A.Ü. B.Y.Y.O. Yıllık, Ankara. 1974/76, s.337-339

olayın gerçekliği süreklidir.[32] Habere ilişkin farklı bakış açılarının sonucu olarak farklı tanımlamalar yapılsa bile haber, habere konu olaya ilişkin somut gerçeklikten ziyade söz konusu olayın nasıl algılandığı ifade eder.[33] Bu açıdan bakıldığında haberler esasında büyük ölçüde gerçek olayların yeniden kurgulanmasıyla oluşturulmaktadır. Bu kurgulama sürecinde ise yayıncı habere konu olayı izleyicinin muhtemel tercihleri doğrultusunda yeniden şekillendirmekte ve haberin bazı yönlerini daha fazla ön plana çıkartırken bazı yönlerini daha belirsiz bir şekilde izleyiciye aktarmaktadır. Haberlerin yeniden kurgulanması sürecinde izleyici tercihlerinin, beğenilerinin ve hissiyatının göz önünde bulundurulması ticari kaygılardan bağımsız olamamaktadır.

1.2.2. Haberde Gerçeklik

Haberin esas itibariyle bir anlatı biçimi veya üçüncü kişilerden aktarma olması ve olayın tanığı olmayanlara yönelik oluşturulması onun kurgusallığını ön plana çıkarmaktadır. Bu durum ise medya kuruluşlarının "gerçekleri izlediniz" iddiasının taşıdığı gerçekliğin sorgulanmasına yol açmaktadır.[34] Haber ve habere konu olayın benzeştiği nokta ortak bilgilere dayanan uylaşım, kalıplar ve kodlama sürecidir. Haber ile habere konu olayı arasındaki bağı güçlendirmek için bahsi geçen bu süreçler tamamlayıcı bir nitelik taşır. Böylece kurgusal bir gerçeklik iddiası ortaya çıkar.[35] Bununla beraber bu gerçeklik iddiası olayın haberleştirilmesi aşamasında yaşanan yukarıda bahsedilen süreçlerden ötürü sorgulanır hale gelmektedir. Bu bakımdan habere konu olay ile izleyiciye aktarılan haber arasındaki bu ilişkinin doğru kurulması önem arz etmektedir. Medya profesyonellerinin haberleştirme sürecindeki temel amacı oluşturdukları kurgusal gerçeği olayın somut gerçeği olarak sunmaktan ziyade diğer medya mensupların üretimlerinden farklılaşarak izleyici açısından daha fazla tercih edilir hale gelmektir. Bu bağlamda medya ürünü ortaya

[32] Neşe Kars, *Yazılı Basından Televizyona Geçişte Tekelleşme Eğilimleri Açısından Televizyon Haberciliği,* İstanbul: Marmara Üniversitesi, S.B.E. Radyo-TV-Sinema Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1996, s.78
[33] İsmet Parlak, *Medyada Gerçekliğinin İnşası; Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış,* Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 2009, s.60
[34] A.g.e., s.17
[35] A.g.e., s.60

çıktıktan sonra üreticisinden bağımsızlaşarak yeni bir anlam kazanmaktadır.[36] Böylece medya profesyonellerinin olayı aktarırken diğer medya temsilcilerinden farklılaşmak adına haber içeriğinde ve sunumunda gerçekleştirdikleri dönüşüm dolayısıyla metin haber olmaktan çıkıp toplumsal gerçekliğin bir parçası haline gelmekte ve toplumsal değer ve normların yeniden inşasının bir parçası haline gelmektedir.

Televizyon haberciliği çekiciliği görsel sunum yapabilme kabiliyetine dayanmaktadır. Görsel unsurun taşıdığı nitelik olayın ne ölçüde haber olmaya uygun olduğu üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Haberin konu olayın belirlenmesi ve haber metinlerinin sırası görüntünün varlığına bağlıdır. Televizyon haberciliği izleyicisini hem görsel hem de işitsel olarak yoğunlaşmaya sevk eder. Bunun sonucu olarak söz ve görüntü birbirini tamamlayacak bir şekilde aktarılır.[37]

Yayıcı kuruluşlar haber bültenleri veya haber programları aracılığıyla toplumun haber alma ihtiyacının giderilmesi için haber sunumunu gerçekleştirirler. Haberciliğin her ne kadar bir kamu hizmeti olarak yayıncı kuruluşun saygınlığını artıracağı ön görülse de günümüz ekonomik gerçekliğinde haber bültenleri ve programlarının da birer ticari gelir vasıtası olması beklenmektedir.[38] Bu durum ise yayıncı kuruluşların haberleştirmek istedikleri olayı daha fazla izleyiciye ulaştırma arzusunu kamçılamakta ve dolayısıyla olayın ne ve nasıl olduğunun yanı sıra izleyicinin olaya ilişkin ne tür bir sunum beklediği de önemli hale gelmektedir. Pek çok izleyici aslında rahatsız edici bulduğu bir haberi sırf merak duygusunu tatmin etmek için izleyebilmektedir.

Haberin ticari bir ürün olarak gelir aracına dönüşmesi, pazarlanan bir ürün haline gelmesi, bu ürünün ne ölçüde talep göreceği meselesini ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu ürüne talebin yüksek olması toplumsal beğeni, ilgi ve duyguların

---

[36] Dilek İmançer, *Medyayı Anlamak: Stereotipler, Değerler ve Söylem,* De Ki Basım Yayım Ltd. Şti., 2010

[37] Karakuşçu, Güliz, *Özel Televizyon Kanallarında Terörizm; Kanal D ve Show TV Ana Haber Bültenleri İçerik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003, s.33

[38] Neil Postman, *Powers, Steve, Televizyon Haberlerini İzlemek*, Çev: Aslı Tunç, Kavram Yayınları, İstanbul, 1992, s.15

ortalamasına hitap etmeyi gerekli kılmaktadır. Bunun sağlanması içinse oldukça önemli içeriğe sahip olayların bile magazin unsurları öne çıkarılarak haberleştirildiği görülmektedir.[39] Haber programlarında şiddet ya da istismar içeren olaylar bile izleyicinin dikkatini çekmek ya da acıma hissini harekete geçirmek maksadıyla müzik eşliğinde ya da tekrarlar halinde verilebilmektedir. Bu bağlamda olayın mağdurunun yaşadığı travma yeniden ve farklı bir şekilde üretilerek adeta izleyiciyi cezbetmeye yarayan bir sömürü aracı haline getirilmektedir.

Günümüzde özel televizyon kanalları gerçekleştirdikleri haber sunumları dolayısıyla sık sık eleştiriye tabi tutulmaktadır. Haberlerin sunumunda ticari gelir düşüncesinin temel ölçüt olarak değerlendirilmesi özel televizyonlara olan güveni sarsmaktadır. Bu yayıncı kuruluşların ticari gelir kaygısıyla bireysel mahremiyeti ihlal ettikleri veya doğruluğu sabit olmamış bilgilerle kişileri kamuoyu önünde zan altında bıraktıkları görülmektedir. Diğer taraftan bu yayıncı kuruluşlar izlenirliği artırmak için haber bültenlerine magazin unsurlarını dahil etmekten çekinmemektedir.[40] Bu hususta "TBMM Medyada Yer Alan Bazı Haberlerin, Masumiyet Karinesini İhlal Ettiği İddialarının Araştırılması İle İlgili İnceleme Raporu" nda,

> "İkili karşıtlıklara dayalı döngünün bir sonucu olarak da medyanın var oluş ortamı ile kişilik hakkı arasında temel çelişkiler doğmaktadır. Medya, bireyin mahremine girip onu açığa çıkararak ifşa edip insanın özelini bir tür yayın metaı haline getirirken, muhataplar da kendi kişilik haklarına müdahale edilerek gizli alanlarının alenileştirilip toplumsal itibarlarını yitirdiklerini belirtmektedirler. Bu durumda zaman zaman kişilik haklarına müdahale olmakta, bazen de basın özgürlüğü sınırlandırılmakta, neticede ise çatışan iki hukuki değer ortaya çıkmaktadır. Temel hak ve özgürlüklerin birbirleriyle çelişki içinde bulunduğu bu tür durumlar, hukuk üretmenin en zor olduğu

[39] Neşe Kars, Atik, Yıldız ve Irgınbayeva, "Tematik Haber Kanallarında Haberin Sunumu; NTV, CNN TÜRK, TRT-2 Tematik Haber Kanallarının Ana Haber Bülteni Oluşturma ve Sunma Politikaları", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 14, 2002 *s.590*

[40] Ali Genç, "Türk Televizyon Haberciliğinde Etik Sorunlar", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi Sayı: 7, 1988, s. 366

anlar ve alanlardır ve burada 'bir doğruya' ulaşmak da mümkün değildir"[41] ifadesinin yer aldığı görülmektedir.

1.3. MEDYA VE ŞİDDET

Türkçede şiddet: Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik 2. Hız. 3. Bir hareketten doğan güç: *Rüzgârın şiddeti.* 4. Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma. 5. *mec.* Kaba güç. 6. *mec.* Duygu veya davranışta aşırılık anlamlarına[42] gelmektedir. Kelimenin sosyal alanda kullanımına bakıldığında var olan bir güç ve bu gücün başkasının zararına olacak şekilde kullanımı göze çarpmaktadır. Bu güç fiziksel olabileceği gibi başkası üzerinde olumsuz manada tesir bırakabilecek bir etkinliği ya da imkân kullanımını da içermektedir. Şiddet kavramı hem olgular ve eylemleri, hem de gücün, duygunun veya bir doğa unsurunun ortaya çıkış tarzını ifade etmektedir. Bir yandan şiddet içeren durumları diğer yandan da şiddet içerikli eylemleri ifade eden bir tanım olarak şiddet; bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflarda biri veya bir kaçı doğrudan veya dolaylı, toplu veya dağınık olarak, diğerlerinin bir veya bir kaçının bedensel bütünlüğüne veya törel (ahlaki, moral, manevi) bütünlüğüne veya mallarına veya simgesel ve sembolik ve kültürel değerlerine, oranı ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranmasıdır.[43] Bu bağlamda şiddetin ortaya çıkabilmesi için iki farklı kişi ya da grubun var olması ve bunlardan birinin diğerine zarar verecek eylemde bulunması gerekmektedir

Şiddet kavramın taşıdığı anlam sürekli yenilenmekte ve genişlemektedir. Şiddet önceleri yalnızca fiziksel bağlamda ele alınırken bu gün psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet kavramları dile getirilmektedir. Şiddet her ne kadar psikolojik ve ekonomik yönleri ile eskiden de mevcut idiyse bunların şiddet olarak

---

[41] A.g.r. s.10

[42] Şiddet:http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aeea98707ae00.64611480 (17.11.2017)

[43] Güliz Uluç, Toplumsal Bir Gruba Yönelik Şiddet Türü; Medya Şiddet ve Çocuklar s.4 http://josc.selcuk.edu.tr/article/view/1075000448/1075000420 (13.10.2017)

değerlendirilmesi için toplumsal algının belli bir düzeye erişmesi gerekmiştir. Diğer taraftan şiddet bir olgu olmanın ötesinde bireysel ya da toplumsal olaylarda bir eylem biçimi olarak ortaya çıkmaktadır.[44] Toplumların yaşadığı süreçlere bağlı olarak şiddet kavramının içeri değişmekte ve günümüz koşullarında toplumsal gelişmişliğin ilerlemesi ve insan ilişkilerinin kesifleşmesi ile birlikte şiddetin anlamı yeni boyutlar kazanmış ve şiddet, eskiden şiddet olarak ifade edilmeyen eylem biçimlerini de kapsayacak şekilde genişlemiştir. Bununla beraber günümüzde şiddete ilişkin en fazla tartışılan meselelerden biri de çeşitli medya araçlarıyla sunulan şiddet unsurların birey ve toplum hayatını ne tür etkilerde bulunduğu meselesi olmaktadır.

Bazı araştırmacılar medyada sunulan şiddeti "simgesel şiddet" olarak tanımlamaktadır. Fiziksel ve psikolojik şiddet unsurlarının yer aldığı medya ürünlerinin dışında mutlu şiddet olarak ifade edilen herkesin birbirine şiddet uyguladığı fakat kimsenin zarar görmediği dolayısıyla da trajik sonuçların yaşanmadığı bir şiddet türü ise de özellikle televizyon dizilerinde sık sık görülmektedir. Medyadaki şiddet ister fiziksel ve psikolojik unsurlarıyla ortaya çıkmış olsun ister mutlu şiddet olsun sonuç itibariyle şiddet ögesi normalleştirilmekte ve doğallaştırılmaktadır.[45] Şiddet doğası gereği insanlarca hoş karşılanmayan acı verici ve normal şartlar altında marjinal bir davranış tarzıdır. Böyle bir davranış tarzına insanlar kendileri maruz kalmaktan kaçındığı gibi bunlara maruz kalan başkaları için üzülür ve mümkünse bunun önüne geçmeye çalışır. Bununla beraber medya çeşitli ürünleri vasıtasıyla özellikle gücü tanımaya ve anlamlandırmaya açık ve güç ile şiddet arasında ilişki olduğu yönünde kabullere sahip genç kuşakları sanal şiddet unsurları ile cezbetmekte ve onlardaki bu arzuyu ticari amaçlar doğrultusunda kullanmaktadır. Bu durum ise sanal şiddetin zaman içinde kanıksanarak gerçek hayata aktarılması ile sonuçlanmaktadır. Diğer taraftan medyada şiddetin sunumuna ilişkin tartışılan başka bir konu ise sanal şiddetin dışında gerçek hayatta meydana gelen bir şiddet vakasının medya tarafından haberleştirilmesi meselesi olmaktadır. Medya gerçek hayatta yaşanmış ve haber değeri olan bir şiddet olayını çeşitli habercilik süreçlerinden geçirerek izleyiciye aktarmaktadır. Bu habercilik sürecinde

[44] Süheyla Nur Erçin, *Sosyal Şiddet,* s.2 http://www.umut.org.tr/userfiles/files/PDFler/Suheyla-Nur-Ercin.pdf (12.09.2017)
[45] Güliz Uluç, a.g.m. s.5

yaşanan olayın hikâyesinin dönüşümü ve özellikle televizyon yayınlarında olaya ya da mağdura ilişkin görüntülerin ahlaki ve etik değerleri ihlal eder vaziyette sunumu medyanın sık sık eleştirilmesine yol açmıştır.

Şiddeti ve suçu konu edinen haberler, bazen zanlıları suçlu olarak tanıtıcı bir niteliğe sahipken bazen de gazetecinin editoryal sorumluluğunu ihmal ederek önyargılı değerlendirmeler haline gelmektedir.[46] Böyle durumlarda yayıncı kuruluş kimi zaman suçlu olduğu kanıtlanmamış zanlıları toplumsal vicdanda takdir toplama adına kolayca mahkûm edebilmekte iken kimi zaman da mağdurların insan onuruna ihlal edecek şekilde olay görüntülerine ya da özel hayata ilişkin ayrıntılara yer verebilmektedir.

Medya, şiddet görüntülerine tekrar tekrar yer vermesi, onu abartması, şiddete ilişkin tanımlamalarla şiddetin boyutlarını genişletmesi ve şiddet ögelerini canlı tutması dolayısıyla şiddetin müsebbibi olmasa bile şiddet içerikli davranışların sürmesi hususunda bir neden oluşturmaktadır.[47] Medya özellikle de televizyon kuruluşları görüntü aktarabilme kabiliyetinin verdiği imkân ile izleyiciye şiddet olayına ilişkin geniş görsel detay sunabilmektedir. Haber bültenlerinde şiddete ilişkin görüntüler tekrar tekrar verilmekte bazen izleyicide acıma duygusu uyandırmak için görüntüler özel efektlerle desteklenmekte bazen de ilgiyi artırma adına müzik kullanılmaktadır. Böylece haber ile habere konu olay arasındaki ilişki zayıflamakta ve mağdurların yaşadığı travma yayıncı kuruluş tarafından daha fazla izleyici çekmenin vasıtası haline gelmektedir. Diğer taraftan şiddet mağdurlarının medya eliyle ikinci bir mağduriyet yaşamasının yanı sıra bir de izleyici mağduriyeti söz konusu olmaktadır. Özellikle şiddetin anlamına ilişkin yeterli birikimi sahip olmayan çocuk ve gençler bu tür haberlerde iki yönlü olarak etkilemektedir. Medyadaki şiddet çocukların medya içeriğindeki şiddet unsurlarını anlamlandırma kabiliyetine haiz olmaması dolayısıyla gelişimine tamamlamamış beyinlerinde belirli bir tahribata

[46] Aktaran; Ceren Yegen, "Çocuk Cinayeti Haberleri Türk Yazılı Basınında Sunumu: Posta Gazetesi Örneği", Global Media Journal TR Edition, 5 (10), 2005, s.370

[47] T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, *Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet,* T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1988, s.218

neden olmaktadır.[48] Bu durum çocuk ve gençlerde bir taraftan şiddetin insan ilişkilerinin tabii bir parçası olduğuna dair algılar oluşturarak onların toplum hayatına ilişkin olumlu, hassas ve barışçı yanlarını zedelerken diğer yandan onları şiddete başvurma yolunda teşvik edici olmaktadır.

1.3.1. Cinsel Şiddet Vakalarını Haberleştirilmesi

Esas olarak bütün canlılara has bir his olan cinsellik, doğal yasaların bir parçası olarak etik bir anlama sahip değildir. Diğer taraftan insanın sosyal bir varlık olması nedeniyle cinsellik doğal yasalara bağlı bir olgu olmasına rağmen ahlak din gelenek gibi normlar dolayısıyla etik değerlerin bir parçası konumundadır.[49] Bu sebeple başından bu yana insanlık cinsel davranışları sosyal normların gereği olarak yasal bir çerçevede ele almıştır. Her dönemin ekonomik, siyasi, kültürel şartları dikkate alınarak cinsel davranışlar meşru veya gayri meşru olarak sınıflandırılmış ve gayri meşru olanlar cezai müeyyidelere tabi tutulmuştur.[50] Bu bağlamda cinsel taraflardan birinin rıza dışı olarak karşı tarafa cinsel içerikli bir müdahalesi önemli bir suç sayılmış ve çeşitlere cezalara tabi tutulmuştur.

Türkçede taciz; "Tedirgin etme, rahatsız etme"[51] anlamına gelmektedir. Tecavüz ise "Saldırı, namusuna saldırma, sarkıntılık, başkasının hakkına el uzatma, aşma, ötesine geçme"[52] anlamlarında kullanılmaktadır. Sözcüklerin cinsel bağlamda kullanımı durumunda her iki sözcüğün anlamında da karşı tarafa yönelik onaysız ve zarar içerikli bir cinsel eylem söz konusu olsa da tecavüz şiddet anlamında daha ileri bir aşamayı ifade etmektedir.

---

[48] Güliz Uluç, a.g.m. s.5

[49] Aktaran; Serdar Eyiler, *Yazılı Basında Cinsel Suçlar: 2006–2008 Yılları Arasında Hürriyet ve Takvim Gazetelerinde Yayınlanan Cinsel Suç İçerikli Haberlerin İçerik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2012, s. 25

[50] Aktaran, a.g.e. s.28

[51] http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb44ba5522a6.02980332 (10.05.2018)

[52] http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb44c1ba60d7.86104796 (10.05.2018)

Cinselliğin sosyal bir varlık olan insanın toplumsal ilişkilerinde belli değerler bağlamında ele alınması onu bir suç konusu haline getirmiştir. Toplumsal değerlerin dışında bir cinsellik anlayışı toplum hayatından dışlanmaya ve cezalandırmalara yol açmıştır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte toplumsal normların dışında kalan ve suçun konusu olan cinsel yaklaşımlar medya araçları vasıtasıyla sosyal yargılamaya tabi tutularak topluma aktarılır hale gelmiştir.

Günümüzde haber bültenlerine konu olan çoğu şiddet haberinin kaynağını cinsel içerikli vakalar; taciz, tecavüz, çocuk istismarı vb. oluşturmaktadır. Yayıncı kuruluşlar sosyal medyanın yaygın kullanımı ve küresel düzeyde yaşanılan teknolojik dönüşüm sayesinde bu tür olaylara kolaylıkla ulaşabilmekte ve olaya ilişkin ses ve görüntü sağlayabilmektedir. Toplum vicdanını derinden yaralayan bu tür vakalar dikkatleri kolayca üzerine çekmektedir. Bu bağlamda medya cinsel şiddet içerikli vakaları belli bir "habercilik çerçevesi" içerisinde izleyiciye aktarmaktadır. Bununla birlikte cinsel şiddet içerikli haberlerin aktarımında olayın mağduru ve izleyiciler açısından tartışılan bazı hususlar dikkat çekmektedir.

Cinsellik ve şiddetin öne çıkarıldığı haberlere yönelik düşünceler iki temel görüş bağlamında ele alınmaktadır. Bunlardan birincisine göre bu tür haberlerin sunumu pek çok insanı rahatsız etmekte ve haberlerin içeriği pek çok insanı etkilemektedir. Bu hususta ikinci görüş ise bu tür haberlerin dolaylı sonuçlarını dikkate alarak cinsellik ve şiddet haberlerine sürekli maruz kalarak kişilikleri bunların tesiriyle biçimlenen kişilerin şiddete başvurmaya daha meyilli olduğu ve böylece şiddet vakalarının yaygınlaştı düşüncesini dile getirir.[53] Bu açıdan bakıldığında esasen toplum cinsel içerikli haberlerin sunumundan rahatsızlık duymaktadır. Çünkü bu haberlerin çoğu mağdurun uğradığı şiddete ilişkin, özellikle geleneksel toplumlarca toplumsal ahlaki değerler açısından mahrem kabul edilen bilgileri paylaşmakta ve normal şartlarda pek çok aile bireyinin bile yüz yüze konuşmayı ayıp sayacağı kişisel mahremiyete ilişkin detayları kamuya açık bir platform üzerinden sunmaktadır. Bu durum bireysel rahatsızlığın ötesinde toplumsal normların aşınmasını hızlandırmakta ve bunun sonucu toplumsal çözülme

[53] Jon Nuttal, *Ahlak Üzerine Tartışmalar,* Çev: Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1997, s.110

görülmektedir. Diğer taraftan yayıncı kuruluşlar haber sunumunda bu tür eylemleri lanetlediklerini ifade etse de, cinsel şiddet içerikli haberlerinin yaygınlık kazanması süreç içerisinde bu fiillerin toplum nazarında "marjinal ve aşağılanmış" eylemler olmaktan çıkarıp insan doğasının sıradan bir üretimi gibi algılanmasının önünü açmaktadır. Böylece özellikle gençler ve çocuklar marjinal bir durumu hayatlarının olağan bir parçası gibi algılamaya başlamaktadır. Bu fiillerin kötülüğüne ilişkin ahlaki telkinler ise sosyal süreç içerisinde gittikçe tesirini kaybetmektedir. Çünkü suç teşkil eden davranışlar, şiddete başvuranları izleme, medya araçlarında şiddet uygulayanların ödüllendirildiğini görme gibi doğrudan gözlemle edinilmektedir. Sosyal öğrenme kuramı, çocukların ve yetişkinlerin şiddet içerikli davranışlar yoluyla saldırgan davranışlar kazandığını ifade eder. Bu insanlar hayatlarının ileriki dönemlerinde bu tür davranışları toplumsal ilişkilerinde sürekli hale getirmektedirler.[54] Bu açıdan medyada mağdur ve failin sunumu önem kazanmaktadır.

> "Medyada tecavüz mağdurunun ya da failin nasıl sunulduğunun neden önemli olduğu konusunu Kosse şöyle açıklamaktadır: "Medyadaki tecavüz öyküleştirmeleri insanların tecavüz hakkındaki düşüncelerini, tepkilerini etkiliyor ve tecavüze ilişkin yanlış fikirlerin ve kalıp yargıların sürmesine sebep oluyor. Bu etki oldukça zarar verici çünkü toplumun tecavüzün altında yatan gerçek neden ve meseleleri görmesini engelliyor. Tecavüzü doğru anlamama, yanlış politika ve yasaların üretilmesine sebep olabilir. Sonunda, medya gerçek dışı hikâyelerini kullanmaya devam ederse, gerçek kurbanlar kendi gerçek hikâyelerini paylaşmaktan kaçınır hale gelir, özellikle de medyadaki temsil durumuyla bir çatışması varsa.[55]

Medyada haberlere konu olan cinsel içerikli şiddet haberlerinin mağdurları ise kadınlar ve çocuklardır. Medya, "kadınların özellikle fiziksel şiddet başta gelmek

[54] Tülin Günşen İçli, "Çocuk, Şiddet, Suç ve Medya", Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri Sempozyumu, Ankara, 2002, s.53

[55] Aktaran; Şadiye Deniz, Elif Korap Özel, *Tecavüzün Haberleştirilmesinde Etik Sorunlar: "5 N 1 K Yetmez, Bir de Vicdan Gerek"* Gaziantep University Journal of Social Sciences, 2015, 14(4):721-759, s.724.

üzere, cinsel şiddet, aile içi şiddet, zorla veya küçük yaşta evlendirme, kız kaçırma ve alıkoyma, zorla fuhuş yaptırma ve cinsel istismar gibi çok yönlü şiddete maruz kalmaları sıklıkla haber yapılmaktadır."[56] Bu bakımdan kadına yönelik cinsel şiddet haberlerin sunumunda kullanılan dil ve kadın temsili bu haberlerin yol açtığı olumsuzların azaltılması açısında da önem taşımaktadır. Dünya genelinde önemli sosyal problemlerden biri olan kadına yönelik cinsel şiddete ilişkin temel muhatap devlet / toplum veya bireyler olsa da medya da konuya ilişkin çeşitli sorumluluklar taşımaktadır. Çünkü kadına yönelik cinsel şiddet olaylarının haberleştirilmesinde kullanılan dil ve çerçeveleme, mağdur ve/veya diğer kadınlar açısından olumsuz etkiler oluşturabilme ihtimali taşımaktadır.[57] Medya araçlarının yaptığı kadına yönelik cinsel şiddet içerikli haberlerin dili, cinsiyetçi söylemin kökleşmesi ve bu tür eylemlere meşruiyet kazandırılması, mağdurların ifşa edilme ya da suçlanma korkusuyla yargı kurumlarına müracaat edememesi gibi pek çok sosyal sonucu doğurmaktadır.[58]

1.3.2.Çocuk İstismarı ve Medya

Medyada yer alan cinsel şiddetin ikinci muhatabı ise çocuklar olmaktadır. Çocuklar fiziki olarak kendilerini savunamamaları ve kendileri için yararlı ya da zararlı olanı ayırt edecek muhakeme gücüne erişmemiş olmaları sebebiyle çokça cinsel şiddetin muhatabı olmaktadırlar. Çocuklar yetişkinlerin maruz kaldığı şiddetten farklı olarak kandırılarak istismar edilmektedir.

Türkçede, "Birinin iyi niyetini kötüye kullanma, sömürme"[59] anlamlarına gelen istismar sözcüğü yaygın olarak bir şeyi amaç dışında kullanma ya da bir kimsenin zayıflığından faydalanma gibi anlamlarda da sıkça kullanılmaktadır. Cinsel istismar ise Türk Ceza Kanununun (TCK)[60] 103.maddesinde;

---

[56] Aktaran; Eyiler, a.g.e. s. 82
[57] Şadiye Deniz, Elif Korap Özel, a.g.m. s.722
[58] A.g.m. s.722
[59] http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb9a3e4ec32125595656 (22.04.2018)
[60] Türk Ceza Kanunu (2004b)https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html (02.03.2018)

"a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar," olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan aynı suçun cezasına ilişkin söz konusu maddenin 1.fıkrasında; *"Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."* hükmü bulunmaktadır.

Çocuklar anlamı hakkında herhangi bir fikre sahip olmadıkları cinsel eyleme çoğunlukla güven duydukları yakın çevrelerce muhatap bırakılmaktadırlar. Bu tür bir cinsel şiddet eyleminin sonucunda fiziksel ve psikolojik olarak ağır yara almaktadırlar. Bazen de failler cinsel şiddet uyguladıkları çocukları fiillerine dair geride kanıt bırakmamak adına öldürmektedir. Çocuğunun masumiyetinin suiistimal edilmesi kamuoyu vicdanında da derin tesirler bırakmakta ve sert tepkilere yol açmaktadır.

Ülkemizde çocuğa yönelik şiddet veya istismara ilişkin istatistiksel verilerin yeterli olmayışı nedeniyle söz konusu fiile ilişkin doğru tahlillerin yapılması zorlaşmaktadır. Bununla beraber medya araçlarında görülen şiddet ve intihar haberlerinin, istismarı teşvik edici boyutlarda olduğu değerlendirilmektedir. Uzmanlar bu tür haberlerin sunumundaki olumsuzlukların çocuk ile gençler ve kadın ile aile açısından olumsuz sonuçlar doğurduğunu ifade etmektedir.[61] Medya çocuğun uğradığı bu tür bir cinsel şiddet vakasının haberleştirilmesi açısında çok daha dikkatli davranmak durumundadır. Çocuklar henüz yeterince gelişmemiş olan kişilikleri dolayısıyla maruz kaldıkları böyle bir fiilin yükünü taşımak açısından yetişkinlere göre çok daha zayıftırlar. Çocukların hayatlarının erken döneminde yaşadıkları bu tür bir travma ve bu travmanın medya eliyle kamuoyuna ifşası nedeniyle yaşamlarının sonraki dönemlerinde pek çok sorunla yüzleşmesi muhtemeldir. Öte yandan mağdur

[61] Oğuz Bolat, "Çocuk, Şiddet ve Medya", Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri Sempozyumu, Ankara, 2002, s.21

çocuğun ailesi ve yakınlarının böyle bir olay karşısında yaşadıkları yıkım, çocuklarına dair bilgi ve görüntülerin kamuya açılmasıyla katlanacaktır.

Medya araçlarındaki çocuk istismarı haberleri yeterli dikkat gösterilmeden sunulmaktadır. Bu haberler çocuk hakları dikkate alınarak oluşturulması elzemdir. Çünkü çocuk hakları esas olarak insan haklarının bir parçasıdır. Medyada çocuk istismarına ilişkin haberlerin sunumunda çoğunlukla haberleri içeriğinin bir ihlal niteliğinin olup olmadığı bilinmemekte veya bu durum ciddiye alınmamaktadır. Bu haberlerin sunumunda öncelikli olarak izlenirliği artırmak ve ticari gelir elde etme kaygısı olduğu müddetçe medyanın çocuk haklarına ilişkin gerekli hassasiyeti taşıması söz konusu olamaz. Çünkü bu tür bir habercilik anlayışı açısından çocuk yalnızca haberin nesnesi olarak, istismar vakası ise haber değeri olarak ele alınır.[62]

Patlayan flaşlar, muhabirlerin haberi daha da "dikkat çekici" hale getirme amaçlı sordukları sorular, kimliklerinin fotoğraf, yaşadıkları yer, ad / soyadlarının baş harfleri, ailelerinin isimleri gibi bilgilerle ifşa edilmesi de çocukların sadece anlık değil tüm hayat boyu yaşayacakları travmayı arttırmaktadır. Özel kalması gereken bilgilerin (tecavüze uğradığının doktor tarafından onaylanması gibi) de haber içerisinde düşünmeden verilmesi istismara uğrayan kurbanların bir kez daha istismar / ihmal ile karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır.[63] Haber sunumunda çocuğun mahremiyetine ilişkin hassasiyet göstermek gerekmektedir. Bu tür haberlerde çocuğun kimliğinin ve fotoğrafının yer almaması mahremiyetin muhafaza edilmesi için ehemmiyet taşımaktadır. Çocuğun mahremiyeti bir lüks ya da seçenek olarak değerlendirilmemelidir. Mahremiyet; özgürlük ve insan onuru gibi değerleri dolayısıyla demokrasinin temel unsurlarındandır.[64]

[62] Neylan Ziyalar, Seda Salihoğlu, *Çocuk Hakları Açısından Çocuk İhmali ve İstismarı,* (Hzr) Mücahit Öztürk, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s.191
[63] Ezgi Ünalan, *Televizyonda Çocuk İstismarı ve İhmali,* Yüksek Lisans Tezi İstanbul, 2011, s.110

[64]Aktaran; Neylan Ziyalar, Seda Salihoğlu; a.g.e. s.191

1.3.3. CİNSEL ŞİDDET VAKALARININ MEDYADA SUNUMUNA İLİŞKİN MEVZUAT ÇERÇEVESİ

Cinsel şiddet vakalarının medya vasıtasıyla sunumunda en fazla dikkat çeken ihlal unsurlarının başında mağdurların insan onuruna ve mahremiyetlerine yeterli özenin gösterilmemesi, müstehcen unsurlara yer verilmesi, şiddetin kanıksanmasına yol açacak unsurların izleyiciye aktarılması ve zanlıların masumiyet karinesi dikkate alınmaksızın doğrudan kamuoyuna "suçlu" olarak tanıtılması geldiği değerlendirilmektedir. Konuya ilişkin mevzuatta da bu unsurların dikkate alındığı görülmektedir. Avrupa Sınırötesi Televizyon Sözleşmesi'nin 7. Maddesinde;

"1. Program hizmetlerinin sunuş ve içerik bakımından bütün unsurları, insan onuruna ve temel insan haklarına saygılı olacaktır.

Program hizmetleri, özellikle:

a) *Edebe aykırı olmayacak ve pornografi içermeyecek*
b) *Şiddet eğilimini körüklemeyecek veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmayacaktır,"* hükümlerinin yer aldığı görülmektedir.

Avrupa Birliği Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesinin 3. Bölümünde ve "Tüm Görsel-İşitsel Medya Hizmetlerine Uygulanabilecek Hükümler" başlığı altında yer alan 9.maddesinde ise;

"Görsel - işitsel ticari iletişim;

(i) insan onuruna saygıya zarar vermemeli,

(ii) cinsiyet, ırk veya etnik orijin, milliyet, din veya inanç, bedensel engellilik, yaş ve cinsel tercihlere dayalı herhangi bir ayrımcılığı içermemeli veya teşvik etmemeli;

(iii) sağlık ya da güvenliğe zarar verecek davranışı teşvik etmemeli"[65] hükümleri bulunmaktadır.

[65] Avrupa Birliği Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi 15.4.2010 TR L 95/1 https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/74780 (01.04.2018)

İç hukukumuza ait metinlerde ise konuya ilişkin olarak Anayasanın Özel Hayatın Gizliliğini düzenleye 20.maddesinde şu hükümler bulunmaktadır;

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. (Mülga cümle: 3/10/2001-4709/5 md.)

(Değişik: 3/10/2001-4709/5 md.) Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.

(Ek fıkra: 12/9/2010-5982/2 md.) Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."[66]

Diğer taraftan 5187 sayılı Basın Kanununda konuya ilişkin yapılan düzenleme "Cinsel Saldırı, Cinayet ve İntihara özendirme" başlığı altında 20-21. Maddelerde yer verildiği görülmektedir. Söz konusu maddelerde;

"*Cinsel saldırı, cinayet ve intihara özendirme*

Madde 20- Cinsel saldırı, cinayet ve intihar olayları hakkında, haber vermenin sınırlarını aşan ve okuyucuyu bu tür fiillere özendirebilecek nitelikte olan yazı ve resim yayımlayanlar bir milyar liradan yirmi milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli

[66] https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm (27.12.2017)

yayınlarda iki milyar liradan, yaygın süreli yayınlarda on milyar liradan az olamaz.

Kimliğin açıklanmaması

Madde 21- Süreli yayınlarda; a) 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre evlenmeleri yasaklanmış olan kimseler arasındaki cinsel ilişkiyle ilgili haberlerde bu kişilerin,

b) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 414, 415, 416, 421, 423, 429, 430, 435 ve 436 ncı maddelerinde yazılı cürümlere ilişkin haberlerde mağdurların,

c) On sekiz yaşından küçük olan suç faili veya mağdurlarının, Kimliklerini açıklayacak ya da tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapanlar bir milyar liradan yirmi milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda iki milyar liradan, yaygın süreli yayınlarda on milyar liradan az olamaz "[67] hükümleri yer almaktadır.

Diğer taraftan TCK'nın 130. Maddesinde "kişinin hatırasına hakaret" başlığıyla yapılan düzenlemede; *"Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına en az üç kişiyle ihtilât ederek hakaret eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Ceza, hakaretin alenen işlenmesi hâlinde, altıda biri oranında artırılır"*[68] hükmü yer almaktadır.

Cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmesinde zanlılar açısından ise masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olmaktadır. Suçsuzluk karinesi olarak da ifade edilen bu kavram "bir suçtan dolayı kovuşturulan kişinin, suçluluğu mahkeme kararıyla sabit olmadıkça suçlu sayılmamasını ifade eder."[69] Görsel-işitsel medya alanında söz konusu karinenin ihlali durumlarında ise zanlılar kitle iletişim araçları vasıtasıyla kamuoyuna zanlı olmanın ötesinde "suçlu" olarak tanıtılmaktadır. Anayasal olarak

[67] A.g.k. (2004a)
[68] A.g.k. (2004b)
[69] İlhan Üzülmez, Türk Hukukunda Suçsuzluk Karinesi ve Sonuçları TBB Dergisi Sayı: 58, 2005, s.42

güvence altına alınan suçsuzluk karinesine ilişkin Anayasanın 38.maddesinde, *"Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz"*[70] hükmü yer almaktadır. Medya basın hürriyeti çerçevesinde özgürce yayın yapma hakkına sahip olsa da bu özgürlük sınırsız bir özgürlüğü ifade etmez. Medya yayınlarında habere konu olayın taraflarının insan onurlarına ve şereflerine zarar verecek uygulamalara yer veremez. Bu bağlamda medya olayı haberleştirme yönteminde ve olayın taraflarına ilişkin değerlendirmelerinde hakkaniyetli davranmak ve bu kişilere karşı kötüleme ya da karalama amaçlı unsurlara yer vermemek zorundadır. Kötüleme ya da karalama gibi haksız muamelelerin yer aldığı haberlere basın özgürlüğü kavramı ile meşruiyet kazandırılamaz. Diğer taraftan medyanın ifade özgürlüğünü istismar ettiği görülmektedir.[71] Bu hususta Avrupa Birliği Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesinin başlangıç kısmında yer alan 60. " *İnsan onurunun ve küçüklerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişiminin korunması için alınan önlemler, Avrupa Birliği'nin Temel Haklar Şartında belirtilen temel ifade özgürlüğü hakkı ile titizlikle dengelenmelidir…"*[72] hükmü yer almaktadır.

Ülkemizde görse-işitsel alanı düzenleme yetkisi Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna (RTÜK) verilmiştir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun çalışma esasları ise 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'a dayanmaktadır. Söz konusu Kanun'un 8.maddesinde "Yayın Hizmeti İlkeleri" başlığıyla verilen bölümde cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmesinde görülen ihlal alanlarına ilişkin şu hükümlerin bulunduğu görülmektedir;

"ç) İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.

f) Toplumun millî ve manevî değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz.

---

[70] https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm (17.11.2017)
[71] A.g.r.
[72] A.g.Y.

g) Suç işlemeyi, suçluyu ve suç örgütlerini övücü, suç tekniklerini öğretici nitelikte olamaz.

ğ) Çocuklara, güçsüzlere ve engellilere karşı istismar içeremez ve şiddeti teşvik edemez.

ı) Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğundan emin olunmaksızın yayınlanamaz; haberin verilişinde abartılı ses ve görüntüye, doğal sesin dışında efekt ve müziğe yer verilemez; görüntülerin arşiv veya canlandırma niteliği ile ajanslardan veya başka bir medya kaynağından alınan haberlerin kaynağının belirtilmesi zorunludur.

i) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.

n) Müstehcen olamaz.

ş) Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz."[73]

[73] 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun (2011) https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/34819 (19. 09.2017)

1.4. ÜLKE UYGULAMALARI

1.4.1. İngiltere

İngiltere'de medya alanının düzenlenmesi İletişim Yasası (2003)'nı öngördüğü şekilde Ofcom'a verilmiştir. Ofcom'un Temmuz-2015 tarihli Ofcom Yayıncılık Yasası şiddet ve cinsel şiddetin görsel-işitsel medyada sunumuna ilişkin çeşitli hükümler içermektedir. Ofcom Yayıncılık Yasasının birinci kısmında yer alan "18 Yaş altı Çocukların Korunması" ana başlığı altında yer alan "Birleşik Krallık'ta 18 Yaş Altına Yönelik Cinsel ve Diğer Suçların Kapsamı" alt başlığının şu hükümleri içerdiği görülmektedir;

> "Tüzüğün ya da diğer yasal kısıtlamaların engellemeyi öngördüğü kişisel kimliğin ifşası kabul edilen durumlarda yayıncılar yetişkin olmayanların kimliğinin açığa çıkmasına neden olabilecek yerlerde ipuçları sağlamama hususunda özellikle dikkatli olmalıdır.(Yaşın tanımlanması Birleşik Krallık'ın farklı bölgelerinde değişebilir). Bunların ceza, hukuk, ya da aile mahkemesinde süren bir cinsel suç davasında mağdur, tanık, zanlı ya da sanık oldukları ya da olabilecekleri durumlarda;
>
> - Gazete haberlerinde ya da herhangi başka bir yerde yer habere ilişkin yer alan bilgilerle birleştirilebilecek bilgileri sınırlı şekilde aktararak,
> - Dikkatsizlik sonucu, örneğin bir suçu "ensest" diye tanımlayarak,
> - Ya da herhangi bir dolaylı yolla"
>
> (Not: Yayıncılar, Mahkeme konuya ilişkin karar almamış olsa bile haber sunumuna yönelik yasal kısıtlamaların olabileceğinin farkında olmalıdır.)
>
> Birleşik Krallıkta cezai işleme tabi olması muhtemel bir fiile ilişkin soruşturma öncesi yapılan yayınlarda, yayıncı kuruluşlar olayın tanık ya da mağduru olan çocukların potansiyel olarak savunmasız durumda oldukları hususuna özel dikkate alarak, yayından önce onların adları, adresleri, okul ya da diğer eğitim kurumlarının kimliği, çalışma yeri, fotoğraf ya da görüntü

kaydı hususlarında özen göstermelidir. Yetişkin olmayanların sanık, ya da potansiyel sanık olarak savunma durumunda olduğunda, bu kişilerin kimliklerine ilişkin materyalin yayınlanması için özel gerekçelendirme yapılması gereklidir."

Söz konusu yasanın ikinci kısmında yer alan "Zarar ve Suç" başlığı altında yer alan "Genel Kabul Gören Standartlar" kısmının 3.maddesinde ise;

"Genel kabul gören standartların uygulanmasında yayıncılar suça neden olabilecek materyalleri koşulları dikkate alarak gerekçelendirilmesini sağlamalıdır. Bu tür materyaller (bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla) şunları kapsayabilir; suç dili, şiddet, seks, cinsel şiddet, aşağılama, üzüntü, insan onurunun ihlali, ayrımcı davranış ya da dil (yaş, sakatlık, cinsiyet, ırk, din, inanışlar ve cinsel yönelim üzerine). Aynı zamanda uygun bilgilere suçtan sakındırmaya ya da suçu en aza indirmeye yardımcı olacak şekilde yayında yer almalıdır." Hükmü yer almaktadır.

Aynı yasanın üçüncü bölümünde yer alan "Suç" başlığına ait kurallar kısmının 1. ve 2. Maddelerinde ise;

"Suç işlemeyi cesaretlendiren ya da teşvik eden ya da kargaşaya yol açacak materyallere televizyon ve radyo hizmetlerinde yer verilmemelidir." ve

"Suç işlemeye neden olabilecek temel detayları içeren suç tekniklerinin gösterimi ya da tanımlanması editoryal olarak gerekçelendirilmedikçe yayınlanmamalıdır"[74] hükümleri yer almaktadır.

1.4.2. Malezya

Malezya İletişim ve Multimedya Komisyonu, (MCMC) Malezya İletişim ve Multimedya İçerik Forumu İçerik Yönetmeliğinde görsel-işitsel alanda hizmet sunan

[74] The Ofcom Broadcastıng Code, 2015 https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0025/53287/ofcom_broadcast_code_july_2015.pdf (18.09.2018)

medya hizmet sağlayıcı kuruluşların içeriğe ilişkin uymakla yükümlü oldukları hükümler yer almaktadır.

Söz konusu yönetmeliğin ikinci kısmındaki "İçeriğe İlişkin Rehber İlkeler" bölümünün 3.maddesinin 1.fıkrasında;

"Tecavüz ya da tecavüze yeltenme, reşit olmayan kişiye tecavüz ve hayvanlarla cinsel ilişkiye girme de dahil olmak üzere cinsel suçların tasvirine, bu tür cinsel eylemlerin ister canlandırma yoluyla ister kişilerin rızasını alınarak ya da başka hangi yolla yapılırsa yapılsın izin verilemez"[75] hükmü bulunmaktadır.

Aynı bölümde yer alan "Şiddet" başlıklı 4.maddenin 3. fıkrasının (d) bendinde şu hükümlerin bulunduğu görülmektedir;

> "Yayıncılar; Şiddeti betimleyen içeriğin seçiminde ve tekrarında uygun ihtiyat ve dikkati yerine getirir.
>
> "Hassas konulara ilişkin meselelere ilişkin grafik haberi yaparken ya da sıra dışı şiddet sahnelerinin öncesinde izleyiciyi uyarır."

Aynı madde altında yer alan "Cinsel Şiddet" alt başlığında ise;

> "Cinsel şiddetin grafikle sunumu; örneğin ırza tecavüz ya da tecavüze yeltenme ya da diğer rızasız cinsel ilişki ya da şiddete dayalı cinsel davranışa müsaade edilmez"[76] hükmü bulunmaktadır.

Söz konusu yönetmeliğin dördüncü bölümünde yer alan "Özel Yayıncılık İlkeleri" başlığı altında yer alan "Haber ve Güncel Olaylar" kısmında ise;

> "Yayıncı kuruluşlar, güncel konular ve haberleri konu edinen programlarda Gerekli dikkat ile yayın zamanındaki izleyici kitlesinin kompozisyonunu dikkate alarak, ve

[75] Malezya İletişim ve Çokluortam İçerik Kuralları, Çev. İrfan Dündar Erentürk,(RTÜK Uluslararası İlişkiler Dairesi), 2004, s.13
[76] A.g.y, s.14-15

Travmatik olayların kurbanlarıyla yapılan görüşme ya da görüntüler gibi izleyicilerin önemli bir kısmında acıya neden olması muhtemel materyallerin olması halinde hassasiyetle yayıncılık yapmayı sağlarlar. Bu tür materyaller sadece editoryal olarak gerekli görüldüklerinde ve ihtiyatla kullanılmalıdır."[77]

hükümleri bulunmaktadır. Aynı bölümde yer alan "Şiddet ev Kötü Söylem" başlığı altında ise;

"Tüm yayıncılar, içerikte yer alan felaket, saldırganlık ve şiddetin görsel işitsel araçlar vasıtasıyla haberleştirilmesinde uygun editoryal muhakeme gerçekleştirir." ve

"Tüm yayıncılar ailecek izlenmesinde sakınca olan cinsel şiddet, kaza ya da felaket haberlerinin hikâyelerine ilişkin açık ya da grafik dili kullanımında uygun bir ihtiyatla hareket ederler."[78] hükmü yer almaktadır

1.4.3. Kanada

Kanada Radyo-televizyon ve Telekomünikasyon Komisyonu (CTRC), CTRC 1993-149 sayılı kamu duyurusu ile Kanada Yayıncılar Birliği (CAB) tarafından hazırlanan "Televizyon Programlarındaki Şiddete İlişkin İsteğe Bağlı İlkeler" adlı rehber ilkeleri yayınlamıştır. CTRC lisans yenilemeleri hususunda yayıncı kuruluşlara bu ilkelere uymayı şart koşmuştur. Söz konusu rehber ilkelerin "Haberler ve Güncel Konu Programları" başlığı taşıyan kısmında şu ilkelerin yer aldığı görülmüştür;

- "Yayıncılar haber bültenleri ve kamu meseleleri programlarında yer alan felaket, saldırı ya da şiddetin resimli sunumunda ya da sözlü anlatımında uygun editoryal muhakeme kullanacaktır.
- Şiddeti tasvir eden videoların seçiminde ve tekrarında ihtiyat gösterilecektir.

[77] İrfan Dündar Erentürk, A.g.y, s.36
[78] A.g.y, s.37

- Yayıncılar cinsel saldırı ya da cinsel suçlara ilişkin davalar gibi hassas meselelere ilişkin grafikli anlatım ya da aşırı şiddet içerikli sahnelerin gösterilmesinden önce özellikle çocukların ekran başında olma ihtimalinin olduğu öğleden sonra ve akşamın erken saatlerindeki haber yayınlarında izleyicilere tavsiyelerde bulunacaktır.
- Yayıncılar çocukları ve ailelerini rahatsız edecek felaket, kaza ya da cinsel şiddet olaylarına ilişkin açık anlatım ya da grafik dili kullanımında ketumluğa dikkat edeceklerdir."

Söz konusu rehber ilkelerin "Kadına Karşı Şiddet" başlığı taşıyan bölümünde ise;

> "Yayıncılar kadına karşı şiddeti her hangi bir açıdan yücelten, artıran, uygulayan program yayınlamayacaklardır.
>
> "Yayıncılar kadına yönelik şiddet anlatılan olayın tamamlayıcı bir parçası olmadığı müddetçe kadınları şiddet mağdurları olarak tasvir etmemeyi sağlayacaktır. Yayıncılar cinsel bir bağlamdaki kadınlarla şiddet mağdurları olarak kadınlar arasındaki ilişkide ısrar etmemek hususunda hassas davranacaklardır"[79] hükümlerini içermektedir.

Kanada'da televizyon yayıncılığının düzenlenmesine ilişkin hazırlanan "Televizyon Yayıncılığı Düzenlemeleri Yayıncılık Kanunu" nun "Program İçeriği" başlığını taşıyan 5.maddesinin 1. fıkrasında ise şu düzenlemelerin olduğu görülmektedir;

> "(5.1)Lisans sahibi yayıncılar,
>
> (b) bireylere ya da bireylerden oluşan sınıf veya gruba yönelik olan ya olması muhtemel olan fiziksel ya da zihinsel sakatlık, cinsel yönelim, cinsiyet, din, renk, ulusal ya da etnik köken ve ırk temelinde küçümseme ya da nefret söylemi bağlamında suiistimal içerikli resimli sunum ya da yoruma yayınlarında yer veremezler.
>
> (c) Lisans sahibi yayıncılar herhangi bir müstehcen ya da saygısız dile ya da resimli sunuma yer veremezler.

[79] Voluntary Code Regarding Violence in Television Programming, 1993, Ottawa https://crtc.gc.ca/eng/archive/1993/PB93-149.HTM (24.09.2018)

(1.1) Paragrafın hedefleri arasında (1) (b), Cinsel yönelim ceza kanununa göre suç oluşturan her hangi bir cinsel fiil ya da eyleme dönük yönelimi kapsamamaktadır.

(2) Paragrafın hedefleri arasında (1) (c) Materyal, eğer suç, dehşet, acımasızlık ve şiddetten biri ya da daha fazlasıyla cinsel içeriğin birleşmesi ya da cinselliğin uygunsuz kullanımının baskın karakteristik olduğu durumlarda müstehcendir."[80]

1.4.4. Fas

Fas Krallığında, Fas Görseli-işitsel İletişim Yüksek Otoritesi (HACA), görsel-işitsel alanın düzenlenmesinden sorumlu olan kuruluştur. Kuruluş, 25 Ağustos 2016 tarihli ve 11-15 sayılı kanun ile yeniden yapılandırılmıştır. Söz konusu kanun 8.maddessinde;

"Lisans ya da yetkilendirme sahibi görsel-işitsel hizmet sağlayıcılar ve kamu yayıncıları suç ve şiddete karşı mücadele edecektir"

hükmünün bulunduğu görülmektedir. Aynı kanunun 9.maddessinde ise şu hükümler bulunmaktadır;

"Yürürlükteki hukuki metinlerin ön gördüğü müeyyideleri aleyhine olmaksızın yayınlar, program tekrarları, ya da programların bir kısmı;

Suçu ya da suçun failini yüceltemez, bunları haklı gösteremez, cesaretlendiremez, suç işlemeyi teşvik edemez, suçun işleniş biçimine ilişkin detay bilgi veremez, bunları öğretemez, -küçüklerin vasilerinin yetkilendirmesiyle olmak kaydıyla- yazılı rıza hariç, mağdurların ya da tanıkların özel hayatına müdahil olamaz. Suç işlemeyi konu edinen programlar genel olarak çocuklara ayrılan saatlerde yayınlanamaz,

[80] Television Broadcasting Regulations, 1987 Sor/87-49 Broadcastıng Act http://laws.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-87-49/page-1.html#docCont (10.09. 2018)

Doğrudan ya da dolaylı olarak kadına karşı şiddeti, kadının sömürülmesini veya tacizi teşvik edemez, kadının insan onuruna zarar veremez

Kadın imajına ve kadının insan onuruna zarar veremez."[81]

Fas Görsel-işitsel İletişim Yüksek Otoritesi, Görse-İşitsel İletişim Yüksek Konseyi yayıncı kuruluşları mevzuat çerçevesinde denetlemekte ve çeşitli müeyyideler takdir etmektedir. Yüksek Konseyin, Fas Ulusal Radyo ve Televizyon Kuruluşu "SNRT" nin yayınlarına ilişkin birden fazla vakanın müeyyideye tabi tutulduğu 13 Mayıs 2013 tarih ve 14-13 sayılı kararında bir cinsel şiddet vakasını haberleştirilmesine ilişkin söz konusu olaya ve müeyyidenin gerekçelendirilmesine şu şekilde yer verildiği görülmektedir;

"Medya hizmet sağlayıcı kuruluş 15 Mayıs 2012 ve 4 Haziran 2012 tarihlerinde, Kenitra şehrinde iki kız çocuğuna tecavüz etmekle suçlanan bir babaya ilişkin yaptığı haberde konunun adli mercilerdeki sürecine saygı göstermeksizin konuyu ensest olayı olarak ele almıştır. Bu konuya ilişkin söz konusu medya hizmet sağlayıcı kuruluşa 20 Haziran 2012 tarihinde açıklama talep eden bir mektup gönderilmiştir. Aynı konuya ilişkin başka bir mektup ise 4 Haziran 2012 tarihli gazete baskısına ilişkin gönderilmiştir. Yüksek Otorite 11 Temmuz 2012 tarihinde 20 Haziran 2012'de gönderdiği postaya cevap olarak yayıncı kuruluştan tarafsızlık ilkesine ilişkin gazetecilerinin hassas davranmaları için gerekli düzenlemeleri yaptığını bildiren ve gazetecilerin görevinin haber aktarımı alanında kalmak olduğunu, yargılama yapan bir yayıncılık olmadığını belirten bir mektup almıştır.

Bununla birlikte, yargı prosedürleri kapsamındaki Görsel-işitsel İletişim Üst Kurul tavsiyesi ilkeleri konuya ilişkin şu düzenlemeye sahiptir; "Konsey, görsel-işitsel iletişim operatörlerine, özellikle masumiyet karinesi, soruşturmanın gizliliği ve bunun sonucu ortaya çıkan çıkarımlarla, karşıtlık ilkesi ve basın meslek ilkeleri ile alakalı olan adil yargılama koşullarını garanti eden hukuki ilkelere ve yasal tedbirlere uymalarını tavsiye eder."

[81] http://www.haca.ma/sites/default/files/upload/BO_6522_Fr%20opt.pdf (17.09.2018)

Söz konusu kararda yayıncı kuruluş SNRT'nin yargıya taşınan bir vakada zanlının masumiyet karinesini ihlal ettiğine hükmetmiş ve uyarı cezası takdir etmiştir.[82]

1.5. CİNSEL ŞİDDETİN SUNUMUNDA ETİK İLKELER

Evers etik kavramının, esasen bir tür davranış bilimi olduğunu ve ahlâka ilişkin düşünmeyi gerekli kıldığını ifade eder. Ona göre etik, "toplumsal bir bağlamda davranışı düzenleyen ve neyin uygun ya da uygunsuz, izin verilir ya da verilmez, doğru ya da yanlış olduğu perspektifinden hareketle bir değerler, ilkeler ve kurallar bütünüdür."[83] Bu anlamıyla etik belli bir alanı o alanın kendi özel şartlarını dikkate alarak düzenlemeyi amaçlayan kuralları ifade etmektedir. Öte yandan toplumsal ahlak kuralları toplumların gelişerek dönüşmesinin sonucu olarak hukuki normlar haline gelmektedir. Bununla beraber önceleri ahlak kurallarının her ne kadar müeyyide gücü yoktu ise de, özellikle meslek örgütleri etkin oldukları alana ilişkin belirledikleri kurallara uyulmaması halinde bazı yaptırımlar uygulamaktaydı.[84]

Felsefenin bilimine bağlı bir çalışma alanı olarak etik, medya araçlarının üretimlerine ilişkin de önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. Etik, belli bir alanda insan davranışlarını olumlu ya da olumsuz olarak sınıflandırmakta bunlar üzerine çeşitli saptamalar yapmaktadır. Böylece etik insan ilişkilerinin geçerli olduğu geniş bir alanı ve bu alanda gerçekleşen insan eylemlerini inceleme imkânına sahip olan verimli bir çalışma alanı konumuna gelmiştir.[85] Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte kamusal bir hizmet sunan medyanın ne tür etik ilkelere sahip olması gerektiği gündeme gelmiş ve çeşitli medya örgütlenmeleri kendilerine etik ilkeler belirlemiştir.

---

[82] http://www.haca.ma/fr/d%C3%A9cision-du-csca-n%C2%B0-14-13 (09.09.2018)
[83] Hubb Evers, *Medya Etiği*, s. 47 http://ilefarsiv.com/etik/wp-content/uploads/huub-evers-medya-etigi.pdf (05.09.2017)
[84] Aktaran; Ali Genç, a.g.m. s.359
[85] Ünsal Çığ, Eylem Çamuroğlu, *Haber Endüstrisi ve Gazetecilik Etiği*, İş ahlakı Dergisi, Cilt 4, Sayı 8. 2011, s.26

Etik sözcüğü Türkçede; "Töre bilimi, çeşitli meslek kollarında tarafların uyması ve kaçınması gereken davranışlar bütünü, etik bilimi, ahlaki, ahlakla ilgili"[86] anlamlarına gelmektedir. Habercilik alanında ise etik, haber yapımı sürecinde uyulması gereken mesleki ilkeleri ifade etmektedir. Bununla beraber bu ilkeler her ne kadar medya profesyonellerini ilgilendiren ilkelermiş gibi görünse de haberin bir tarafı doğrudan kamuoyu olduğu için habere konu olayların parçası olan şahısların kişilik haklarıyla doğrudan bağlantılıdır. Bu bağlamda günümüzde medya ürünlerinde etik açısından sorunlu görülen pek çok uygulama göze çarpmaktadır.

Medya uygulamalarında etik değerlere ilişkin başlıca ihlal alanları ise "doğruluk; nesnellik; yansızlık ve denge; doğru temsil; uyduru, gündem saptırma gerçeklik; kaynakların dürüstlüğü, geçerliliği ve uygunluğu; aynı görüntüyü durmadan tekrar tekrar sunma; "biraz sonra" gibi oltalarla kandırma, ortak ve olası çıkar bağı olan güçlerle iyi ilişkiler kurup onları iyi temsil etmek, yasal haklara, kişi haklarına uymamak olarak sıralanabilir."[87] Medya temsilcilerinin ürünlerine ilişkin topluma karşı yükümlülüklerinin olduğu bilinciyle davranması, basın ahlakı ve basın meslek ilkeleri bağlamında dikkate almaları gereken bir sorumluluktur. Bu açıdan demokratik bir sistemin etkin bir şekilde işlemesi sağlamak amacıyla medya yasama, yürütme ve yargı ile birlikte dördüncü kuvvet olarak işlevini yerine getirmelidir.[88]

Medya bir yönüyle ekonomik bir faaliyetin parçası olması sebebiyle daha fazla takipçiye erişerek daha fazla gelir elde etme hedeflerine sahiptir. Medya daha fazla takipçi elde etmek için ise insanların merak duygusunu harekete geçirmek, skandal teşkil eden durumları kamuoyuna açıklamak ve çeşitli ifşaat haberleri yayınlamak gibi eylemlerde bulunmaktadır. Medya özel hayata ilişkin bilgilerin izleyiciye sunulmasının izleyici oranlarını artıracağı düşüncesiyle hareket etmektedir.[89] Bununla beraber medya habere konu olarak seçtiği olayın tarafı olan

[86] http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb9a49904bc0.16741024 (25.07.2018)
[87] İrfan Erdoğan, *Medya ve Etik: eleştirel bir giriş,* İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 23, s. 23
[88] Necla Mora, A.g.m. 2008b,s.13
[89] A.g.e. s.10

kişilerin kişilik haklarını dikkate almak zorundadır.[90] Bu hususta çeşitli kuruluşlar bazı etik ilkeler belirlemiştir.

1.5.1. RTÜK Görsel-İşitsel Yayıncılık Etik İlkeleri

Türkiye'de görsel-işitsel alanı düzenleme ve denetleme sorumluluğunu üstlenen Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, yayıncı kuruluşların faaliyetleri sırasında dikkate almaları maksadıyla etik ilkeler belirlemiştir. Söz konusu etik ilkelerin yenilenmiş hali 13 Aralık 2018 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmış ve yayıncı kuruluşların önemli bir kısmı bu etik ilkelere uyma taahhüdünde bulunmuştur. Bu etik ilkeler cinsel şiddet vakalarının sunumu sırasında ortaya çıkan ihlal unsurlarını da kapsamaktadır. Bu bağlamda yayıncı kuruluşlar;

- *İnsan onuruna, temel hak ve özgürlüklere saygılı olmayı,*
- *İfade özgürlüğü ve haber alma hakkı çerçevesinde, olay ve olguları doğru ve tarafsız vermeyi*
- *Toplumun inanç, değer ve hassasiyetlerini gözetmeyi,*
- *Irk, dil, din ve cinsiyet ayrımcılığına; aşağılama ve önyargılara yer vermemeyi,*
- *Çocukların korunması ilkesini azami gözetmeyi, çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini olumsuz etkileyen yayınlar yapmamayı,*
- *Ailenin bütünlüğünü ve sürekliliğini desteklemeyi,*
- *Kadını istismar eden içeriklere yer vermemeyi,*
- *Özel hayatın gizliliğini korumayı,*
- *Şiddeti teşvik etmemeyi ve meşrulaştırmamayı*[91] taahhüt etmiştir.

Ülkemizde çeşitli meslek örgütleri ve sivil toplum hareketleri de bu hususta etik ilkeler belirlemiştir. Bu kuruluşlar ve etik ilkeler şunlardır;

1.5.2. Basın Konseyi Meslek İlkeleri:

[90] A.g.r. s. 7
[91] RTÜK Görsel-işitsel Yayıncılık Etik İlkeleri

- *Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi ve inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.*
- *Kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan ve iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez.*
- *Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz.*
- *Şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmaktan kaçınılır.*

1.5.3. Çağdaş Gazeteciler Derneği Üyelik ve Meslek İlkeleri:

- *Yayınlarda hiç kimse, ırk, renk, cinsiyet, dil, dini inanç ya da inançsızlık, sosyal statü, sınıf, bedensel yapı, düşünce ve inançları nedeniyle hor görülemez, kınanamaz, aşağılanamaz. Haber ve yorumda, kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan sözcükler kullanılamaz.*
- *Gazeteci, şiddet, zorbalık ve savaş kışkırtıcılığına araç olamaz insanlar, topluluklar ve uluslararasında nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır… İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ve Helsinki Konferansı kararında belirtilen ilkelere bağlı kalır.*

1.5.4. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Hak ve Sorumluluk Bildirgesi)

- *Gazeteci; başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur.*
- *Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır.*
- *Gazeteci; her türden şiddeti haklı gösterici, özendirici ve kışkırtan yayın yapamaz.*

- *Gazeteci, kamuya mal olmuş bir şahsiyet bile olsa, halkın haber alma, bilgilenme hakkıyla doğrudan bağlantılı olmayan hiç bir amaç için, izin verilmedikçe özel yaşamın gizliliği ilkesini ihlal edemez.*

1.5.5. Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları:

- *Çocuk: Çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda sanık, tanık ya da mağdur (maktul) olsun, 18 yaşından küçüklerin açık isimleri ve fotoğrafları yayınlanmamalıdır. Çocuğun kişiliğini ve davranışlarını etkileyebilecek durumlarda, gazeteci, bir aile büyüğünün veya çocuktan sorumlu bir başkasının izni olmaksızın çocukla röportaj yapmamalı veya görüntüsünü almaya çalışmamalıdır.*
- *Cinsel saldırılar: Cinsel saldırı mağdurlarının fotoğrafları, görüntüleri veya kimlikleri, açık kamu yararı olmadıkça yayınlanmamalıdır.*

1.5.6. TGC Medyada Çeşitlilik Kılavuzu:

- *Cinsiyet ayrımcılığına dayalı şiddet hiçbir biçimde meşru gösterilmemeli, şiddetin toplumsal düzlemdeki önemini azaltacak sansasyonel kullanımlardan ve mizah malzemesine dönüştürme eğilimlerinden uzak durulmalıdır.*
- *Cinsiyetleri ve cinsel yönelimleri nedeniyle şiddete uğrayanlarla ilgili haberlerde mağdurların onurunun korunmasına gereken özen gösterilmelidir.*
- *Mağduru küçük düşürücü durumlarda gösteren fotoğrafların kullanılmasından kaçınılmalıdır.*
- *Taciz ve tecavüz gibi cinsel suçların haberleştirilmesinde kullanılan dile özen gösterilmelidir. Bu haberlerde kullanılan görsel malzeme ile anlatım biçiminin pornografik ve özendirici çağrışımlar yaratmamasına dikkat edilmelidir.*[92]

[92]Çiler Dursun, *Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği*, Fe Dergi: Feminist Eleştiri C. 2 S.1 s. 28 http://cins.ankara.edu.tr/cdursun.pdf (18.08.2017)

1.5.7. Kadınların Medya İzleme Grubu

- *Kamuoyunu bilgilendirme açısından özel bir önemi ya da yararının olmadığı durumlarda tecavüz, taciz, istismar gibi suçlar haberleştirilmemelidir.*
- *Tecavüz gibi cinsel suçlar kamuoyunu bilgilendirme açısından özel bir önem taşıdığında da, mağdurun izni olmaksızın yayınlanmamalıdır.*
- *Özel bir önem taşıyan ve mağdur tarafından yayınlanmasına onay verilen tecavüz, taciz, istismar haberlerinde de mağdurun kimliğine dair açık ya da örtük bu kimliği deşifre edecek hiçbir bilgi verilmemelidir.*
- *Tecavüz gibi cinsel suçların yukarıdaki koşullar doğrultusunda haberleştirildiği durumlarda, suçun işlenişine dair hiçbir ayrıntıya yer verilmemeli, suç reyting-tiraj gibi gerekçelerle pornografi malzemesi haline getirilmemelidir.*
- *Televizyonlarda da, yine, bu suçlar haberleştirilirken aynı hususlara dikkat edilmeli, ayrıca suçun ayrıntılarıyla kurgulanmış canlandırmalarına yer verilmemelidir.*
- *Bu tür suçların 'nedenleri' suçu meşrulaştırıcı biçimde araştırılmamalı, tecavüzcülere, tacizcilere ve bunların işledikleri suçu savunan ifadelerine yer verilmemelidir.*
- *Gazeteler, kadınları metalaştıran arka sayfa güzeli ve benzeri fotoğraf, görsel kullanımına son vermelidir.*
- *Başta internet medyası olmak üzere tüm medya özel hayatı teşhir ve ifşaat alanı olmaktan çıkarılmalı, özel hayatı, kadınların duygusal-bedensel-zihinsel dokunulmazlığını ihlal eden haberlere yer verilmemelidir.*[93]

Cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmesinde görülen problem alanlarına ilişkin yukarıda aktarılan bilimsel görüşler, hukuki metinlerin hükümleri ve çeşitli kuruluşların oluşturduğu etik ilkelerin özellikle mağdurların mahremiyetinin ifşa edilmesi, zanlılara ilişkin peşin hükümlerle masumiyet karinesinin ihlal edilmesi, haberlerin tekrarlarla kanıksatıcı bir nitelikte sunulması, habere konu vakayı daha

[93]Çelenk, Sevilay, *Kadınların medyada temsili ve etik sorunlar* s. 234 http://fbemoodle.emu.edu.tr/pluginfile.php/39390/mod_resource/content/1/Kadinlarin%20medyada%20temsili%20ve%20etik%20sorunlar.pdf (03.09.2017)

çarpıcı hale getirmek maksadıyla ses ve görüntü efektleri ya da "birazdan, az sonra" gibi ifadelerle sansasyonel bir sunum yapılması, vakaya ilişkin detayların aktarılarak öğretici ayrıntılara yer verilmesi hususları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bağlamda bu tez çalışmasının ikinci bölümünde ele alınacak olan haber metinleri söz konusu temel problem alanları dikkate alınarak oluşturulan aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir;

- Mahremiyete ilişkin bilgi verilip verilmediğine
- Mağdurun görüntüsüne yer verilip verilmediğine,
- Zanlının görüntüsüne yer verilip verilmediğine,
- Mağdurun adının nasıl verildiğine,
- Zanlının adının nasıl verildiğine,
- Haberde öğretici ayrıntılara yer verilip verilmediğine,
- Görüntü tekrarlarına başvurulup vurulmadığı,
- Haberde sansasyonel unsurlara yer verilip verilmediği dikkate alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

CİNSEL ŞİDDET HABERLERİNİN VERİLİŞ BİÇİMİ

Bu bölümde üç farklı vakanın ATV, Kanal D ve FOX adlı yayıncı kuruluş tarafından iki gün üst üste nasıl ele alındığı ele alınmış ve bunlara ilişkin yukarıda bahsi geçen ölçütler bağlamında tespitler yapılmıştır. Bu bağlamda her bir habere ilişkin deşifre metinler oluşturulmuş ve bu deşifre metinler söz konusu haberlere ilişkin görüntülerle birlikte değerlendirilmiştir. Değerlendirmeye alınan vakalar "Irmak Bebek Cinayeti", "Suriyeli Anne Cinayeti" ve "Şortlu Kıza Taciz" başlıklarıyla ekranlara taşınmıştır.

2.1. IRMAK BEBEK CİNAYETİ

Manisa Alaşehir'de yaşayan Kupal ailesinin dört yaşındaki çocukları Irmak Kupal kaybolduktan sonra küçük kızın babası bir televizyon programına çıkmış ve komşuları Himmet Aktürk'ten şüphelendiğini ifade ederek onunda programa katılmasını istemiştir. Bunun üzerine programa katılan Himmet Aktürk, program arasında Irmak Kupal'a tecavüz edip sonrada öldürdüğünü itiraf etmiştir. Sonrasında da Irmak Kupal'ın cesedi aranmıştır. Konuya ilişkin söz konusu yayıncı kuruluşun haberine ilişkin deşifre metinler aşağıda verilmiştir

2.1.1. ATV Ana Haber - Irmak Bebek Cinayeti (20.10.2016 19: 29)

Sunucu: Ekran Fenomeni diyoruz; tabi boşuna söylemiyoruz bunu. ATV'nin sevilen sunucusu Müge Anlı'dan söz ediyoruz bugünkü programında kan donduran bir vahşeti, bir çocuk cinayetini çözdü Müge Anlı. Üç buçuk yaşındaki çocuğa önce tacizde bulunduğu sonra da öldürdüğü iddia edilen zanlı canlı yayında ele verdi kendini. İtirafın ardından da polis tarafından gözaltına alındı.

Zanlı: Polise götürmen beni!

Görevli: Yok Yok korkma bir şey yok! Sakin ol!

Zanlı: Artık bundan sonra Polise götürmen beni!

Sunucu: Müge Anlı ile Tatlı Sert stüdyolarından İşte böyle kelepçe takılarak götürüldü. O korkunç itirafı Müge Anlı' ya reklam arasında yaptı. Program daha bitmeden ekipler Kupal ailesinin kapı komşusu Himmet Aktürk'ün kaybolan 3 buçuk yaşındaki Irmak'a cinsel istismarda bulunup küçük kızı öldürmek suçlamasıyla gözaltına aldı. Müge Anlı ile Tatlı Sert ekibi bir süre önce Manisa'daki evinin önünde oynarken on dakika içinde ortadan kaybolan 3 buçuk yaşındaki Irmak'ı arıyordu. Kızları kaybolan Kupal ailesinin kapı komşusu Himmet Aktürk küçük Irmak'ı gören son kişiydi ve şüpheleri üzerine çeken ilk detay programdaki endişeli halleri idi.

Müge Anlı: Sana sorduğumda bir surat ifaden var, benim çok dikkatimi çekti. "Polisler senin evinde arama yaptılar" dedim. Bugün de sen... bir oraya bakalım. Dün emniyet yine senin evinde arama yaptı bilmiyorum haberini aldın mı?

Zanlı: Almadım.

Müge Anlı: 3 saat sürdü bu arama. Oradan bir takım örnekler alındı. Onlar da kriminoloji ye gönderildi. Direk surat ifaden çok dikkatimi çekti.

Sunucu: Ama şüpheleri artıran sadece bu olmadı. Dedektör Polis köpeği küçük kızın kokusunu ararken bir tek bu eve Himmet Aktürk'ün evine yöneldi.

Müge Anlı: Sen önce dedin ki ben burada müzik dinliyordum. Bu çocuğu aldı, benim evime kaçırdı. Neden bunu söyledin. Köpek hep sürekli senin evine girdiği için.

Zanlı: Ben evde yokken kaçırdı. Ben çocuğu gördüm orda.

Katılımcı: Senin odana da girdiği zamanlar olmuştur

Zanlı: Götürüp dışarı bırakıyorum bir şey yapmıyorum ben.

Katılımcı: Odaya geldiğinde ne yapıyorsun o çocuğa? Dışarıya çıkın anneniz merak eder mi diyorsun?

Zanlı: Git yavrum diyorum git kızım diyorum.

Müge Anlı: Bugün sen yine arkadaşlara ağlamışsın, etmişsin. Benim başımı yakacaklar polis evde bazı şeyler bulursa…

Sunucu: Aktürk polislerin kendi evinde arama yaptığını öğrenir öğrenmez paniğe kapıldı ve yayın öncesi ekibe dert yanınca ekranı işte bu kafaları karıştıran diyaloglar yansıdı.

Müge Anlı: Ne demişsin bak?

Katılımcı: İçeri girebilir birisi. Çocuğu alıp, içeri götürebilir birisi etrafta gömlek var yastık var. Boğabilir, kan sıçramış olabilir bir yere, kan akmış olabilir.

Zanlı: İşte olabilir, işte. Benim gömleğim var. Bir şey yapmış olabilir, sıçramış olabilir. Ben ondan korkuyorum.

Müge Anlı: Nereye sıçramış olabilir kan.

Zanlı: Yastık mastık ağzını kapattı, öldürdü.

Müge Anlı: Senin evinde bu çocuğun kanı ya da saçı nasıl çıkabilir ki sen ağlıyorsun!

Zanlı: Ben yokken içeri alıp öldürdü sonra götürdüyse. Ben ondan korkuyorum ablacığım ben

Sunucu: Adeta bir cinayet planı anlatır gibi ihtimalleri sıra aradıkça sıraladı. Endişesi stüdyoda soğuk rüzgârlar estirdi.

Zanlı: Boğarken, öldürürken ya saç döküldü ya bir şey düştü…

Müge Anlı: Senin gömleğinle çocuk boğulduysa ya saç teli düştüyse senin evine, yada kan damladıysa.

Katılımcı:…Kan nerden gelmiş olabilir.

Zanlı: Tamam gelmiş olabilir, ben fark etmedim, bilmiyorum.

Katılımcı: Neresinden kan gelir diye sorulunca "ben fark etmedim" şimdi dedin.

Müge Anlı: Öylemi dedi?

Katılımcı: Evet! Evet! öyle dedi.

Katılımcı: …Çocuğun bu tepkisinden ve on dakika içerisinde kayboluşundan…

Irmak'ın Babası: Ya bu adamı alın ya beni buradan! (stüdyoyu terkediyor)

Sunucu: Bu ısrarlı sorulara ardı ardına çelişkili cevaplar verirken Bahçelievler Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekipler çoktan stüdyonun kapısına dayanmıştı.

Müge Anlı: O pembe battaniyeyi niye böyle dürerek, koyarak saklamak istedin Himmet Bey?

Zanlı: Nereye? Sandığın içine…

Müge Anlı: Hee!

Zanlı: O devamlı sandıkta duruyor zaten

Müge Anlı: Sandıkta niye dursun evin senin sanki her taraf çok toplu da… Irmak'ın kaybolduğu gün senin yatağının üzerinde miydi kan?

Zanlı: Değildi? Pembe yorgan vardı bende.

Müge Anlı: Peki! Üzerindekini katlayıp koyuyorsun kenara. Irmağın kaybolduğu gün evinde temizlik yaptın mı?

Zanlı: Akşama yaptım

Müge Anlı: Yaptın. Yorganı ne yaptın?

Zanlı: Yüklüğe koydum.

Katılımcı: Üzeri lekeleniş olabilir mi?

Zanlı: Yok! Yok! Böyle bir şey yok!

Katılımcı: Ya da kıl benzeri bir takım şeyler düşmüş olabilir mi?

Zanlı: Olabilir. Ama işte.

Katılımcı: Olabilir. Lekelenmiş olabilir.

Zanlı: Olabilir.

Müge Anlı: İki tane köpek var ya evin yolunu bulan sonra senin evine de girdiğinde bu pembe battaniye üzerine yoğunlaşıyor. Gidip gidip o pembe battaniyeye gidiyor.

Alt ses: Müge Anlı reklam arasından sonra stüdyo ya dönmedi. Çünkü o sırada içeride korkunç bir itirafı tanık oluyordu. Polislerin dışarıda olduğundan habersiz olan Aktürk, Müge Anlı'ya küçük Irmak'ı öldürdüğünü itiraf etti.

Zanlı: Polise götürmeyin beni

Program görevlisi: Korkma sakin ol

Alt ses: Ve dakikalar sonra polislerce kelepçelenip gözaltına alındı.

Zanlı: Artık bundan sonra Polise götürmen beni!

Sunucu: Cinsel istismar ve cinayetle suçlanan Himmet Aktürk dosyanın takip edildiği Manisa emniyetine gönderilecek.

Sunucu: Tabii sıra dışı programı finali de sıra dışı oldu. Yaşanılanların hepsi sıra dışı zaten... Çünkü Müge Anlı seyircilerinin alıştığı şekilde kapatmadı programı. Hatta kapanışta yoktu bile. Yoktu çünkü, çünkü kendisi anlatsın bize.

Zanlı: Polise götürmeyin beni!

Müge Anlı: Yok yok Korkma! sakin ol!… Reklam arasında kendisini benim kulisime davet ettik. Ekip arkadaşlarım beraber ve artık her şeyin ortaya çıkacağını itiraf etmesini istedik. Çok, çok uğraştı anlatmamak için, çok uğraştı. Polisten çok korktuğunu, kapalı yer korkusu olduğunu, cezaevinde girmek istemediğini söyledi. Ama sonunda itiraf etti. O gün çocuğu evine aldığını, öldürdüğünü, daha sonra onu

bir konteynıra koyduğunu, gece yarısı oraya tekrar gittiğini, çöplerin toplanmadığını görünce çocuğu sırtına alarak bir bağ evine götürdüğünü kabul etti. Başka bir şey ile beraber olamadığı için Irmak'a göz koyduğunu söyledi. 10 yıldır bunları hissettiğini, ama kimseyle paylaşamadığını açıkladı. Çok üzücü, çok üzücü yani Allah ailesine sabır versin. Bütün bunları yaparken mahalleliyi Himmet'e sahip çıktı. "Himmet böyle bir şey yapmaz" diye. Çünkü pedofiliden hiç habersizler. Onlara göre bir çocuğa şeker verilir, karşılığında öpücük alınması gayet doğal. Onlar ve herkes bunların doğal olmadığını bu acıyla öğrenir diye ümit geliyorum.
Sunucu: 3 günlük umutlu bekleyiş ne yazık ki en kötü sonla bitti.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlının tam adı verilmektedir.

Haberde öğretici ayrıntılara bolca yer verildiği tespit edilmiştir. Haberde bahse konu cinayete ilişkin itirafın yapıldığı programdan aktarılan görüntülerde cinayetin işlenişine ilişkin pek çok detay sorgulanmış ve diyaloglar ekrana yansıtılmıştır. Bu bağlamda şu diyalog önem arz etmektedir;

"Müge Anlı: Ne demişsin bak?
Katılımcı: İçeri girebilir birisi. Çocuğu alıp, içeri götürebilir birisi etrafta gömlek var yastık var. Boğabilir, kan sıçramış olabilir bir yere, kan akmış olabilir.
Zanlı: İşte olabilir, işte. Benim gömleğim var. Bir şey yapmış olabilir, sıçramış olabilir. Ben ondan korkuyorum.
Müge Anlı: Nereye sıçramış olabilir kan.
Zanlı: Yastık mastık ağzını kapattı, öldürdü.

Müge Anlı: Senin evinde bu çocuğun kanı ya da saçı nasıl çıkabilir ki sen ağlıyorsun!

Zanlı: Ben yokken içeri alıp öldürdü sonra götürdüyse. Ben ondan korkuyorum ablacığım ben

Sunucu: Adeta bir cinayet planı anlatır gibi ihtimalleri sıra aradıkça sıraladı. Endişesi stüdyoda soğuk rüzgârlar estirdi.

Zanlı: Boğarken, öldürürken ya saç döküldü ya bir şey düştü…

Müge Anlı: Senin gömleğinle çocuk boğulduysa ya saç teli düştüyse senin evine, yada kan damladıysa.

Katılımcı:…Kan nerden gelmiş olabilir.

Zanlı: Tamam gelmiş olabilir, ben fark etmedim, bilmiyorum.

Katılımcı: Neresinden kan gelir diye sorulunca "ben fark etmedim" şimdi dedin.

Müge Anlı: Öylemi dedi?

Katılımcı: Evet! Evet! öyle dedi."

Görüntü tekrarlarına yer verilmiştir.

Haberde sansasyonel olduğu değerlendirilen unsurlara rastlanmıştır. Öncelikle tecavüze uğrayarak katledilen üç buçuk yaşındaki Irmak Kupal'ın başka çocuklarla birlikte dans edip oynadığı görüntülerin tekrarlar halinde ekrana getirilmesi ve zanlı Hikmet Aktürk'ün evine ilişkin detayların ekrana getirilmesi ve bu görüntülerde özellikle cinayet ve tecavüz eyleminde kullanılmış olduğu ima edilen battaniye ve yorgan görüntülerine yoğunlaşılması sansasyonel bir nitelik oluşturmaktadır.

2.1.2 ATV Hafta Sonu Ana Haber - Irmak Bebek Cinayeti (21.10.2016 19: 15)

Sunucu: Ve ırmak… Türkiye'nin konuştuğu ve uzun süre de unutamayacağımız, hatta unutmamamız gereken o minicik kız... Ve o isim üç buçuk yaşındaki Irmak, Manisa Alaşehir ilçesinde yaşıyordu. Bir anda ortadan kayboldu. Müge Anlı uzunca bir süredir bu ekranda o cinayetin izini sürüyordu. Cinayet çözüldü, katil zanlısı

cinayeti itiraf etti ve katlettiği ırmağın cansız bedenini gömdüğü yeri gösterdi. Sefer Ayça az sonra polisin gösterilen yerdeki arama çalışmalarında gelinen son noktayı aktaracak. Gece karanlık; ama çalışma devam ediyor. Ne yazık ki Irmak'ın cansız bedeni aranıyor. Ama önce o anları izleyelim; korkunç itiraf anını.

Zanlı: Ya bir şey öldürdüysem, ya bir yere gördüysem? Korkuyorum ben hapse girmek istemiyorum.

Müge Anlı: Pişman oldun mu?

Zanlı: Oldum ama diyemedim, korktum.

Alt ses: Korka korka itiraf etti. Her ifadesi mide bulandıran sapık çocuk katili, üç buçuk yaşındaki Irmak'ı nasıl öldürdüğünü bir bir Müge Anlı' ya anlattı.

Zanlı: Bilmiyorum, kendimde değildim. Bilmiyorum.

Alt ses: Dün ekrana gelen "Müge Anlı ile Tatlı Sert" programında Manisa'daki çocuk cinayetinin düğümü işte böyle çözüldü.

Zanlı: Boğar, öldürürken ya saç döküldü ya bir şey…

Müge Anlı: Senin gömleğin ile çocuk bulduysa, ya saç teli düştüyse, senin evine ya kan damladıysa…

Katılımcı: Ya kan nereden gelmiş olabilir?

Zanlı: Gelmiş olabilir, ben fark etmedim, bilmiyorum.

Katılımcı: "Ben fark etmedim" dedin.

Alt ses: Katil zanlısı cinayeti de cinsel tacizi de cümle aralarında ele verdikçe köşeye sıkıştı. Son reklam arasında Müge Anlı ve Avukat Rahmi Özkan arasında özel görüşmek istedi. İtiraf da işte o görüşmede geldi.

Zanlı: Korkuyorum, bir şey yapmadım ben ya!

Müge Anlı: Bir şey yapmadıysan korkma! Bir şey yapmadıysan korkma! Ama eğer bir şey olduysa kork!

Zanlı: Tamam bir şey yapmadım; ama yaptıysam. Cezaevinden korkuyorum ben. Ceza evine girmeye dayanamam ben.

Müge Anlı: Hayır, hayır yapmadıysan girmezsin.

Zanlı: Başka kötü bir şey olsa yine mi cezaevine girmeyeceğim.

Müge Anlı: Nasıl yani?

Zanlı: Ya kaza oldu, ya başka bir şey oldu. Ben babamdan 13, 14 sene yıllarca işkence gördüm, Ruhum bozuk. Ama işte bir de bekârım. O yüzden kendimde

değilim. Ya öldürdüysem, bir yere gömdüysem. Ondan da mı ceza alacağım? Korkuyorum ben.

Müge Anlı: Sen çocuğu nereye attın? Söyle!

Zanlı: Korkuyorum.

Müge Anlı: Neden korkuyorsun?

Zanlı: Kimsenin bilmesini istemiyorum.

Müge Anlı: Tamam, nereye attın? Çocuğu bulalım en azından.

Zanlı: Parasızlıktan kadınlarla beraber olamıyorum ben.

Müge Anlı: Bir kadınla beraber olamıyorsun öyle mi?

Zanlı: Parasızlıktan işte! Polisten korkuyorum döverler beni!

Müge Anlı: Çocuk nerede? Sen bana söyle!

Zanlı: Bağ içlerinde bir yerde…

Alt ses: Polislerin kapıda beklediğinden habersiz olan sapık katil zanlısı uydu haritasından o günü an be an anlattı.

Zanlı: Polise vermeyeceksin değil mi ?

Müge Anlı: Vermeyeceğim polise işte vermeyeceğim, sen dur, çocuğun yerini göster! (olay mahallini anlatıyor.)

Zanlı: Beni kimse görmesin mahalleden ya! Görmesinler!

Müge Anlı: Tamam görmesinler.

Zanlı: Mahalleden görmesinler, Kimse bilmesin!

Müge Anlı: Çuvalın içinde miydi?

Zanlı: Omuzumda götürdüm.

Müge Anlı: Omuzunda götürdün, anladım.

Zanlı: Eve döndüm tekrar.

Müge Anlı: Eve döndün sonra mı aldın şey arabasını, hurda arabasını?

Zanlı: Akşam, gece… Gece getirip götürüyorum bunları.

Müge Anlı: Neredeydi o zaman çocuk o zamana kadar? Evin içinde miydi?

Zanlı: Hayır evin içinde değildi.

Müge Anlı: Neredeydi?

Zanlı: Bilmiyorum. Evin içerisindeydi oradan aldım. Gece buraya getirdim. Tekrar gece götürdüm çöpün dibine bir yere koydum.

Müge Anlı: Hani o konteynırların dibine mi koydun?

Zanlı: İçine koydum.

Müge Anlı: Konteynerin içine atmıştın, sonra?

Zanlı: Oradan tekrar aldım, dua ettim çöp alınmamıştır diye.

Alt ses: Tek korkusu polise teslim edilmekti, ağladıkça ağladı.

Zanlı: Ama tekrar korkuyorum, hapse girmek istemiyorum. Kendimde değilim ben, bir şey yaptığımı bilmiyorum ben.

Katılımcı: Bu yolu bu kadar kısa zamanda nasıl gittin?

Zanlı: Korkudan ya!

Katılımcı: Şimdi bak bakayım!

Müge Anlı: Bak Şimdi neredeyiz?

Zanlı: Bağların arasında orada bir yerlerde… Ama Nerede olduğunu bilmiyorum şu anda?

Müge Anlı: Oralara bir yerlere bıraktın. Peki, gömdün mü?

Zanlı: "Gömdüm" desem de ceza almayacak mıyım yine?

Müge Anlı: Gömsen ne ceza alacaksın gömmesen ne ceza alacaksın? Kapının önünden mi aldın çocuğu?

Zanlı: Kapıma kendi geldi.

Müge Anlı: Kendisi geldi sonra?

Zanlı: Aldım.

Katılımcı: Şeker verdin.

Zanlı: Bir şey vermedim. Ama polise gitmek istemiyorum ben ya. Dayaktan, cezaevinden korkuyorum. Dayanamam, dayanamam.

Alt ses: Henüz bebek denilebilecek minik Irmak'ı neden cinsel istismarda bulunduğunu kendini acındırarak anlattı.

Müge Anlı: Biz gene orayı görelim de.

Zanlı: Hep beni kandırdılar, paramı aldılar geleceğiz dediler gelmediler. Kandırdılar beni?

Katılımcı: Kim aldı paranı?

Zanlı: Kadınlar, bayanlar hep kandırdılar beni. Kendimi kaybettim işte yıllardan beri ben kimseyle beraber olmadım.

Alt ses: Mide bulandıran açıklamaları Müge Anlı ve Ekibi sabırla dinledi. Ve sonunda katil zanlısı çocuğu nereye gömdüğünü gösterdi.

Zanlı: Sarı evin şurasında hatırlıyorum.

Müge Anlı: Başka bir çocuğu öldürmediğinden eminsin değil mi?

Zanlı: Yok öldürmedim eminim. Daha bu ilk; ama işte polise gitmek istemiyorum ben ya!

Müge Anlı: Pişman oldun mu?

Müge Anlı: Oldum Ama diyemedim korktum.

Alt ses: Katil zanlısı İşte bu açıklamaların ardından polise teslim edildi.

Zanlı: Bilmiyorum, hatırlamıyorum.

Muhabir: Önceden tasarlamış mıydınız? Neden böyle bir şey yapma gereği duydunuz?

Zanlı: Bilmiyorum kendimde değildim. Ama işte bilmiyorum.

Muhabir: Pişman mısınız?

Zanlı: Pişmanım. İşte bilmiyorum! Pişmanım.

Sunucu: Evet, İfadeleri kafa karıştırıcı zanlının. Irmak'ı konuşuyoruz dedik. Üç buçuk yaşındaydı Irmak. Ona nasıl kıyıldığını konuşuyoruz, akıl sır erdiremiyoruz. Başlarken de dedik ya kelimeler boğazımda düğümleniyor. Ama anlatıyoruz, anlatmaya çalışıyoruz. Bir kez daha tekrar edelim: Bu son olsun İstiyoruz çünkü. Bu yüzden konuşuyoruz. Kelimeler düğüm düğüm olsa da sözler anlamlarını yitirse de başta dediğimiz gibi. Ayrıntıları paylaşmaya çalışıyoruz ki en azından birimiz bir şey gördüğünde birimiz bir şey hissettiğinde birbirimizi uyaralım. Çünkü bu iş sadece polisin işi değil, bu toplumsal bir mesele. Irmaklar ölmesin, Irmaklar ölmesin diye. Tek isteğimiz bu elbette. Günün, son günlerin hatta son yılların en korkunç cinayeti bu. Ve bu cinayetin simgesi can yakan bir görüntü var sırada. O gün yani katil o korkunç cinayeti işledikten hemen sonra kaydedildi bu görüntü. Güvenlik kamerası katili gördü. Katil zanlısını gördü. Irmak İşte o çuvaldaydı. O zanlı onu çöp konteynırına attı. Sonra orayı terk etti. Ama bir süre sonra geri geldi. Acaba çöpçüler çuvalı aldılar mı diye de baktı. Fakat almamışlardı. Birazdan göreceğiz. Bu ilk görüntü, ilk kaydedilen görüntü. Daha sonra hava kararıyor. Geri döndüğünde kontrol ettiğinde bakıyor ki, Irmak hala orada. Katil Ondan sonra -katil zanlısı diyelim- çuvalı aldı ve sırtına aldı yürüdü. Şimdi göreceksiniz. Sonrasında da kameranın açısından çıkıyor. -İfadelerinden ne var sonrasında gömdüm diyor. Gerçi biraz önce izlediğinizde "gömüp gömmediğimi bilmiyorum, kendimde değildim"

diyor. Elbette araştırılmaya muhtaç bir meseleden bahsediyoruz. Peki, sonra ne oldu? İşte şimdi işte o sorunun cevabını verme vakti. Kan donduran cinayeti ATV ekranlarında Müge Anlı' ya itiraf eden katil zanlısı sırtına koyduğu çuvalla nereye gittiğini de söyledi. Irmak'ın cansız bedenini gömdüğü yeri tarif etti. Ve polis hızla harekete geçti tabii.

Müge Anlı: Dümdüz devam ediyoruz.

Zanlı: Dümdüz

Müge Anlı: Tamam, Bu arada çocuk senin arabanın içinde miydi?

Zanlı: Yok, Arabanın içinde değildi.

Müge Anlı: Neredeydi?

Zanlı: Bilmiyorum, çuvalda.

Alt ses: Minik Irmak'ı hunharca katleden zanlı, Cinayeti itiraf ettikten sonra detayları da anlattı. Her anını olay kadar kan dondurucu

Müge Anlı: Sarı Göl çayının yanında ne var? Bağ mı?

Zanlı: Bağlar.

Müge Anlı: Bağlar var. Bağların dibine mi bıraktın?

Zanlı: Ortasına

Alt ses: Zanlı küçük Irmak'ın cansız bedenini önce bir çöp konteynırına bıraktığını, ardından da bulunmasından korkup yaklaşık 3 kilometre uzaklıktaki üzüm bağlarının olduğu noktaya taşıdığını anlattı.

Zanlı: Sarı evin şurasını hatırlıyorum.

Müge Anlı: Şuralarda yani.

Zanlı: Evet oralarda

Alt ses: O kan donduran detayları anlatırken, Polis eş zamanlı olarak o bölgeye yöneldi.

Muhabir: Tarif edildiği üzere çayın olduğu kısma geldik. İki tane sarı evden bahsedilmişti.

Katılımcı: Ne ile kazdın şeyi, yeri.

Katılımcı: Yanında kürek, kazma bir şey var mıydı?

Zanlı: Yoktu ya, elimle kazmıştım.

Muhabir: Toprak çok yumuşak, elle kazanmaya gayet müsait bir bölge burası.

Muhabir: Pişman mısınız Himmet Bey?

Zanlı: Pişmanım, pişmanım.

Muhabir: Neden öldürdünüz? Önceden tasarlanmış mıydınız?

Zanlı: Hayır, hayır tasarlamadım.

Muhabir: Ne zamandan beri planlıyordunuz bunu?

Zanlı: Bilmiyorum.

Alt ses: Gözaltına alınan katil zanlısı Manisa'ya gönderilmek üzere yola çıktığında bölgede çembere alındı. Yaklaşık bir buçuk kilometrelik alan didik didik edildi.

Muhabir: Katil zanlısı Himmet Aktürk 4 yaşındaki Irmak'ı öldürdükten sonra ilk olarak işte buraya gömmek istemiş. Buradaki toprak sert olunca yer değiştirmiş arkamda gördüğünüz alana gömdüğünü polise itiraf etti. Şimdi çalışmalar orada yapılıyor.

Alt ses: Gece ara verilen çalışmalar günün ilk ışıklarıyla birlikte yeniden başladı. O sürede Manisa'ya getirilen zanlıya da olay yerinde keşif yaptırıldı.

Muhabir: Katil zanlısı Himmet Aktürk cinayeti itiraf ettikten sonra yer tespit çalışması için şu anda bulunduğumuz Ilıca mevkiine getirildi. Polis şimdi Ilıca mevkiinde küçük Irmak'ın cansız bedenini arıyor.

Alt ses: Çalışmalar devam ederken katil zanlısı da tutuklanıp cezaevine gönderildi.

Irmak'ın kardeşi: Evet, çok görüştü bizi öpüyor bize şeker veriyor.

Alt ses: Irmak'ın ablası konuştu. Korkunç gerçekler ortaya çıktı. Birazdan…

Sunucu: ATV Haber ekibinden Sefer Akçay'ın o cinayetle ilgili ulaştığı ayrıntıları da izleyeceksiniz birazdan; ama şimdi minik Irmak'ı arama çalışmalarında gelinen son noktayı da öğrenmemiz gerekiyor ve sözü Sefer'e bırakacağız. Sefer iş makinaları gün boyu çalıştı, sen de sabahtan bu yana hatta dünden bu yana takip ediyorsun gelişmeleri. Nedir durum bulunabildi mi Irmak ya da herhangi bir iz?

Muhabir: Evet Cem Öğretir! İş makinaları 14 saattir çalışıyor Ilıca mevkiinde. Saat dörtte itiraf ettikten sonra altıda başladı çalışmalar. Ve 14 saattir çalışmalar sürüyor. Ilıca mevkiindeyiz şu anda. Gösterelim buradaki çalışmaları. Toprak yavaş yavaş görüyorsunuz burada, tüm itinayla iş makinaları bugün yaklaşık burada 10 hektarlık alanda toprağı yavaş yavaş itinayla kazdılar. Küçük Irmak'ın cansız bedenine ulaşmaya çalıştılar. Küçük ırmağın burada olup olmadığını… Dediğimiz gibi çalışmalar devam ediyor. Akşam saatlerinde Küçük ırmağın ayakkabısı bulundu, lokasyon değişti. Tam arkamda gördüğünüz ışıklandırmalar yapıldı. O

ışıklandırmalarda lokasyon değişti ve orada küçük Irmak'ın ayakkabısı bulundu. Ayakkabısı bulunduktan sonra daha ışıklandırmanın, sarı evin olduğu yerde çalışmalar başladı. Evet! Dediğim gibi 14 saattir burada çalışmalar devam ediyor Cem Öğretir. İş makinaları burada toprağı yavaş yavaş kazıyorlar. Yaklaşık 5 iş makinesi var burada. 5 iş makinesi de ilerliyorlar. Gördüğünüz gibi yavaş yavaş ilerliyor ve her dakika her saniye buradan küçük Irmak'ın cansız bedenine ulaşmaya çalışıyorlar. Evet, görüyorsunuz şu anda Cem Öğretir çalışmalar tüm hızıyla devam ediyor. Bu alan Ilıca mevki yani bağların olduğu alan. Toprak da oldukça yumuşak. Himmet Aktürk'ün de söylediği gibi burada elimle gömdüm dedi. Görmüş olduğunuz gibi bu toprak oldukça yumuşak ve buradaki toprağa gömmüş olabilir ama verdiği lokasyonda 14 saattir çalışma yapılıyor. Şu ana kadar hiçbir bulguya rastlanmadı Cem Öğretir! Çalışmalar Sabahın ilk ışıklarına kadar devam edecek. Çalışmalar gördüğünüz gibi toprakta devam ediyor. 6 iş makinesi küçük kızın cansız bedenini aramaya devam ediyorlar. Himmet Aktürk'ün verdiği lokasyon burası. Yani söylediği. Şurada gösterelim, burada tavuk çiftliği. "Tavuk çiftliğinin önünden yürüdüm" dediği yer de burası şu anda ve "bunun karşısındaki bağa gömdüm" dedi . Yani onun verdiği lokasyon da saat dörtte ve altıda iki defa buraya getirildi. Verdiği lokasyon burası tam belirttiğine göre. Ve buradaki tam karşıdaki gömdüm dediği yerler de bu bağlar. İş makineleri Saat 6 dan bu yana geldi buraya. Ve aynı zamanda arama köpekleri de yani kadavra köpekleri de kokuya duyarlı köpekler de 2 tane köpek bu bağları yaklaşık 10 hektarlık alan burası 10 hektarlık alanı baştan sona taradılar. Dediğimiz gibi iş makinaları 14 saattir küçük kızın bedenine ulaşamadılar. Çalışmalar sürüyor Biz gelişmeleri aktarmaya devam edeceğiz Cem Öğretir!

Sunucu: Son durum bu… Sefer Akça aktardı. O haberde sıra. Hani uzmanlar aslında bas bas bağırıyor ya; "Çocuklarınızı koruyun! Onlara "Hayır" demeyi öğretin" diyor. "Hatta bağırın diyor" başınıza bir şey gelirse hoşlanmazsanız size yaklaşımlardan. Ne kadar haklı olduklarını bir kez daha en acı şekilde öğrendik ne yazık ki. Irmak'ın başına gelenler bunları bize hatırlattı. Keşke böyle olmasaydı! Lütfen ama lütfen vakit ayırın, çocuklarınızı dinleyin, sorular sorun anlattıklarına kulak verin! Gündüz yaşadıklarını akşam sorsanız bile bazı şeyler ortaya çıkabilir. Onları kuruyabilmenin yolu sadece bu çünkü Onları koruyabilmemiz

için yapmanız gereken yapmamız gereken belki de en önemli şey bu aslında. Niye mi? Bu sorunun cevabını Irmak'ın ablası verecek şimdi.

Muhabir: Himmet daha önce seninle görüştü mü?

Irmak'ın Ablası: Evet çok görüştü benimle Irmak'a Sünger Bob açıyor, ve bilgisayar açacak oluyor ama bunu kimse dışarıda yokken yapıyor. Bizi öpüyor, bize şeker veriyor. En çok Irmakla beni evine sokmaya çalışıyor. Fıstığım diyor, öpüyor, elbisemi çekiyor sarılıyor. Eve gelin diyordu, akşam biz dışarıya çıktığımızda eve sokmaya çalışıyordu.

Muhabir: Nasıl sokmaya çalışıyordu, ne yapıyordu, ne diyordu size?

Irmak'ın Ablası: İlk önce ailemizi soruyordu. Evde mi senin annen, dışarıda mı? Baban evde mi, var mı, yok mu? Öyle sorular soruyor. Sonra ben cevap verdiğimde, yok dersem mahallede kimse olmadığı zaman bizi evine sokmaya çalışıyor, şekeri veriyor, çikolata veriyor. Ben bir keresinde onu test ettim, mahallede çocuklar vardı. "Sen bana bilgisayar açacaktın hadi bakalım" dedim "Olmaz" dedi "çocuklar" var dedi.

Mahalleli: Ne diyebilirim abi, hiç beklemezdik yani.

Arka ses: Katilden şüphelenmediler mi? ATV Haber o mahalleye girdi. Birazdan!

Mahalleli: Assınlar ya!

Sunucu: Küçük Irmak'ın ablasının anlattıklarını dinlediğiniz az önce. Bu cümleler aslında ortada büyük bir iğrençliğin olduğunu açıkça ortaya koyuyor zaten. Bizim bir şey söylememiz de gerek yok. Ve işin kötü yanı yakındaki herkes biliyor galiba! Mahalleli de biliyor. Çünkü Mahallelinin o katil zanlısının çocuklarla oynadığını hatta onlara şeker ve çikolata verdiğini gördüklerini söylüyorlar ama şüphelenmemişler. Nasıl olduysa. Mahalleli Himmet Aktürk'ten yani katil zanlısından şüphelenmediklerini dile getiriyorlar. ATV haber bugün oraya, o mahalleye gitti ve onlarla o mahallenin halkı ile konuştu.

Mahalleli: Bunları istemiyoruz biz ya! istemiyoruz ya! Assınlar ya!

Mahalleli: Ne diyebilirim abi hiç yani beklemezdik, ummuyorduk abi ya.

Zanlı: Beni kimse görmesin mahalleden ya!

Müge Anlı: Tamam görmesinler.

Zanlı: Mahalleden görmesinler! Mahalleden kimse bilmesin!

Alt ses: Tüm Türkiye gibi Mahalleli de şokta! Katil İçlerinden biri kapı komşuları çıktı. Hepsi duyunca donup kaldı.

Mahalleli: Canlı bir bomba varmış mahallemizde haberimiz yokmuş. Kendisini ifade edemeyen şurada oturan sürekli iç içe insanlarla halkla olan bir insandı.

Alt ses: Oysa ki, şüpheler Himmet Aktürk üzerinde yoğunlaştığında kimse ona bu suçlamaları yakıştırmamış. Hatta onu savunurken eşini dövdüğü gerekçesiyle Irmak'ın babasını suçlamıştı. Hatta Himmet Aktürk için Müge Anlı' yı aramışlardı.

Müge Anlı: O mahalleli 10 yıldır bunu hissettiğini söylüyor. Çocukları çok eve almak istediğini ama beceremediğini söylüyor. O mahalleli de "Ah işte bizim çocuklarımızı çok severdi, çok korurdu, onlarla futbol oynardı, onlara şeker çikolata alırdı" deyip "Niye siz bu adamın üzerine gidiyorsunuz" diye bir de bize tepki gösterdiler.

Mahalleli: Yarın öbür gün bu çocuk bulunacak ondan sonra bu çocuk başka yerden çıkacak veyahut senin evinin hanesinden çıkacak ondan sonra bu mahallenin yüzüne nasıl bakacaksın? Ya bir kere de evi arasınlar hep dışarı mahalle aramasınlar.

Mahalleli: Bir araştırma yapsın o çocuk da o ailesinden çıkacak!

Mahalleli: Umumiyetle kendini tanıyorum. Çocuğun babasını da tanıyorum. Bu kesin kesin kaçırıldı bu çocuk.

Mahalleli: Allah, Allah dedim, akşam eşini dövdü şimdi çocuğu yok!

Alt ses: Mahalleli "olmaz" dedi; ama katil çocuklara olan yakınlığıyla bilinen komşuları çıktı.

Mahalleli: Ben gerçekten beklemiyordum ama böyle bir şey yapacağını şaşırdım. Bizim kaç yıllık komşumuz böyle bir şey yapabileceğini hiç düşünmemiştik.

Alt ses: Irmak'ın başına gelenler aslında sadece onlar için değil tüm anne babalara ders niteliğinde.

Mahalleli: Demek ki insanlar göründüğü gibi değil! Bu devirde kimseye güvenmeyeceksin!

Mahalleli: Yapmaz diye bekliyorduk. Yani böyle bir şey asla beklemiyorduk. Gerçekten yanılmışız böyle bir şey… Canavar mı durmuş aramızda ben de bilmiyorum.

Müge Anlı: O çocuk nasıl geldi senin evine? Sen evi önünden mi aldın çocuğu?

Zanlı: Kapıma kendi geldi.

Müge Anlı: Sonra?

Zanlı: Aldım ama işte polise gitmek istemiyorum ben ya!

Mahalleli: Şok oldum akşam öğrenince, canlı bir bomba varmış mahallemizde haberimiz yokmuş.

Arka ses: Mahalleli hala olayın şokunda; ama Irmak artık yok.

Mahalleli: 50 yaşındaki bir adam 3 yaşındaki bir kız çocuğunu öldürmesi akla mantığa sığmayacak bir şey.

Mahalleli: Allah belanı versin senin!

Sunucu: Mahallelinin söylediklerini duydunuz önemli bir cümle vardı "Kimse göründüğü gibi değilmiş demek ki" diyor bir Mahalleli. Ve belki de onun dışında gözlemlememiz gereken bazı şeyler var. Neden? Tekrar edelim "Bu son olsun" diye. Çünkü gördüğümüz bazı şeyleri anlatmamak, bazen bir cana mal olabiliyor. İşte Irmak meselesinde olduğu gibi… Bundan 4 gün önceydi yani Irmak'ın kaybolduğundan günden bir gün sonraydı. Ekibimiz ATV ekibi yine o mahalledeydi. Irmak'ı gören sesini duyan var mı diye araştırırken katil zanlısı Himmet Aktürk kameranın karşısına çıktı. Az önce de izledik henüz kimse ondan şüphelenmiyordu; ama bakın Irmak'ı katleden Aktürk, katlettiği iddia edilen Aktürk o gün mikrofonlarımıza neler söylemişti.

Muhabir: Küçük Irmak'ı en son nerede gördünüz?

Himmet Aktürk: Karşıda gördüm. Başka bir şey görmedim. Gördüm içeri girdim sadece.

Muhabir: Oyun mu oynuyordu?

Himmet Aktürk: Oturuyordu orada.

Muhabir: Oturuyordu. Oyun oynamıyor muydu?

Himmet Aktürk: Oynamıyordu.

Muhabir: Tek başına mıydı?

Himmet Aktürk: Tek başınaydı.

Muhabir: Kimse yok muydu etrafında.

Himmet Aktürk: Kimse yoktu.

Muhabir: Cuma günü gördünüz.

Himmet Aktürk: Cuma günü saat iki buçuk falandı.

Muhabir: Tam nerede oturuyordu. Köşede mi?
Himmet Aktürk: Tam kendi evinin köşesinde oturuyordu.
Muhabir: Yanında kimsecikler yok muydu?
Himmet Aktürk: Yok! Kimse yoktu. Tamam bu kadar başka hiç bir şey yok.
Sunucu: Bu gün bu son olsun diyoruz.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapıldığı değerlendirilmiştir. Muhabir cinayete kurban giden Irmak'ın çocuk yaştaki ablası ile yaptığı görüşmede olay öncesi zanlının kendilerine yönelik davranışlarını sormuş ve çocukla muhabir arasında şu diyalog gerçekleşmiştir;

Muhabir: Himmet daha önce seninle görüştü mü?
Irmak'ın Ablası: Evet çok görüştü benimle Irmak'a Sünger Bob açıyor, ve bilgisayar açacak oluyor ama bunu kimse dışarıda yokken yapıyor. Bizi öpüyor, bize şeker veriyor. En çok Irmakla beni evine sokmaya çalışıyor. Fıstığım diyor, öpüyor, elbisemi çekiyor sarılıyor. Eve gelin diyordu, akşam biz dışarıya çıktığımızda eve sokmaya çalışıyordu.
Muhabir: Nasıl sokmaya çalışıyordu, ne yapıyordu, ne diyordu size?
Irmak'ın Ablası: İlk önce ailemizi soruyordu. Evde mi senin annen, dışarıda mı? Baban evde mi, var mı, yok mu? Öyle sorular soruyor. Sonra ben cevap verdiğimde, yok dersem mahallede kimse olmadığı zaman bizi evine sokmaya çalışıyor, şekeri veriyor, çikolata veriyor. Ben bir keresinde onu test ettim, mahallede çocuklar vardı. "Sen bana bilgisayar açacaktın hadi bakalım" dedim "Olmaz" dedi "çocuklar" var dedi.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun adı verilmektedir.

Zanlının adı verilmektedir.

Haberde öğretici ayrıntılara yer verildiği değerlendirilmiştir. Haberde katil zanlısı Himmet Aktürk stüdyoda ekran üzerinde cinayet sonrası cesedi nasıl sakladığını, cesedi gömmek için takip güzergâhı ve cesedi gömdüğü bölgeyi ayrıntılarıyla anlatmaktadır. Katil zanlısının cinayet sonrasını görüntüler eşliğinde bu şekilde detaylı bir şekilde anlatmasının öğretici nitelik taşıdığı değerlendirilmiştir.

Görüntü tekrarlarına yer verilmiştir.

Haberin sunumunda pek çok sansasyonel unsura rastlanmıştır. Öncelikli olarak katil zanlısının itirafları ses ve görüntü efektleriyle güçlendirilerek aktarılmıştır. Diğer taraftan *"Irmak'ın ablası konuştu. Korkunç gerçekler ortaya çıktı. Birazdan…"* ve *Arka ses: Katilden şüphelenmediler mi? ATV Haber o mahalleye girdi. Birazdan!* örneklerinde olduğu gibi haberin aktarımında "Birazdan" ifadesi ile haber daha çarpıcı hale getirilmek istenmiştir. Arama çalışmalarına ilişkin görüntülerin ekrana getirildiği sırada ise "Son dakika" ifadesi ekrana getirilmiştir. Bununla beraber zanlının kendi özel yaşamına ilişki detay içeren ve cinayetine gerekçe olarak sunduğu ifadelere habere konu programın sunucu Müge Anlı tarafından herhangi bir tepki verilmemektedir. Zanlı olaya ilişkin gerekçe olarak;

"Zanlı: Ya kaza oldu, ya başka bir şey oldu. Ben babamdan 13, 14 sene yıllarca işkence gördüm, Ruhum bozuk. Ama bekârım. O yüzden kendimde değilim. Ya öldürdüysem, bir yere gördüysem. Ondan da mı ceza alacağım? Korkuyorum ben."

"Zanlı: Parasızlıktan kadınlarla beraber olamıyorum ben.
Müge Anlı: Bir kadınla beraber olamıyorsun öyle mi?
Zanlı: Parasızlıktan işte! Polisten korkuyorum döverler beni!",

"Zanlı: Hep beni kandırdılar, paramı aldılar geleceğiz dediler gelmediler. Kandırdılar beni?
Katılımcı: Kim aldı paranı?
Zanlı: Kadınlar, bayanlar hep kandırdılar beni. Kendimi kaybettim işte yıllardan beri ben kimseyle beraber olmadım." ifadelerini kullanmaktadır. Görüldüğü gibi zanlı bekâr olduğunu ve para ile kadınlarla birlikte olamadığını çünkü kadınların

kendisini kandırdığını ifade etmektedir. Bunu cinayete ve tecavüze gerekçe olarak sunmaktadır. Yukarıdaki deşifre metninde de anlaşılacağı üzere bu ifadelere haber boyunca yeterli tepki gösterilmemiş aksine birkaç kez aynı içerikli ifadeler ekrana getirilerek sansasyonel bir yayıncılık yapılmıştı. Diğer taraftan Katledilen Irmak'ın ablasının katil zanlısı Himmet Aktürk'ün kendilerine yaklaşımını içeren şu diyalog dikkat çekicidir.

"Muhabir: Himmet daha önce seninle görüştü mü?

Irmak'ın Ablası: Evet çok görüştü benimle Irmak'a Sünger Bob açıyor, ve bilgisayar açacak oluyor ama bunu kimse dışarıda yokken yapıyor. Bizi öpüyor, bize şeker veriyor. En çok benimle Irmak'ı evine sokmaya çalışıyor. Fıstığım diyor, öpüyor, elbisemi çekiyor sarılıyor. Eve gelin diyordu, akşam biz dışarıya çıktığımızda eve sokmaya çalışıyordu.

Muhabir: Nasıl sokmaya çalışıyordu, ne yapıyordu, ne diyordu size?

Irmak'ın Ablası: İlk önce ailemizi soruyordu. Evde mi senin annen, dışarıda mı? Baban evde mi, var mı, yok mu? Öyle sorular soruyor. Sonra ben cevap verdiğimde, yok dersem mahallede kimse olmadığı zaman bizi evine sokmaya çalışıyor, şekeri veriyor, çikolata veriyor. Ben bir keresinde onu test ettim, mahallede çocuklar vardı. "Sen bana bilgisayar açacaktın hadi bakalım" dedim "Olmaz" dedi "çocuklar" var dedi."

Deşifre metninden anlaşılacağı üzere muhabir zanlının Irmak ve ablasına olan yaklaşımını irdelemekte ve yaşı itibariyle kendisine ait mahrem bilgisinden yoksun olan çocuk ise uzun vadede söylediğinden dolayı pişmanlık duyma ihtimali olduğu bazı ayrıntıları aktarmaktadır. Bu durumun sansasyonel bir nitelik taşıdığı değerlendirilmiştir.

2.1.3. Kanal D-Irmak Bebek Cinayeti (22.10.2016 19: 26)

Sunucu: Barodaki kavgadan hepimizin içini acıtan bir habere geçelim. Türkiye Manisa'da kaçırılıp öldürülen minik Irmak'ın yaşadıklarıyla kahroldu. Televizyon programına katılan hurdacının 4 yaşındaki Irmak'ı kaçırıp öldürdüğünü söylediği bağ arazisinde kazı yapılıyordu. Polisler arama çalışmalarının 3. gününde minik kızın

cansız bedenini gömüldüğü yerden çıkardı. O anlara şahit olanlar gözyaşlarını tutamadı.

Irmak'ın Annesi Suriye Kupal: (Ağlıyor) Alıp getirsin, yavrumu elime versin! Madem yerini biliyor. Ayakkabıları falan çıktı. Ne olur getirsinler, kendisi göstersin.
Alt ses: "Hiç olmazsa cansız bedenini getirsin" diyordu. Bugün kızı Irmak günlerdir arandığı o bağ arazisinde bulundu.
Vatandaşlar: Söyle bulundu de, bulundu de!
Anne: Ya bu adam aramızda nasıl gezebildi. Yavrumun nasıl atabildi o çöplere.
Alt ses: 4 yaşındaki Irmak Manisa Alaşehir'de yaşıyordu. 8 gün önce evinin önünde oynarken kayboldu. Başına gelenler ATV'de Müge Anlı'nın programında ortaya çıktı. Programa katılan hurdacı Himmet Aktürk reklam arasında Irmak'a yaptıklarını itiraf etti. Tüm Türkiye'nin kanı dondu.
Himmet Aktürk: Bağların arasında bir yerde ama nerede olduğunu bilmiyorum şu anda. Gömdüm desem de ceza almayacak mıyım yine?
Alt ses: Himmet Aktürk küçük kızın cesedini Sarıkız çayı etrafındaki bağlığa gömdüğünü söylemişti. Bölge o andan itibaren kazılmaya başlandı. Arazide önce ayakkabısı, sonra bu çöp konteynırına bırakıp çıkardığı çuval bulundu. Bu çuvalda ise Irmak'tan bir iz yoktu. Türkiye'de sadece iki tane bulunan ceset arama köpekleri ve yüzlerce kişi küçük Irmak'ı aradı. Bugün ise katil zanlısının minik kızı gömerken kullandığını söylediği çapa bulundu.(Vatandaşlar çapanın bulunduğu yeri gösteriyor) Ve en acı haber akşam saatlerinde geldi. Ekipler Irmak'ın cansız bedenini tavuk çiftliğinin arka tarafında buldu. Gömüldüğü yerden çıkarıldı. Son giydiği elbisesi üzerindeydi. Ailesi de vatandaşlardan gözyaşlarına boğuldu. İtiraftan sonra Himmet Aktürk'ün evinde de incelemeler yapıldı. Irmak'a ait saç ve kan izleri vardı. Küçük kızın evine elli metre uzaklıktaki bina mühürlendi. Polis tepkilere karşı evin önünde nöbet tutuyor.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdur görüntüsüne yer verilmiştir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmiştir.

Mağdurun adı verilmiştir.

Zanlını adı verilmiştir.

Haberde zanlının cinayet sonrasında cesedi arabayla çöp konteynırına taşıyarak çöpe attığı ve daha sonra oradan bir çuvalın içine koyarak uzaklaştırdığı süreyi kapsayan kamera kaydı öğretici mahiyette ayrıntı içermektir.

Haberde görüntü tekrarı mevcuttur.

Haberde aşağıda deşifresi verilen kısımların görüntüleri verilerek maktulün annesinin ağlama görüntüleriyle sansasyonel bir tutum takınılmıştır.

"*Irmak'ın Annesi Suriye Kupal: (Ağlıyor) Alıp getirsin, yavrumu elime versin! Madem yerini biliyor. Ayakkabıları falan çıktı. Ne olur getirsinler, kendisi göstersin.*

Alt ses: "Hiç olmazsa cansız bedenini getirsin" diyordu. Bugün kızı Irmak günlerdir arandığı o bağ arazisinde bulundu."

2.1.4. Kanal D-Irmak Bebek Cinayeti (21. 10. 2016 19: 24)

Sunucu: Sayın seyirciler Manisa'nın Alaşehir ilçesinde Bir haftadır kayıp olan küçük Irmak'ın korkunç bir cinayete kurban gittiği ortaya çıktı. Katil zanlısı dün canlı yayında küçük kızı öldürdüğünü itiraf etti. Küçük kızın cansız bedenini bulmak için arazide arama başlatıldı.
Alt ses: Irmak Bir haftadır aranıyordu. Başına gelenler televizyon yayınında ortaya çıktı. 4 yaşındaki Irmak Kupal Manisa'nın Alaşehir ilçesinde yaşıyordu. Evinin önünde oynarken kayboldu. Ayak tırnaklarında genetik rahatsızlık olduğu için uzun süre yürüyemezdi. Polis kızın kaçırılmış olma ihtimali üzerine yoğunlaştı. Irmağın babası ATV'de canlı yayında mahallede hurdacılık yapan Himmet Aktürk'ten şüphelendiğini söyledi. Şüpheli komşu programa geldi çelişkili konuştu. Reklam arasında da yaptıklarını itiraf etti. Küçük Irmak'ı istismar ettiğini sonra da öldürdüğünü söyledi. Polis onu stüdyo çıkışında gözaltına aldı, Manisa'ya götürdü.

Irmağın cesedini çuvala koyduğunu, hurdacılık yaptığı arabanın alt kısmına saklayıp 800 metre ilerde çöp konteynırına bıraktığını söyledi. O anlarda güvenlik kamerasına böyle yansıdı. Himmet Aktürk o günün sabahı aynı yere tekrar gittiğini söyledi. Hala orada olan şu anda aldım ve ılıca Mahallesi'ndeki bir bağ gördüm dedi. Ekipler sabahın ilk ışığıyla dediği yere gitti. Köpeklerle arama yaptı; ama henüz bir sonuç alınamadı.

Vatandaş: Atıldığı ya da defnedildiği ile ilgili iddialar var.

Vatandaş: Şu ana kadar elde edilen bir netice yok.

Muhabir: Minik Irmak'ın ayakkabısı evine yaklaşık 2 kilometre uzaklıktaki Sarıkız mevkiinde bulundu. Ayakkabının bulunmasının ardından arama çalışmaları da bu bölgede yoğunlaştırıldı.

Alt ses: 4 dönüm bağda da iş makineleri ile kazı yapılıyor. Minik Irmak'ın cansız bedenin de izi aranıyor.

Muhabir: Küçük kızı öldürdüğünü itiraf eden Himmet Aktürk tutuklandı. Bölgedeki arama çalışmaları ise devam ediyor.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsü olay öncesine ait fotoğraflarla verilmektedir.

Zanlını görüntüsüne olaya ilişkin kamera kayıtlarıyla verilmektedir.

Mağdurun adı, soyadıyla birlikte tam verilmektedir.

Zanlının adı, soyadıyla birlikte tam verilmektedir.

Haberde cinayete ilişkin ayrıntıları içeren kamera kayıtlarının izleyiciye aktarıldığı görülmüştür. Bu kayıtlarda zanlı mağdurun bir torbanın içindeki cesedini bir el arabasından çıkararak çöp konteynırına koymakta ve daha sonra oradan alarak uzaklaşmaktadır.

Haberde cinayet sonrasında zanlının mağdurun cesedini saklamaya çalıştığı görüntüler tekrarlar halinde verilmiştir.

Haber sunumunda sansasyonel unsurlara rastlanmamıştır.

2.1.5. FOX TV-Irmak Bebek Cinayeti (21.10.2016 19: 29)

Sunucu: Şimdi size anlatacağım birazdan. Günlerdir takip ediyorsunuz. Ama Sayın bakana belki hayır, hayır, hayır diyen İsmet Bey'e şunu sormak gerekiyor. Bu görüntüler için bir yorumunuzu olacak mı peki diye sormak gerekiyor. Belki hayır, diyecek. Buna da cevap vermeyecek; ama biz en azından kamu görevini yapmaya devam edelim vatandaşlar adına. Evet! Türkiye'nin konuştuğu haberlerden biri bu sevgili izleyenler. Müge Anlı'yı biliyorsunuz. ATV'de program yapıyor sabahları. Ve gerçekten de başarılı, başarılı; hadise kötü olayların sonuçlarına yönelik başarılı imzalar atıyor. İşte onlardan biri; Irmak… Bir süredir kendisinden haber alınamıyordu. Ve sonunda katili bulundu. Katili stüdyo ortamında suçunu itiraf etti ve Irmak'ın şimdi cansız bedeni aranıyor.

Himmet Aktürk: Beni burada öldürseler bile ben burada yapmadığım şeyi yaptım demem.

Himmet Aktürk: Bağların arasında bir yerde. Nerede olduğunu bilmiyorum şu anda.

Müge Anlı: Oralara bir yerlere bıraktın. Peki, gömdün mü?

Himmet Aktürk: Gömdüm desem de ceza almayacak mıyım yine?

Alt ses: Canlı yayında inkar ettiği cinayeti kuliste itiraf etti. Küçük kızın cansız bedeni zanlının gösterdiği yerde aranıyor.

Himmet Aktürk: Götürmeyin ceza evine. Döverler... İnanmıyorum... Döverler... Hastaneye götürün! Hastaneye götürün!

Alt ses: Üç buçuk yaşındaki Irmak Kupal yedi gün önce Manisa Alaşehir'de ki evlerinin yakınında kayboldu. Kentteki arama çalışmaları sürerken anne ve baba ile Irmak'ı son gören komşuları Himmet A. televizyon programına katıldı.

Himmet Aktürk: O çocuğu gördüm diyorum ben. Yüzünü fark etmedim.

Alt ses: Himmet A.'nın anlattıkları çelişkiliydi. Konuşurken dili dolanmaya terlemeye başladı.

Himmet Aktürk: Yapmadığım şeye yaptım demem!

Alt ses: Himmet A.'nın isteği üzerine konuşma Kuliste devam etti. Kamera kayıttaydı.

Himmet Aktürk: Ben kendi evimde de huzursuzum. Şu an burada bile sıkılıyorum, bayılacak gibi oluyorum ben.

Müge Anlı: Senin gittim dediğin yer vardı ya... Gösteriyorduk ya, sen şimdi oradan göster.

Alt ses: Daha fazla dayanamayan hurdacı, küçük Irmak'ı istismar ettikten sonra öldürdüğünü itiraf etti.

Müge Anlı: Çuvalda mı henüz?

Himmet Aktürk: Evet!

Müge Anlı: Hıı! Verelim mi sağa?

Himmet Aktürk: Bu tarafa sağa dönün.

Müge Anlı: Şu küçük sarı ev mi, bu büyük sarı ev mi?

Himmet Aktürk: Küçük sarı ev.

Müge Anlı: Küçük sarı evin orda bağlar var, oraya gömdün.

Himmet Aktürk: Hee!

Müge Anlı: Başka kimse biliyor mu bu?

Himmet Aktürk: Bilmiyor.

Müge Anlı: Bir tek sen mi?

Himmet Aktürk: Ben biliyorum.

Müge Anlı: Sen de bir bakın etrafa.

Himmet Aktürk: Burada şaşırdım ben.

Müge Anlı: Tamam heyecan yapma sen! Sandalye nerede? Bir otursun Himmet Bey!

Himmet Aktürk: Bir şeyi unuttum ben. Beni, kimse görmesin mahalleden ya!

Alt ses: Bir güvenlik kamerası olay günü zanlıyı küçük kızın cansız bedenini hurda arabasıyla taşırken görüntüledi.

Müge Anlı: Bu arada çocuk senin arabanın içinde miydi?

Himmet Aktürk: Yok arabanın içinde değildi.

Müge Anlı: Neredeydi?

Himmet Aktürk: Bilmiyorum.

Program Katılımcısı: Çuvalda!

Müge Anlı: Çuvalda mıydı?
Himmet Aktürk: Evet.
...
Alt ses: Himmet A. stüdyodaki ekranından Irmak'ı nereye gömdüğünü gösterdi
Himmet Aktürk: Tamam, şu evin olduğu yerde olacak.
Müge Anlı: Nerede?
Himmet Aktürk: Karşıda evler görünüyor, bağların içinde.
Alt ses: Evinde bulunan saç ve kan örnekleri de küçük kıza ait çıktı. Polisler ceza evine girmekten korkan Himmet A.'yı programdan alıp Manisa'ya götürdü.
Himmet Aktürk: Ama bilmiyorum işte! Pişmanım!
Alt ses: Kentte toplanan öfkeli kalabalık adamı linç etmek istedi. Himmet A. tutuklanıp ceza evine konuldu. Ancak küçük kız gömdüğünü söylediği yerde bulunamadı. Polis 4 dönümlük araziyi karış karış kazıyor.
Sunucu: Bu habere ben hiçbir şekilde pas atmayacağım. Sadece zor haber dedim. Çünkü sunumu da zor olduğu için de sunmakta, sunmakta istemediğim için sadece zor haber dedik.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun fotoğraf görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının stüdyo görüntüsüne ve cinayet sonrası kamera kaydı görüntülerine yer verilmektedir.

Mağdurun adı, soyadıyla birlikte tam olarak verilmektedir.

Zanlının adı, soyadının kısaltılmasıyla "Himmet A." Olarak verilmektedir.

Haberde olay sonrası katil zanlısının cesedi bir torbanın içinde çöpe attığı kamera kaydı ve cinayetin işlendiği ve cesedin gömüldüğü bölgeye ilişkin zanlının yukarıdaki deşifre metninde de görülen ifadelerin ve haberde sunulan detay bölge görüntülerinin öğretici nitelik taşıdığı değerlendirilmektir.

Haberde görüntü tekrarına rastlanmamıştır.

Haberde sansasyonel unsurlara rastlanmamıştır.

2.1.6. FOX TV-Irmak Bebek Cinayeti (22.10.2016 19: 44)

Sunucu: Yeniden merhaba! FOX Ana Haber devam ediyor. Hurdacılık yapan komşularının korkunç cinayetine kurban giden küçük Irmak'ın cansız bedeni üç gündür aranıyordu. Küçük kızın cansız bedenini bugün ulaşıldı.
Vatandaşlar: Bir dakika abi, bulundu mu?/ Arkadaşlar biraz daha geriden alabilir misiniz?,
Anne: Ben doyamadım, doyamadım. O adamı yanıma getirsinler.
Himmet Aktürk: Bağların arasında bir yerde, ama nerede olduğunu bilmiyorum şu anda.
Alt ses: Zanlının canlı yayında gösterdiği yer iş makinesi, kürek hatta elle karış karış kazıldı. Önce çok sevdiği pembe ayakkabısı bulundu Irmak'ın. Bağdaki arama çalışmalarının 3. gününde ise topraktan cansız bedeni çıkarıldı
Anne: Bu adam aramızda nasıl gezebildi? Attığı gibi alıp getirsin yavrumu, elime versin…
Alt ses: Manisa Alaşehir'de 8 gün önce kayboldu 4 yaşındaki Irmak Kupal. Küçük kız her yerde aranırken korkunç gerçek canlı yayına katılan komşu Himmet A'nın itirafı ile ortaya çıktı.
Müge Anlı: Çuvalda mıydı?
Himmet Aktürk: Evet.
Müge Anlı: Şu küçük sarı ev mi, bu büyük sarı ev mi?
Himmet Aktürk: Küçük sarı ev…
Müge Anlı: Küçük sarı evin orada bağlar var oraya gömdün.
Himmet Aktürk: Hee!
Müge Anlı: Başka kimse biliyor mu bu?
Himmet Aktürk: Bilmiyor.
Müge Anlı: Bir tek sen mi?
Himmet Aktürk: Ben biliyorum.

Alt ses: Sadece mahalleli değil, tüm Türkiye şok oldu. Tutuklanan zanlının 15 yıl önce de 14 yaşındaki kız yeğenini taciz ettiği bir buçuk yıl cezaevinde yattığı ortaya çıktı.
Himmet Aktürk: Götürmeyin ceza evine! Döverler... İnanmıyorum... Döverler... Hastaneye götürün.
Alt ses: Cinayet zanlısı Himmet A.'ın küçük kızı gördüğünü söylediği arazideki arama çalışmaları 3. gününde de sürdü. Ekipler iş makinesi ve küreklerle hatta elleri ile kazdı toprağı.
Müge Anlı: Ne ile kazdın?
Himmet Aktürk: Elimle kazdım.
Müge Anlı: Eliyle kazmış.
Arama ekibi: Elle yapmış ise ancak bunu elle yapabilir.
Alt ses: Arazide küçük Irmak'ın kanlı ayakkabısı ile kanlı bir çuval, yakınlarında ise zanlının toprağı kazarken kullandığı tahmin edilen bir çapa bulundu.
Arama ekibi: Annesinin dediği gibi pembe ayakkabı…
Baba: Bu benim kızım ayakkabısı…(Ağlıyor)
Alt ses: Akşam saatlerinde aramalar sonuç verdi. Küçük Irmak'ın cansız bedeni bağda gömüldüğü yerde bulundu.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendiriliştir.

Mağdurun fotoğraf görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının stüdyo görüntüsüne ve cinayet sonrası kamera kaydı görüntülerine yer verilmektedir.

Mağdurun adı, soyadıyla birlikte tam olarak verilmektedir.

Zanlının adı, soyadının kısaltılmasıyla "Himmet A." Olarak verilmektedir.

Haberde olay sonrası katil zanlısının cesedi bir torbanın içinde çöpe attığı kamera kaydı ve cesedin gömüldüğü bölgedeki arama görüntüleri ile zanlının

yukarıdaki deşifre metninde de görülen ifadelerin öğretici nitelik taşıdığı değerlendirilmektir.

Haberde görüntü tekrarına rastlanmamıştır.

Haberde aşağıda deşifre metinleri verilen mağdurun anne babasının ağlama görüntüleri sansasyonel bir nitelik taşımaktadır.

"Anne: Bu adam aramızda nasıl gezebildi? Attığı gibi alıp getirsin yavrumu, elime versin!(Ağlıyor)"

"Anne: Ben doyamadım, doyamadım. O adamı yanıma getirsinler! (Ağlıyor)"

"Baba: Bu benim kızım ayakkabısı…(Ağlıyor)"

Tablo 1: "Irmak Bebek Cinayeti" ilgili TV kanallarının tutumu.

	ATV		**KANAL D**		**FOX**	
	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün
Mahremiyet İhlali	Yok	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
Mağdurun Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlının Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Mağdur Adı	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlı Adı	Var	Var	Var	Var	Var(Soyad baş harfi ile)	Var(Soyad baş harfi ile)
Habere ilişkin öğretici ayrıntılar	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Görüntü Tekrarı	Var	Var	Var	Var	Yok	Yok
Sansasyonel Unsur	Var	Var	Var	Yok	Yok	Var

Mahremiyet ihlali: Sadece ATV adlı yayıncı kuruluş ikinci güne ait yayınında mahremiyet ihlali yapılmıştır. Diğer kuruluşlar mahremiyet ihlali yapmamıştır.

Mağdurun görüntüsü: Üç yayıncı kuruluş da her iki günkü yayınlarında mağdurun görüntüsüne yer vermiştir.

Zanlının görüntüsü: Üç yayıncı kuruluş da her iki günkü yayınlarında zanlının görüntüsüne yer vermiştir.

Mağdurun adı: Üç yayıncı kuruluş da her iki günkü yayınlarında mağdurun adına yer vermiştir.

Zanlının adı: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar zanlını adını tam olarak (ad-soyad) vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise zanlının adını soyadının baş harfiyle birlikte vermiştir.

Habere ilişkin öğretici ayrıntı: Üç yayıncı kuruluş da her iki günkü yayınlarında habere ilişkin öğretici ayrıntılara yer vermiştir.

Görüntü tekrarı: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait haber sunumlarında görüntü tekrarına yermiş vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise iki günde de görüntü tekrarına yer vermemiştir.

Sansasyonel unsur: ATV adlı yayıncı kuruluş her iki güne ait yayınında da sansasyonel unsurlara yer vermiştir. Kanal D adlı yayıncı kuruluş ilk güne ait yayınında, FOX adlı yayıncı kuruluş ise ikinci güne ait yayınında sansasyonel unsurlara yer vermiştir.

2.2. SURİYELİ ANNE CİNAYETİ

Suriyeli Emani ailesi iç savaştan kaçarak Sakarya Kaynarcaya yerleşmiştir. Hamile bir anne olan Emani el Rahmun eşinin iş arkadaşı olan iki şahıs tarafından evinden kaçırılarak tecavüze uğramış ve biri on yaşında olan diğerine de hamile olduğu iki çocuğuyla birlikte katledilmiştir. Olayın polise yansımasının artından zanlılar tutuklanmış ve vakayı haber alan halk adliyeyi basarak zanlıları linç etme girişiminde bulunmuştur.

2.2.1. ATV Ana Haber-Suriyeli Anne Cinayeti (07.07.2017 16: 07)

Sunucu: Ve günün haberi... Az önce aktardık bir bölümünü; ama altını çizmek üzerinde uzun uzun durmak anlatmak gerekiyor. Sakarya'daki korkunç vahşetten söz ediyoruz, söz edeceğiz bir kez daha. Az önce de haberi anlatmak için "korkunç desek de az gelir, vahşet desek yetmez" demiştik. Bir kez daha anlatalım olan biteni. Suriyeli 9 aylık hamile bir anne 10 aylık bebeğiyle kaçırıldı. Sonra her ikisinin de cansız bedenleri bir ormanlık alanda bulundu. Anne yaşasaydı ikinci kez anne olacaktı. Katiller o anneyi öldürmeden önce tecavüz etti ona. Sonrası vahşet... Yakalandılar. O insanlıktan çıkmış canilerin yakalandıktan sonra başlarına gelenlere yakından bakacağız birazdan. Ama önce korku filmini izleyelim.

Muhabir (Zanlıya): Pişman mısınız?
Alt ses: Her şeyden bihaber açmıştı dünyaya gözlerini. İşte bu da hayattaki ilk ve son fotoğrafı… Çünkü Halef bebek annesiyle birlikte vahşice katledildi. 20 yaşındaki Suriyeli Emani al Rahmun ülkesindeki savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınmış, ailesiyle birlikte Sakarya'da yeni bir hayata başlamıştı.
Vatandaş: Eşi evden işe, işten eve evden işe öyle biriydi yani. Sessiz sakinlerdi.
Alt ses: İddiaya göre genç kadının eşi çalıştığı fabrikada 2 mesai arkadaşı ile tartıştı. O iki zanlıdan biri aynı zamanda aileni kapı komşusuydu. Uygun anı kollayan iki arkadaş zorla eve girdi ve tartıştıkları arkadaşlarının 9 aylık hamile olan eşini ve 10 aylık bebeğini kaçırdı.
Muhabir: 10 aylık bebeğiyle kaçırılan Suriyeli 9 aylık hamile anne evinden 7 kilometre uzaklıktaki bu ormanlık alana getirildi. Cinsel istismara maruz kaldıktan sonra da başına taşla vurularak öldürüldü. 10 aylık bebeği ise boğularak öldürüldü.
Alt ses: 3 gün sonra doğum yapacak eşini hastaneye götürmek için eve gelen baba, eşinin bebeğinin evde olmadığını fark edince güvenlik güçlerine haber verdi. Yapılan aramalar sonrası o korkunç gerçek ortaya çıktı. Genç kadın ve bebeğinin cansız bedeni ormanlık alanda bulundu. Cinayeti araştıran polis Suriyeli adamın fabrikada kavga ettiği iki mesai arkadaşını gözaltına aldı. Zanlılar emniyetteki ilk sorgularında suçlarını itiraf etti. İki şüpheli sorgularının ardından adliyeye sevk edildi.
Muhabir (zanlıya): Pişman mısınız?

Muhabir (zanlıya): Mahmut Bey! Pişman mısınız?

Alt ses: Şüphelilerin mahkemeye getirilişleri sırasında gergin anlar yaşandı. Adliye önünde bekleyen yaklaşık 300 kişi katil zanlılarını linç etmeye kalktı.

Muhabir: ...Anneyi öldüren kişinin yakınlarına saldırılıyor, görüyorsunuz. Evet! Kameraman arkadaşım önde size gösteriyor. Polis ekipleri kalabalığı dağıtmaya çalışıyor, görüyorsunuz. Evet işte şu an iki kişi, anne ve bebeğini öldüren Zanlı'nın yakınları, yakınları Kaynarca'da halkın saldırısına uğruyor şu anda. Evet! Canlı yayında ekrana getiriyoruz. İşte Jandarma ekipleri zanlının yakınlarını kalabalıktan çıkarttı.

Alt ses: Hakim karşısına çıkan iki katil zanlısı çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

Sunucu: Şimdi haber tutuklandılar diye bitti. Sonrası tam bir ayaklanma hali. Sadece Sakarya değil, aslında tüm Türkiye o korkunç haberle çalkalandı bugün. Ama Sakarya'da zanlıların yakalanıp götürüldüğü adliyenin önünde linç girişimi de oldu. Tutuklanmasın hükmedilen zanlılar adliyede uzun süre çıkamadı sonra yüzlerce jandarmanın ördüğü etten duvar arasında zorla da olsa çıkarılmak istendiler. İşte o anlar da biraz önce olup bitenler.

Muhabir:...7 aylık Suriyeli anne ile bebeğini öldüren o katiller... Şu an A haber canlı yayında görüyorsunuz. İşte Polis yeleği giydirildi. İşte o katillerden bir tanesi ve arka tarafta da işte diğeri. İşte bu katiller 7 aylık Suriyeli anne ile bebeğini katlettiler. Şu an Polis otosuna bindiriliyorlar. Evet, görüyorsunuz. Halkın da tepkisini görüyorsunuz. Evet "İdam" sloganlarını duyuyorsunuz şu anda. Sakarya'da binlerce vatandaş Kaynarca'dan, Kocaeli'nden gelen binlerce vatandaş şu an tepkisini dile getiriyor. Hemen arkada göstermek istiyorum ben. Kameraman arkadaşım gösterirse işte iki katil Suriyeli anne ile bebeğini katleden iki katil bu arabada Polis, Çevik Kuvvetin eşliğinde bu araba şu an adliyeden çıkartılacak. Kalabalık çok fazla, inanılmaz bir tepki var. Suriyeli anne ile bebeğini katleden bu canilere, bu katillere. Şu an görüyorsunuz, inanılmaz bir tepki var. Evet! Kameraman arkadaşım Emre Tuncay size görüntüleri gösterecek. Hem Çevik Kuvvet hem asker bir yandan... - Emre dikkat et Emre dikkat et! Evet görüyorsunuz tepkiyi. Şu A haber canlı yayın… İşte bu iki katili ekrana getiriyoruz. Evet tepkiyi görüyorsunuz. Evet! Şu an Sakarya'da bu iki katil Suriyeli aileyi katleden iki katil linç edilmek isteniyor. Çevik Kuvvet ve jandarma ekipleri vatandaşı halkı sakinleştirmek için yoğun çaba sarf

ediyor. Emre dikkat et! Evet! Şu an... Evet! Şu an iki katilin bulunduğu araç, askeri araç Kandıra F Tipi Cezaevine doğru yola çıktı.

Sunucu: Evet! Üzerine aslında söylenecek çok fazla bir şey yok; çünkü yüreğinizden geçenleri zaten oradaki halk, oraya toplanan vatandaşlar belli ki söylediler. Ama şunu da unutmamak lazım; elbette ki bir hukuk devletinde yaşıyoruz. Hukuk onların cezasını verecek. Ama vicdanlarda verilen cezayı emin olun hepimiz paylaşıyoruz ve tahmin de ediyoruz zaten.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir

Mağdurların fotoğraf görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlıların görüntülerine yer verilmektedir.

Mağdurların adı verilmektedir.

Zanlıların adı verilmemektedir. Bununla birlikte sunucu zanlıları "zanlı" olarak nitelendirirken muhabirler yukarıdaki deşifre metninde de görüldüğü üzere "katil" olarak nitelendirmektedir.

Haberde muhabirin cinayet mahalli olan ormanlık alana giderek oradan görüntü paylaşması ve olaya ilişkin verdiği şu ayrıntıların öğretici nitelik taşıdığı değerlendirilmiştir: "*10 aylık bebeğiyle kaçırılan Suriyeli 9 aylık hamile anne evinden 7 kilometre uzaklıktaki bu ormanlık alana getirildi. Cinsel istismara maruz kaldıktan sonra da başına taşla vurularak öldürüldü. 10 aylık bebeği ise boğularak öldürüldü*."

Haberde görüntü tekrarına rastlanmamıştır.

Haberde özellikle vatandaşların zanlılara gösterdiği tepki ve yaşanılan arbede yukarıdaki deşifre metninden de anlaşılacağı üzere canlı yayında verilmiş ve linç girişimi teşvik edilircesine haber sansasyonel bir nitelikte sunulmuştur.

2.2.2. ATV Hafta Sonu Ana Haber- Suriyeli Anne Cinayeti (08.07.2017 18: 25)

Sunucu: Ve diğer yangın, içimizdeki yangın… Gelin Sakarya'daki o korkunç vahşetle başlayalım satır aralarını okumaya. Suriyeli hamile anne bir anne... Henüz on aylık bebeğiyle birlikte bir ormanlık alan kaçırılıp katledilmiş, sonrasında da Sakarya ayağa kalkmıştı dün. Cenazeler bu gün uğurlandı. Gözyaşları sel oldu. Hakan Süer ilk andan bu yana sürdürüyor haber nöbetini ve ayrıntıları aktarmak üzere bizi bekliyor. Hakan seni dinleyelim.
Muhabir: Evet, Hilal Özdemir! Sakarya'da önceki gün gerçekten kan donduran olay meydana gelmişti. Dokuz aylık hamile anne ve on aylık bebeği şehrin yaklaşık 7 kilometre uzağındaki ormanlık alanda cinsel istismara maruz kaldıktan sonra öldürüldü, feci bir şekilde öldürüldü. İşte o günden sonra da Sakarya'nın karıştığını söyleyebiliriz. Sakarya'da binlerce insan Sakarya'da toplandı. İşte iki cani olaydan kısa süre sonra cinayet masası ekipleri tarafından yakalandı ve 7 saat boyunca adliyede mahsur kaldılar. Tutuklanmışlardı, mahkeme ikisini de tutuklamıştı. Fakat binlerce kalabalık Sakarya'da Bursa'dan İstanbul'dan Kocaeli'nden gelen binler iki katili protesto etmek için Kaynarca'ya gelmişlerdi. İşte güvenlik nedeniyle 7 saat boyunca adliyede mahsur kaldılar. Daha sonra güvenlik önlemi jandarma ve emniyet güçleri güvenlik önlemlerini aldıktan sonra iki cani iki katil Kandıra F tipi cezaevine gönderildi. Bugün öğrendiğimiz bir bilgi var. Gerçekten yürek burkan bir bilgi… Adli tıp raporları açıklandı. 9 aylık hamile annenin karnındaki bebek sopayla vurularak öldürülmüş ve 2 gün sonra da doğum yapacaktı o Suriyeli anne ne yazık ki. Bugün işte Sakarya Orhan Camii'nde anne ve bebeği ile ilgili cenaze töreni düzenlendi. İşte Suriyeli ailenin cenazesine de binler katıldı. İşte Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez dahi gözyaşlarını tutamadı cenaze namazını kıldırırken. İşte bakanlarımız oradaydı, milletvekillerimiz oradaydı ve binlerce vatandaş Sakarya'ya akın etti. Ve Suriyeli anneyi ve bebeğine son yolculuğuna uğurlamak

için. İşte gerçekten cenaze namazında oldukça duygusal anlar yaşandı. Binlerce insan katıldığını söylemiştik. Özellikle baba eşinin ve bebeğinin tabutu başına geldiğinde duygusal anlar yaşandı. Babanın yürek burkan görüntüleri gerçekten yürek sızlattı diyelim. Sözü şimdilik buradan size bırakalım Hilal Özdemir.

Sunucu: Yazdığımız gibi yüreğimiz yanıyor, yüreğimiz. Teşekkürler!

(19: 10)

Ve o vahşet! İçimiz kan ağlıyor, kan! Adı Emani'ydi; yani emanetti. Dokuz aylık hamileydi. Doğuma gün değil, artık saatler sayarken on aylık bebeğiyle birlikte vahşice öldürüldü o anne. Ve bu gün Adapazarı'nda düzenlenen törenle son yolculuğa uğurlandı. Cenaze namazın Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez kıldırdı anne ve bebeğinin. Gözyaşlarını tutamadı herkesi ağlattı.
Bakan: Emani'ydi adı ve bize emanetti. O yüzden acımız gerçekten büyük.
Alt ses: Vahşi canilerce öldürülen 20 yaşındaki Emani El Rahmun ve 10 aylık bebeği Halaf'ın cenazeleri Adapazarı Orhan Camii'ne ulaştığında acı katlanarak büyüdü. Eşi ve biri daha anne karnında Halit el Rahmun'u teskin etmek mümkün olmadı**.** Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez Emani el Rahmun ve Halaf bebek için ayrı ayrı cenaze namazı kıldırdı. Törene binlerce Sakaryalı katıldı. Cemaat gibi Mehmet Görmez de gözyaşlarını tutamadı. Namazın ardından cemaate seslenen Diyanet İşleri Başkanı, "bir baba kimliğiyle konuşuyorum" dedi. Katliamı lanetlerken vicdan ve merhamet vurgusu yaptı: Bize ne oldu ki biz zalimlerin, zulmün yaraladığı mazlumun zalimi olduk? Bize ne oldu ki biz vicdanımıza ve merhametimize sığınan bebeğin katili olduk? Cenazesine kıldığımız 22 yaşındaki anne 10 yaşındaki bebek mi mülteci, yoksa bizim vicdanımız mı mülteci?
Alt ses: Halid el Rahmun törenin ardından katliam kurbanı eşi ve bebeğinin cenazelerini teslim aldı. Toprağa vermek üzere Suriye'ye götürdü.
Sunucu: O büyük vahşetin perde arkasına bakalım şimdi de. O canilerin o korkunç cinayetleri nasıl işlediğini odaklanalım ve bir de dün akşam Sakarya'da yaşanan hareketli anlara.

Alt ses: Kan donduran katliam Sakaryalıları isyan ettirdi. Kalabalık katil zanlılarını görmek için adliyenin önünde saatlerce bekledi. Geçen her dakika büyüyen öfke linç girişimine dönüştü. Sakarya'yı ayağa kaldıran vahşi cinayetler önceki gece Kaynarca'da işlendi. 20 yaşındaki Suriyeli Emani el Rahmun ve eşi ülkesindeki savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınmış ailesiyle birlikte Sakarya'da yeni bir hayata başlamıştı.

Vatandaş: Eşi evden işe, işten eve öyle biriydi işte. Sessiz, sakinlerdi.

Alt ses: İddiaya göre 9 aylık hamile Emani el Rahmun aynı zamanda eşinin iş arkadaşı olan komşusu tarafından taciz ediliyordu. Komşusu eşinden boşanıp kendisiyle evlenmesini istiyordu. Hatta bunu Halid el Rahmun'a da söyledi: "karını boşa ben evleneceğim" dedi. "Hayır" cevabını alınca da katliam yaptı. Kocası mesaideyken bir arkadaşıyla zorla evlerine girip dokuz aylık hamile kadını kaçırmaya çalıştı. O sırada ağlayan bebeği boğdular. Bayılan hamile kadını da götürdükleri ormanda hunharca öldürdüler. Polisin kısa sürede yakaladığı katil zanlıları emniyetteki ilk sorgularında suçlarını itiraf etti. Geniş güvenlik önlemleri altında adliyeye sevk edildiler.

Muhabirler (Zanlıya): Pişman mısınız? Pişman mısınız? Canilerin Kaynarca adliyesine çıkarıldığını öğrenen Sakaryalılar soluğu orada aldı.

Muhabir: 9 aylık hamile Suriyeli annenin ve 10 aylık bebeğinin katledilmesi sonrasında Kaynarca halkı adliye önünde toplandı ve tepkilerini dile getiriyor. Anneyi öldüren kişinin yakınlarına saldırılıyor, şu an görüyorsunuz. Evet! Kameraman arkadaşım Emre Tuncay size gösteriyor. Polis ekipleri kalabalığı dağıtmaya çalışıyor. Evet işte şu an iki kişi, anne ve bebeğini öldüren Zanlı'nın yakınları, yakınları Kaynarca'da halkın saldırısına uğruyor şu anda. Jandarma ekipleri zanlının yakınlarını kalabalıktan çıkarttı.

Alt ses: Güvenlik güçleri adliyenin önünde etten duvar ördü. Ancak öfkeli kalabalığın oradan ayrılmaya niyeti yoktu. Mahkemenin kararını beklediler. Tutuklanan zanlılar adliyeden çıkarılırken de linç girişiminde bulundular.

Muhabir: Suriyeli anne ile bebeğini katleden iki katil bu arabada. Polis, Çevik Kuvvetin eşliğinde bu araba… Şu an adliyeden çıkartılacak. Kalabalık çok fazla, inanılmaz bir tepki var. Evet, tepkiyi görüyorsunuz. Suriyeli anneyi katleden iki katil linç edilmek isteniyor. Çevik kuvvet ve jandarma ekipleri vatandaşı, halkı

sakinleştirmek için yoğun çaba sarf ediyor. Evet! Şu an iki katilin bulunduğu araç askeri araç Kandıra F tipi Cezaevi'ne doğru yola çıktı.
Alt ses: Canileri taşıyan zırhlı aracı uzaklaşmasıyla birlikte tansiyon düştü.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun fotoğraf görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlıların görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurların tam adı verilmektedir.

Zanlıların adı verilmemektedir.

Haberin sunumuna bakıldığında olaya ilişkin geniş ayrıntılara başvurulduğu görülmektedir. Olayın gerekçelerinin sıralandığı ve nasıl gerçekleştiğinin anlatıldığı şu deşifre metinleri bu bağlamda önem arz etmektedir;

"Alt ses: İddiaya göre 9 aylık hamile Emani el Rahmun aynı zamanda eşinin iş arkadaşı olan komşusu tarafından taciz ediliyordu. Komşusu eşinden boşanıp kendisiyle evlenmesini istiyordu. Hatta bunu Halid el Rahmun'a da söyledi: "karını boşa ben evleneceğim" dedi. "Hayır" cevabını alınca da katliam yaptı. Kocası mesaideyken bir arkadaşıyla zorla evlerine girip dokuz aylık hamile kadını kaçırmaya çalıştı. O sırada ağlayan bebeği boğdular. Bayılan hamile kadını da götürdükleri ormanda hunharca öldürdüler."

"Bugün öğrendiğimiz bir bilgi var. Gerçekten yürek burkan bir bilgi… Adli tıp raporları açıklandı. 9 aylık hamile annenin karnındaki bebek sopayla vurularak öldürülmüş ve 2 gün sonra da doğum yapacaktı o Suriyeli anne ne yazık ki."

Haberde görüntü tekrarlarına başvurulmuştur.

Haberin sunumunda sansasyonel unsurlara geniş yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda özellikle zanlıların adliyeye işlemleri sırasında toplanan kalabalıkla polis arasında yaşanan arbedeye geni yer verilmiş bu arbede görüntüleri ikinci kısmın hemen başında müzik ve görüntü efektleriyle güçlendirilmiş ve olay yerinden yapılan yayın ile adeta linç girişimi desteklenir bir görüntü verilmiştir. Bu hususta şu deşifre metni dikkat çekicidir; *"Muhabir: 9 aylık hamile Suriyeli annenin ve 10 aylık bebeğinin katledilmesi sonrasında Kaynarca halkı adliye önünde toplandı ve tepkilerini dile getiriyor. Anneyi öldüren kişinin yakınlarına saldırılıyor, şu an görüyorsunuz. Evet! Kameraman arkadaşım Emre Tuncay size gösteriyor. Polis ekipleri kalabalığı dağıtmaya çalışıyor. Evet işte şu an iki kişi, anne ve bebeğini öldüren Zanlı'nın yakınları, yakınları Kaynarca'da halkın saldırısına uğruyor şu anda. Jandarma ekipleri zanlının yakınlarını kalabalıktan çıkarttı."* Diğer taraftan mağdur yakınlarının yaşadıkları travma, acıyla gösterdikleri feryat görüntüleri ve ağlamaları izleyiciye olduğu gibi aktarılmıştır. Diğer taraftan haberi daha da çarpıcı hale getirmek için cenaze namazını kıldıran Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez'in gözyaşları üzerine yoğun vurgu yapıldığı görülmüştür.

2.2.3. KANAL D- Suriyeli Anne Cinayeti (07.07. 2017 19: 24)

Sunucu: Tam bir vahşet! Öyle bir vahşet ki insanın kanını donduran türden… Sakarya'da yaşayan Suriyeli bir aile; bir baba, hamile bir anne, bir bebek… İki cani ise aynı fabrikada çalışan Suriyeli Halid el Rahman ile tartıştılar. Baba ile yani. O tartışmanın intikamını da ailesinin yok ederek aldılar. İşçinin evine gittiler önce, 20 yaşındaki hamile eşini ve bebeğini kaçırıp ormana götürdüler ve onları vahşice öldürdüler. Korkunç haberi olan Sakaryalılar da adliyeyi bastılar ve iki caniyi linç etmek istediler.

Alt ses: Suriyeli 9 aylık hamile kadını ve 11 aylık bebeğini kaçırıp vahşice öldürdüler. Götürüldükleri adliyede linç edilmek istendiler. Suriyeli El Rahman ailesi iç savaştan kaçıp gelmişti Türkiye'ye, Sakarya'nın Kaynarca ilçesinde yerleştiler. Halid el Rahman fabrikada işe başladı.

Muhabir: Kadın komşuları mıymış?

Vatandaşlar: Komşuymuşlar, kapı komşu.

Alt ses: Emani El Rahman bu gün doktora gidip bebeğini ne zaman dünyaya getireceğini öğrenecekti. Gece eşinin dönmesini bekliyordu. Evinin kapısı levye ile kırıldı. İçeri giren iki kişi onu ve bebeğini kaçırdı.

Muhabir: Kocası işten eve geldi. Kapıyı açtı, eşi ve bebeğine baktı. İkisi de evde yoktu, endişelendi, Jandarma'ya haber verdi. Jandarma hamile kadın ve bebeğinin cansız bedenini işte bu ormanlık alanda buldu. Katiller hamile kadına tecavüz etmiş ardından da hem kadını hem de bebeğiniz feci şekilde öldürmüşlerdi.

Alt ses: Hamile anne bebeğinin cansız bedenleri otopsi için adli tıp kurumuna gönderildi.

Muhabir: Cenazeler adli tıptan alındı, buradan Sakarya'ya götürülüyor. Yarın da memleketleri Suriye'ye gönderecek.

Alt ses: 11 aylık oğlunu, doğmamış çocuğunu ve eşini kaybeden Suriyeli işçi sinir krizi geçirdi. Sonra ailesini almaya gitti. Katil zanlılarının yakalanması ise uzun sürmedi. Hem iş arkadaşı hem de komşu oldukları ortaya çıktı. İkisi de suçlarını itiraf etti. Suriyeli işçi ile tartıştıkları için bu vahşi planı yaptıklarını anlattılar, adliyeye sevk edildiler. Korkunç haber şehirde infial yarattı. Haberi alan ve katillerin adliyede olduğunu duyan vatandaşlar oraya koştu. Kalabalık gittikçe fazlalaştı, yüzlerce kişi içeri girmek istedi. Demir kapıyı zorladı. Polis cop kullanarak engel olmaya çalıştı, arbede çıktı. Jandarma havaya uyarı ateşi açtı. Öfkeli kalabalık güçlükle kontrol altına alındı. Mahkemeye çıkarılan 2 kişi tutuklandı.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun fotoğraf görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlıların görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurların tam adı verilmektedir.

Zanlıların adı verilmemektedir.

Haberde söz konusu cinayetlerin işlenişine ilişkin verilen ayrıntıların ve muhabirin suç mahalli olan ormanlık alandan verdiği görüntülerin öğretici nitelikler taşıdığı değerlendirilmiştir. Bu bağlamda şu deşifre metni önem teşkil etmektedir; *" Alt ses: Emani El Rahman bu gün doktora gidip bebeğini ne zaman dünyaya getireceğini öğrenecekti. Gece eşinin dönmesini bekliyordu. Evinin kapısı levye ile kırıldı. İçeri giren iki kişi onu ve bebeğini kaçırdı.*
Muhabir: Kocası işten eve geldi. Kapıyı açtı, eşi ve bebeğine baktı. İkisi de evde yoktu, endişelendi, Jandarma'ya haber verdi. Jandarma hamile kadın ve bebeğinin cansız bedenini işte bu ormanlık alanda buldu. Katiller hamile kadına tecavüz etmiş ardından da hem kadını hem de bebeğiniz feci şekilde öldürmüşlerdi."

Haberde görüntü tekrarlarına başvurulmamıştır.

Haberde sansasyonel unsurlara yer verilmediği değerlendirilmiştir.

2.2.4. Kanal D-Suriyeli Anne Cinayeti (08.07.2017 19: 21)

Sunucu: Sakarya'da bir anne ile biri doğmamış iki bebeğini kurban seçen vahşetle devam edelim şimdi de. Hepimizin kanı dondu. Şüphesiz hepimize yüreği yandı. Suriyeli baba dün akşam eşinin de yavrusunun cenazesine karşıladı. Bugün ise onları alıp ülkesine Suriye'ye döndü.(Cenaze görüntüleri)

Alt ses: Diyanet İşleri Başkanı ve cami avlusunda toplanan herkes, Suriyeli Emani kucağındaki bebeği Halaf ve daha doğmamış bebeği için ağladı. Savaştan kaçıp Sakarya'ya yerleşmişti El- Rahman ailesi. Emani'nin bir bebeği vardı, dün ikincisini kucağına alacaktı. Bu iki cani onları katletti. Caniler hem anneye, hem doğmamış bebeğine hem de 11 aylık oğluna kıydı. Onlar tutuklanıp cezaevine gönderildi. Kısa süre sonra anneyle yavrusunun cansız bedenleri Sakarya'ya getirildi. Suriyeli Halit önceki gün vedalaşıp ayrıldığı eşini ve yavrusunu böyle karşıladı(Babanın ağlaması). İyi olsun diye ilaçlar verdiler; ama o da kardeşleri de iyi olamadı, acıya dayanamadılar. Cenaze namazı Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez kıldırdı. Hem kıldırdı, hem ağladı.

Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez: Bugün biz sadece bir cenaze namazı kılmadık. Bütün insanlığı insanlığından utandıracak bir vahşete şahit olduk. Önce bir baba olarak, sonra Diyanet İşleri Başkanı olarak buradayım.

Alt ses: Sonra tek bir soru sordu; "Bize ne oldu ki biz zalimlerin zulmün yaraladığı mazlumun zalimi olduk. Bebeğin katili olduk. Bunun üzerinde hep birlikte düşünmeliyiz" Vatandaşlar, bakanlar, siyasiler, devlet görevlileri... Tam on bin kişi geldi uğurlamaya. Vahşetin kurbanları gözyaşları ile ülkelerine gönderildi. Cenazeler Suriye'de toprağa verilecek.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurların fotoğraf görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlıların görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlıların adı verilmemektedir.

Haberde öğretici ayrıntılara yer verilmemiştir.

Görüntü tekrarlarına yer verilmemiştir.

Haberde sansasyonel unsurlara yer verildiği görülmüştür. Özellikle kadının eşi ve çocukların babası olan Halit El Rahmun'un cenazeleri teslim alması sırasında yaşadığı acısı ve bunun sonucu olarak yüksek sesle bağırarak ağlayışı ve sonrasında bayılmasına ilişkin görüntüler izleyiciye aktarılmıştır. Bu bağlamda şu deşifre metni önem arz etmektedir;

"Suriyeli Halit önceki gün vedalaşıp ayrıldığı eşini ve yavrusunu böyle karşıladı(Babanın ağlaması). İyi olsun diye ilaçlar verdiler; ama o da kardeşleri de iyi olamadı, acıya dayanamadılar."

2.2.5. FOX TV-Suriyeli Anne Cinayeti (07.07.2017 19: 30)

Kelimelerin bile yetersiz kaldığı bir vahşet yaşandı Sakarya'da. 9 aylık hamile bir kadın ve 10 aylık oğlu vahşi bir cinayete kurban gitti. İki caninin sebep olduğu bu vahşetin yankısı büyük oldu. Sakarya'da adliye çevresinde tansiyon çok yükseldi.

Adliye önündeki kalabalık: İdam, İdam, İdam…
Basın açıklaması: Bir baba hem hanımını, hem yeni doğacak olan bebeğini ve 10 aylık bebeğini kaybetti.
Alt ses: Tam da bugün hastaneye gidip bebek sevinci yaşayacaktı Suriyeli anne. Hem ona, hem karnındaki 9 aylık bebeğine, hem de 10 aylık oğluna kıydı iki cani. Sakarya'da yaşanan vahşet tüm Türkiye'nin kanını dondurdu. Anne ve çocukları katlettiği iddia edilen katil zanlılarının mahkemeye sevk edileceğini öğrenen yüzlerce kişi adliyeye girmek istedi. Öfkeli kalabalığı engellemek için polis havaya ateş açtı**.**
Adliye önündeki kalabalık: İdam, idam, idam…
Muhabirler (Zanlılara) : Pişman mısınız?
Alt ses: Suriyeli aile 1 yıl önce ülkelerindeki savaştan kaçıp Sakarya Kaynarca yerleşmişti. 27 yaşındaki H.R. ve 20 yaşındaki eşi E.R. ikinci çocuklarını bekliyordu. H.R. işteyken aynı apartmanda oturan Birol K. ile Cemal B. Suriyeli ailenin evine zorla girdi. 9 aylık hamile anne ve 10 aylık bebeklerin kaçırdılar. Ormanlık alana götürdükleri talihsiz kadına cinsel istismarda bulunup sonra da hem onu hem de 10 aylık bebeğini vahşice katlettiler. Acılı baba polise verdiği ifade de aynı tavuk kesimhanesinde çalışan iki komşusuyla olaydan önce tartıştığını söyledi. Bu ifade polisi 2 caniye Birol K. ve Cemal B.' ye götürdü. İkisi de korkunç cinayeti itiraf etti.
Basın açıklaması: Bu menfur saldırıyı lanetliyoruz.
Alt ses: Vahşeti duyan kalabalık katil zanlılarının mahkemeye sevk edildiği adliye binasını basmak istedi polis ve jandarma kalabalığı güçlükle yatıştırdı. Vahşete bir tepkide Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'dan geldi. Bakan

sosyal medya hesabına “provokasyonlarla ve manipülasyonlarla Suriyeli kardeşlerimizi hedef gösterenlerin Suriye'deki zalim rejimden hiçbir farkı yoktur” diye yazdı.
Muhabir: Suriyeli anne ve 10 aylık olduğunun cansız bedenleri otopsi işlemleri için İstanbul'da adli tıp kurumuna getirildi. Otopsi işlemlerinin ardından cenazeler önce Sakarya'ya ardından da toprağa verilmek üzere Suriye'nin İdlib şehrine götürülecek.
Alt ses: Sanıklar ifadelerinin ardından tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurların görüntüsü buzlanarak verilmektedir.

Zanlıların görüntüsü yüzleri buzlanarak verilmektedir.

Mağdurların adı sadece baş harfleriyle verilmektedir.

Zanlıların adı, soyadlarının baş harfleriyle verilmektedir.

Haberde cinayetin işlenişine ilişkin bilgi verilirken öğretici ayrıntılara yer verildiği tespit edilmiştir. Bu hususa ilişkin şu deşifre metni dikkat çekicidir;

Alt ses: Suriyeli aile 1 yıl önce ülkelerindeki savaştan kaçıp Sakarya Kaynarca yerleşmişti. 27 yaşındaki H.R. ve 20 yaşındaki eşi E.R. ikinci çocuklarını bekliyordu. H.R. işteyken aynı apartmanda oturan Birol K. ile Cemal B. Suriyeli ailenin evine zorla girdi. 9 aylık hamile anne ve 10 aylık bebeklerin kaçırdılar. Ormanlık alana götürdükleri talihsiz kadına cinsel istismarda bulunup sonra da hem onu hem de 10 aylık bebeğini vahşice katlettiler.

Haberde görüntü tekrarlarına yer verilmemiştir.
Haberde sansasyonel unsurlara yer verilmediği değerlendirilmiştir.

2.2.6. FOX TV- Suriyeli Anne Cinayeti (08.07.2017 21: 48)

Türkiye Sakarya'daki vahşeti unutacak gibi görünmüyor ki unutmamalı da zaten. İki cani tarafından katledilen 9 aylık Suriyeli hamile anne ve 11 aylık oğlunun cenazeleri bu gün Suriye'ye gönderildi. On binden fazla kişinin katıldığı törende Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez de gözyaşlarını tutamadı.

Mehmet Görmez: Bize ne oldu ki biz, vicdanımıza ve merhametimize sığınan bebeğin katili olduk.

Alt ses: Cenaze namazı kıldıran Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez de ağladı. Sağduyu ve vicdan çağrısı yaptı. Suriyeli hamile anne ve bebeğinin cenazeleri on bin kişi ile İdlib'e uğurlandı

Diyanet İşleri Başkanı: Haklarınızı helal ediniz.

Topluluk: Helal olsun!

Alt ses: Sakarya'da 9 aylık hamile E.R. ile 11 aylık bebeğini vahşice öldüren iki zanlı Cuma akşam saatlerine doğru tutuklanmıştı. Adliye öncesinde öfke sonrasında da devam etti. Vahşetin canileri Birol K. işle Cemal B. Çelik yelekle çıkarıldı adliyeden. Zırhlı araçla cezaevine gönderildiler. Vatandaşlar linç etmek istedi.

Mehmet Görmez: Bütün insanlığı insanlığından utandıracak bir vahşete şahit olduk, şahit oluyoruz.

Alt ses: Katledilen kadın ve bebeği için ise Adapazarı'nda tören düzenlendi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya da oradaydı. Cenaze namazını Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez kıldırdı. Gözyaşlarına boğuldu:

Mehmet Görmez: Onlar mı mülteci, yoksa bizim merhametimiz mi mülteci? Vicdan bizi birleştirmezse her şey bizi ayırır. Merhamet bizi birleştirmezse her şey bizi parçalar.

Eşini, doğmamış bebeğini 11 aylık oğlunu kaybeden Halid El Rahmun cenaze de fenalaştı. Başbakan yardımcısı Veysi Kaynak da Kahramanmaraş'tan hoşgörü ve sağduyu çağrısı yaptı. Suriyelilerinin Türkiye'de suç işleme oranlarının da yüksek olmadığını söyledi.

Veysi Kaynak: Yaşanan hadise, vahşetin en yüksek boyutudur.

Sunucu: Sayın Diyanet İşleri Başkanı'nın da dediği gibi vicdanlı olmak lazım. Zaten vicdanımızla hareket edersek tüm bu kötülükler de olmayacak. Öyle değil mi? Yani tabi bir de şu var; Adalet yerini bulacak mı? Bu soruya yanıt bulacağız, ne olacak, ne kadar ceza alacak bu caniler. Yürekleri bir nebze olsun, vicdanları bir nebze olsun rahatlatabilecek mi alacakları cezalar? Yoksa vicdanları derinden bir kez daha yaralayacak mı? Bunun neticesini de önümüzdeki günlerde en kısa zamanda almak lazım böyle bir olayın ardından. Bakalım göreceğiz.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.
Mağdurların fotoğraf görüntüsü buzlanarak verilmektedir.

Zanlıların görüntüsü yüzleri buzlanarak verilmektedir.

Mağdurların adı sadece baş harfleriyle verilmektedir.

Zanlıların adı, soyadlarının baş harfleriyle verilmektedir.

Haberde öğretici ayrıntılara yer verilmediği değerlendirilmiştir.

Görüntü tekrarlarına başvurulmamıştır.

Haberde sansasyonel unsurlara yer verilmiştir. Mağdurların yakınlarının cenaze namazı sırasında yaşadıkları acının sonucu olarak gösterdikleri duygusal tepkilerini ve özellikle katledilen kadının kocası Halid EL Rahmun'un yüksek sesle ağlayışını ve feryadını içeren görüntüler sansasyonel nitelik taşımaktadır.

Tablo 2: “Suriyeli Anne Cinayeti” ilgili TV kanallarının tutumu.

	ATV		KANAL D		FOX	
	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün
Mahremiyet İhlali	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Mağdur Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var(Buzlanmış)	Var(Buzlanmış)
Zanlı Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var(Buzlanmış)	Var(Buzlanmış)
Mağdur Adı	Var	Var	Var	Var	Var(Yanlızca baş harflerle)	Var(Yanlızca baş harflerle)
Zanlı Adı	Yok	Yok	Yok	Yok	Var (Soyad baş harfiyle)	Var (Soyad baş harfiyle)
Habere ilişkin öğretici ayrıntılar	Var	Var	Var	Yok	Var	Yok
Görüntü Tekrarı	Yok	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
Sansasyonel Unsur	Var	Var	Yok	Var	Yok	Var

Mahremiyet ihlali: Üç yayıncı kuruluş da her iki güne ait yayınlarında mahremiyet ihlaline yer vermemiştir.

Mağdurun görüntüsü: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait haber sunumlarında mağdurun görüntüsüne yermiş vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise mağdurun görüntüsünü her iki güne ait yayınında da buzlanmış olarak vermiştir.

Zanlının görüntüsü: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait haber sunumlarında zanlının görüntüsüne yermiş vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise zanlının görüntüsünü her iki güne ait yayınında da buzlanmış olarak vermiştir.

Mağdurun adı: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar mağdurun adını her iki güne ait yayınlarında da vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise her iki güne ait yayınında da mağdurun adını soyadının baş harfiyle birlikte vermiştir.

Zanlının adı: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar zanlının adına her iki güne ait yayınlarında da yer vermemiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise her iki güne ait yayınında da zanlının adını soyadının baş harfiyle birlikte vermiştir.

Habere ilişkin öğretici ayrıntı: ATV adlı yayıncı kuruluş her iki güne ait yayınında da öğretici ayrıntılara yer vermiş, Kanal D ve FOX adlı yayıncı kuruluşlar ise öğretici ayrıntılara yalnızca ilk güne ait yayınlarında yer vermiştir.

Görüntü tekrarı: ATV adlı yayıncı kuruluş görüntü tekrarına yalnızca ikinci güne ait yayınında yer vermiştir. Kanal D ve FOX adlı yayıncı kuruluşlar ise her iki güne ait yayınlarında da görüntü tekrarına yermiş vermemiştir.

Sansasyonel unsur: ATV adlı yayıncı kuruluş her iki güne ait yayınında da sansasyonel unsurlara yer vermiş, Kanal D ve FOX adlı yayıncı kuruluşlar ise sansasyonel unsurlara yalnızca ikinci güne ait yayınlarında yer vermiştir.

2.3. ŞORTLU KIZA TACİZ HABERİ

Bu habere konu olay İstanbul Pendik'te meydana gelmiştir. Üniversite öğrencisi olan 21 yaşındaki Melisa Sağlam bindiği bir minibüste önce tacize uğramış ardından da tacizcinin fiziki şiddeti ile karşılaşmıştır. Olay sonrasında gözaltına alınan zanlı başka bir suçtan tutuklanmış ve serbest bırakılmıştır.

2.3.1. ATV Ana Haber-Şortlu Kıza Taciz Haberi (21.06.2017 19: 18)

Sunucu: Şimdi İstanbul Pendik'ten açıkçası insanın burnuna kötü kokular getiren bir görüntü var sırada. "Acaba yine bir provokasyon mu var, provokasyon ateşleniyor olur mu?" diye düşünmeden edemiyoruz. Eğer durum gerçekten böyleyse, gerçekten de çok vahim durumdayız. Onu da söyleyelim. Alışveriş merkezine gitmek için minibüse binen 21 yaşındaki bir genç kız, iddia o ki giydiği şort nedeni ile bir yolcu tarafından darp edildi, şiddeti uğradı. O anlar kamera kaydında var, güvenlik

kamerası kaydında. Hemen belirtelim gözaltına alınan zanlı başta serbest bırakılmıştı; ama sonra tutuklandı başka bir suçtan.

Mağdur: Direk yumruk attı böyle yani şu şekilde. Benim kafam burası cama çarptı.

Alt ses: Şort giydi diye başına gelmeyen kalmadı. Bindiği minibüste önce küfür yedi sonra da şiddete uğradı. Akıl almaz görüntü Pendik-Aydos hattında sefer yapan minibüste kaydedildi. Öğle saatleriydi. 21 yaşındaki üniversite öğrencisi genç kız Kurtköy'deki bir alışveriş merkezine gitmek için minibüse binen yolculardan biriydi ve iddiasına göre koltuğuna oturması ile hakarete uğraması bir oldu.

Mağdur: "Böyle giyinmeye utanmıyor musun?" gibi laflar söyledi.

Alt ses: Hemen arkasında oturan yolcunun sözlü tacizi yol boyunca devam etti. Genç kızın şort giymesine tepki gösteren adam bununla yetinmedi. Tam minibüsten ineceği sırada genç kıza elinin tersiyle tokat attı.

Mağdur: Sol çenem de böyle aniden hani şiddet bir acı... Kafamı cama çarptım. Yumruk attı; çünkü kemik… Kök dişim kırıldı arkadaki.

Alt ses: Talihsiz genç kadın neye uğradığını şaşırdı. Girdiği şoktan çıkar çıkmaz kendini savunmaya koyuldu; ama çabası boştu. Saldırgan onu tuttuğu gibi sağa sola savurdu. O koşarak kaçarken dayak yiyen genç kız gözyaşlarına boğuldu. Minibüstekiler ise saldırgana müdahale etmek bir yana olan bitene sesiz kaldı.

Mağdur: Vurduğunu belirten cümleler kullandım. Buna rağmen kimse gelmedi. Yok! Şoför arkasını dönüp izliyordu.

Alt ses: Gözaltına alınan zanlı ifadesinin ardından serbest bırakıldı.

Mağdur: Herkes bunun üzerinde hak sahibi olduğunu düşünüyor.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun adı verilmemektedir.

Zanlıların adı verilmemektedir.

Haberde saldırı anı ve darp görüntüsünün üst üste pek çok kez verilmesinin öğretici nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

Saldırı görüntüleri tekrarlar halinde verilmektedir.

Haberde saldırı anı görüntüsünün farklı açılardan ve pek çok kez verilmesinin sansasyonel bir nitelik oluşturduğu değerlendirilmiştir.

2.3.2. ATV Ana Haber-Şortlu Kıza Taciz Haberi (22.06.2017 19: 16)

Sunucu: Dünün en çarpıcı görüntülerinden biriydi. Bizde o hassasiyetle aktarmıştık zaten sizleri. Bir genç kız İstanbul'da -Pendik'te-şort giydiği için minibüste darp edilmişti bir şehir eşkıyası tarafından. Buraya kadar biliyoruz; ama bu noktadan sonrası aslında adaletle ilgili duygumuzu zedeleyen bir hukuk karmaşasına dönüştü. Önce gözaltına alındı, bırakıldı. Sonra ikinci defa alındı. Bu kez sabah saatlerinde mahkeme tutuksuz yargılanmak üzere serbest bıraktı. Tabii bu arada mesele biraz karışık; ama hatırlatalım zanlı bir suçtan da tutukluydu zaten. İşte tüm mesele kafalarımızı karıştırdı. Saldırganın adliye koridorlarındaki garip açıklamaları de buna eklenince ortada tam bir kafa karışıklığı var. İzleyin! (Darp görüntüleri)
Zanlı: Görüntüler belli çok açık, darp etme olayım yok.
Alt ses: Görüntüler bu denli açıkken o aksini söylemeyi tercih etti. Üniversite öğrencisi genç kızı minibüste şort giydiği için darbeden zanlı Ercan Kızılateş'in adliye koridorlarındaki sözleri pes dedirtti.
Muhabir (Zanlıya): Siz de şikayetçisiniz.
Zanlı: Elbette ki şikayetçiyim.
Muhabir: O da size mi saldırdı?
Zanlı: Tabi ki bana saldırdı.
Alt ses: Gözaltına alındı ve yine serbest kaldı. Yani ikinci şortlu kız vakası bir kez daha yılan hikâyesine döndü. 21 yaşındaki Asena Melisa Sağlam Pendik'te bir

minibüste Ramazan ayında şort giydiği için önce hakarete uğramış ardından da darb edilmişti. İlk ifadelerinin ardından serbest bırakılan zanlı hakkında itirazlar üzerine ikinci kez gözaltı kararı çıktı. Polis onun evinde değil, Silivri cezaevinde buldu. Farklı suçtan 3 yıl hapis cezası bulunan zanlı demir parmaklıklar ardından getirildiği adliyede sözleri ile herkesi şoke etti.

Muhabir (Zanlıya): Darp ettiğiniz doğru mu?

Zanlı: Hayır yalan.

Muhabir: Kabul etmiyorsunuz

Zanlı: Etmiyorum. Görüntüler belli çok açık darp etme olayım yok.

Alt ses: Yetmedi, bir de darp ettiği genç kızdan şikâyetçi oldu.

Zanlı: Ben de davanın içindeyim, haklarında gerekli işlemi yaptıracağım.

Muhabir: Siz de şikâyetçisiniz.

Zanlı: Elbette ki şikâyetçiyim. Şahsıma, kişiliğime…

Alt ses: Polis ifadesinde "tahrik oldum" diyen, hâkim karşısında ise "pişmanım" ifadesiyle kendisine savunan zanlı, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Muhabir: O da size mi saldırdı?

Zanlı: Tabi ki bana saldırdı. Kameraları görmüyor musun?

Alt ses: Karara önce darp edilen genç kız isyan etti, ardından da kamu vicdanı. Tutuksuz yargılanmaya itirazsa yine savcıdan geldi. Aynı dakikalarda darp edilen genç kız Asena Melisa Sağlam da ifadeye çağrılmanın şokuyla adliyede idi.

Mağdur: Şahsa ben de orada şiddet uyguladığım için darp ettiğim için ve şahsa hakarette bulunduğum için şikayetçi olma gereğinde bulunmuş.

Muhabir: Siz hakarette bulundunuz mu?

Mağdur: Hayır ben bulunmadım; yani bana onun ettiği hakaretleri baz alırsak benim ona söylediğim şey "ne yapıyorsun, Sen bana nasıl vurursun" şeklindeydi.

Alt ses: Zanlıysa başka bir suçtan halen Silivri cezaevinde… İkinci şortlu kız vakasında kararsa itirazların değerlendirilmesiyle netleşecek.

Sunucu: Çok ilginçtir son zamanlarda bir moda haline geldi. Kayıt olmasına rağmen herkes "ben yapmadım" diyor. Birçok haberde de bunu izlediniz aslında. Kameralar karşısında herkes delikanlı ama mahkemeye çıkınca da pişmanım ifadeleri... Bunların hepsi birbirine benzer halde. Son zamanlarda işte ne yazık ki adaletle ilgili

duygumuzu zedeleyen meseleler bunlar. Daha da büyümesi muhtemel aman bir provokasyona da dikkat deyip bu dipnotu da ekleyelim.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlıların görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlının tam adı verilmektedir.

Haberde saldırı anı ve darp görüntüsünün üst üste pek çok kez verilmesinin öğretici nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

Saldırı görüntüleri tekrarlar halinde verilmektedir.

Haberde saldırı anı ve darp görüntüsünün farklı açılardan ve pek çok kez verilmesinin sansasyonel bir nitelik oluşturduğu değerlendirilmiştir.

2.3.3. Kanal D Haber - Şortlu Kıza Taciz Haberi (21.06.2017 19: 00)

Sunucu: İyi akşamlar Kanal D Haber' e hoş geldiniz. Türkiye'yi ayağa kaldıran çok ağır bir saldırı... Alçak bir adam bir minibüste üniversite öğrencisi genç kıza sırf kılık kıyafeti nedeniyle -şort giydi diye- kalleşçe ve korkakça saldırıyor. Sayın seyirciler, bu saldırının görüntüleri Türkiye'yi resmen ayağa kaldırdı. Bu yaşam tarzı düşmanı kişi, saldırgan minibüs içerisinde genç kıza öyle bir saldırıyor ki, görüntüyü izleyen herkesin morali bozuldu. "Türkiye ne hale geldi?" sorusunu sordurttu. Şimdi ekranlarınıza bu saldırının görüntüleri getiriyoruz. Kanal D Haber bu saldırının görüntülerini saldırıya uğrayan Melisa ile birlikte izledi. Bakın! Görüntülerde neler var, Melisa yaşadıklarını nasıl anlatıyor? (Saldırı görüntüleri veriliyor)

Mağdur: Vuruyor… Az önce yumruk attı. Bak burada kafama vuruyor. Şimdi eğildi saçımdan çekip itti beni. Kahroldum burada ağlıyorum çığlık çığlığa. Canım acımış, çenem zaten orada acıyordu.

Alt ses: İşte o utanç anları… Üniversite öğrencisi şort giydiği için minibüste bir şehir eşkıyasının saldırısına uğradı. O anların görüntüleri de bugün ortaya çıktı.

Muhabir: Eliyle de taciz ediyor. Saçınla oynuyor.

Mağdur: Tabi tabii eliyle… Az önce kafama hani vurdu. Bu nedir şimdi, önce saç okşuyor sonra kalkıp vuruyor.

Alt ses: Yumruklanan, saçı çekilen genç kızın dişi kırıldı. Yaşadığı o dehşet anlarını da Kanal D Haber'e anlattı.

Muhabir: Sen arkasından bağırıyorsun.

Mağdur: Tabi bağırıyorum. Olayın şokuyla canım acımış, çenem zaten orada acıyordu.

Alt ses: 21 yaşındaki Melisa sağlam geçtiğimiz çarşamba günü Pendik-Aydos minibüsüne bindi. Şort giymişti. İşte o görüntüler... Arka koltukta oturan kişi ona saldıran Ercan Kızılateş. Melisa Sağlam'ın iddiasına göre bu anlardan hemen önce sözlü tacizde bulundu, küfür etti.

Mağdur: "Ramazan'da böyle mi giyilir, hiç utanmıyor musun böyle giyinmeye?" şeklinde…

Alt ses: Görüntülerde genç kız kulaklığını takmış müzik dinliyor; ancak Ercan Kızılateş önündeki koltukta oturan Melisa Sağlam'a önce elini uzatıyor.

Mağdur: Burada şahıs saçımla oynuyor önce. Bir süre saçımla oynuyor, sonra ayağa kalkıyor. Tabi ben fark etmiyorum.

Alt ses: Saldırgan sonra ayağa kalkıyor bir anda genç kızın yüzüne elinin tersiyle vuruyor.

Mağdur: Buradayken varlığını hissediyorum, birinin kalktığını; ama sonra vuruyor, vuruyor. Vurduktan sonra ben ayağa kalkıyorum. Az önce yumruk attı.

Alt ses: Melisa Sağlam hemen saldırgana tepki gösteriyor; ancak Ercan Kızılateş genç kızı saçından tutup darp ediyor.

Mağdur: Şimdi bak burada tuttu ya şu eliyle vuruyor. Vurdu. Burada tutup burada kafama vuruyor. Şimdi eğdi, saçımdan geri çekip itti beni.

Alt ses: Şehir eşkıyası sonra minibüsten inip kaçıyor.

Mağdur: Kahroldum. Burada ağlıyorum bu şekilde çığlık çığlığa. Atıyorum çığlık.
Alt ses: Minibüsteki diğer yolcular ise olayın şaşkınlığı içinde.
Mağdur: Bir şu beyefendi yelteniyor kalkmaya doğru. Vuruyor. Az önce yumruk attı bana.

Sunucu: Şimdi saldırgan bu adam adı neydi? Ercan Kızılateş. Şey bu Ercan Kızılateş yakalanıyor sayın seyirciler bu olayın ardından şikayet üzerine. Polise götürüyorlar, karakola götürüyorlar Ercan Kızılateş'i. Adamı bu saldırıdan dolayı, bu alçak saldırıdan dolayı serbest bırakıyorlar. Serbest bırakma kararı alıyorlar; fakat GBT'sine bakıyorlar ki adam başka bir suçtan hüküm giymiş cezası var, o yüzden hapse atıldı. Yani bu genç kıza saldırdığı için değil, başka bir suçtan cezası olduğu için hapse atıldı bu saldırgan. Bu da hukukun ayıbı, bu da bir başka skandal…
Alt ses: O saldırgan gözaltına alındı tutuklandı; ancak tutuklanması bu alçak saldırıdan dolayı değil başka bir suçtan. Dahası savcılık cezaevindeki Ercan Kızılateş'in gözaltına alınması için talimat verdi. 14 Haziran'da saldırıya uğrayan Melisa Sağlam hastaneden darp raporu aldı. Bir gün sonra da Pendik'teki polis merkezine şikâyete gitti.

Muhabir: Genç kız olayın şokunu atlatır atlatmaz 15 Haziran günü Yenişehir polis merkezine geldi ve saldırgan dan şikâyetçi oldu. Polis hemen harekete geçti ve iki gün sonra yani 17 Haziran Cumartesi günü de saldırganı gözaltına aldı.
Alt ses: Polis merkezine böyle getirilen saldırgan ifadesinde tahrik olduğunu ileri sürdü.
Avukat: Kendisi de ifadesinde belirtiyor, "tahrik oldum" diyor. Cinsel bir şeyle güdüyle yapıyor bu fiili. Ayrıca halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılamadan da ceza alması gerekiyor. Bu kadarı yetmezmiş gibi birde dövdüğü genç kızdan "bayanı sporcu zannettim; çünkü büyük bir cesaret ve hakarette üzerime saldırdı" diyerek şikâyetçi oldu.
Avukat: Nöbetçi savcı talimat vermiş "ifadesini alıp bırakın" diye.
Muhabir: Nöbetçi savcı saldırganla ilgili Polise "ifadesini alın, serbest bırakın" talimatı verdi. Polis saldırganın ifadesini aldı, tam serbest bırakılacaktı ki GBT'si kontrol edildi ve saldırganın kesinleşmiş hapis cezası olduğu öğrenildi.

Avukat: Bunu basit bir yaralama olayı olarak değerlendiriyorlar. Darp raporuna baktıklarında teknik olarak çok da vahim bir şey olmadığını düşündükleri için "ifadesini alıp bırakın" diyorlar.

Alt ses: Cezaevine konulan saldırgan Melisa Sağlam'a saldırmaktan değil, vergi Kanunu'na muhalefetten 3 yıl 9 ay hapis cezası olduğu için içerde.

Avukat: Bu olaydan dolayı değil vergi…

Mağdur: Devletin önem skalası bu şekilde işliyor demek ki yani.

Avukat: Maalesef biz gündeme getirmediniz sürece kamuoyu yaratmadığımız sürece çok da fazla ceza alınmıyor ya da tutuklanmıyor.

Alt ses: Saldırıyla ilgili bu gün ilginç bir gelişme yaşandı. Ercan Kızılateş cezaevindeyken savcılık saldırganın gözaltına alınması için talimat verdi.

Avukat: Kadınlar artık sokağa çıkarken bir değil, iki kez düşünüyorlar; ne giysem, acaba başıma bir şey gelir mi, ya da bu saatte sokağa çıktım acaba bir şey olur mu?

Sunucu: Gerçekten çok can sıkıcı, moral bozucu bir olay bu… Bu olayın bizatihi olma biçimi zaten yeterince can sıkıcı. Sonra adamın bu olay nedeniyle tutuklanmaması da, serbest bırakılması -serbest bırakılma kararıyla karşı karşıya kalması- da çok can sıkıcı. Oysa burada adam hem genç kızı taciz ediyor bir, ikincisi giydiği kıyafet nedeniyle şiddet uyguluyor, üçüncüsü bir kez daha şiddet uyguluyor**.** Yani ortada gerçekten çok vahim bir durum var. Kamuoyunda büyük yankı uyandıracak nitelikte, büyük bir yankı uyandıracak nitelikte bir olay var; fakat serbest bırakılıyor. Oysa Konya'da daha geçen gün bir tacizci bir kadına sadece elle yaklaştığı için tutuklanmıştı. Yani Türkiye'nin bir yerinde bir kadına hem tacizde bulunup hem darp edip hem de bunları kıyafetinden dolayı yapan adam serbest bırakılırken karakolda ya da böyle bir kararla karşı karşıya kalırken bakın Konya'da bir taciz olayı nedeniyle nasıl tutuklandı bir başka kişi.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlının tam adı verilmektedir.

Haberde saldırı anı ve darp görüntülerine geniş yer verilmiştir. Pek çok kez tekrar eden bu görüntülerde mağdurunda yardımıyla olay anı ok işaretleri kullanılarak detaylı bir şekilde izleyiciye aktarılmıştır. Bu sunumun öğretici nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

Saldırı anı ve darp görüntüsü tekrarlanarak verilmektedir

Haberin sunumunda sansasyonel nitelik taşıyan pek çok durum göze çarpmaktadır. Öncelikle darp görüntülerinin tekrarlar halinde, müzik ve görüntü efektleriyle desteklenerek sunulması sansasyonel niteliktedir. Diğer taraftan sunucunun haberin hemen başındaki şu ifadeleri bu hususta önem taşımaktadır; "*İyi akşamlar Kanal D Haber' e hoş geldiniz. Türkiye'yi ayağa kaldıran çok ağır bir saldırı... Alçak bir adam bir minibüste üniversite öğrencisi genç kıza sırf kılık kıyafeti nedeniyle -şort giydi diye- kalleşçe ve korkakça saldırıyor. Sayın seyirciler, bu saldırının görüntüleri Türkiye'yi resmen ayağa kaldırdı. Bu yaşam tarzı düşmanı kişi, saldırgan minibüs içerisinde genç kıza öyle bir saldırıyor ki, görüntüyü izleyen herkesin morali bozuldu. "Türkiye ne hale geldi?" sorusunu sordurttu."* Yine sunucunun haberin sonunda olaya ilişkin kullandığı şu ifadeler bu bağlamda değerlendirilebilecek niteliktedir: "*Yani ortada gerçekten çok vahim bir durum var. Kamuoyunda büyük yankı uyandıracak nitelikte, büyük bir yankı uyandıracak nitelikte bir olay var; fakat serbest bırakılıyor*."

2.3.4. Kanal D Haber - Şortlu Kıza Taciz Haberi (22.06.2017 19: 23)

Sunucu: Şimdi ben dün ekrana getirdim. Bu şort giyen üniversite öğrencisi genç kıza minibüste saldıran adam. Bu olayın bütün ayrıntılarını ekrana getirdik. Ercan Kızılateş diye bir adam bu saldırıyı gerçekleştiren adam. Dün "alçak" dedim, "korkak" dedim. Şimdi de "pişkin" diyorum. Yani gerçekten de ben böyle bir

pişkinlik görmedim. Neden? Çünkü bu Ercan denilen adam diyor ki -bütün görüntüler ortadayken her şey apaçık ortadayken- esas diyor "ben yapmadım ben saldırmadım, o kız bana saldırdı" diyor. Pişkinliğin böylesine pes dedirtecek ifade.(Görüntüler)

Mağdur: Vuruyor... Az önce yumruk attı. Tekrar tutuksuz yargılanmaya karar verildi.

Zanlı: Tabi ki bana saldırdı. Kameraları görmüyor musunuz?

Alt ses: Pişkinliğin böylesi görülmedi.

Zanlı: Görüntüler çok açık. Darp etme olayı yok.

Alt ses: Görüntüler apaçık ortadaydı. 21 yaşındaki genç kızı şort giydi diye minibüste önce taciz etti…

Mağdur: "Ramazanda böyle giyilir, hiç utanmıyor musun böyle giyinmeye?" şeklinde...

Zanlı: Sonra saldırdı.

Mağdur: Kahroldum... Burada ağlıyorum bu şekilde çığlık çığlığa. Atıyorum çığlık.

Alt ses: Bir de şikayetçi oldu.

Zanlı: Bende davanın içindeyim. Haklarında gerekli işlemi yaptıracağım. Elbette şikayetçiyim; şahsıma, kişiliğime...

Mağdur: Benim ona söylediğim şey "ne yapıyorsun, sen bana nasıl vurursun?" şeklindeydi yani. Minibüste 21 yaşındaki Melisa Sağlam'a saldıran Ercan Kızılateş savcının talimatıyla serbest bırakıldı. Ancak vergi kanuna muhalefetten kesinleşmiş cezası vardı, cezaevine konuldu. Kızılateş genç kıza saldırmaktan bugün Anadolu Adliyesine götürüldü.

Muhabir: Kabul etmiyorsunuz

Zanlı: Etmiyorum.

Alt ses: Savcı tutuklanmasını istedi. Saldırgan mahkemedeki ifadesinde genç kız şort giydiği için tahrik olduğunu söyledi, "pişmanım" dedi.

Zanlı: Görüntüler çok açık.

Alt ses: Ancak mahkeme saldırıyı basit bir yaralama olarak değerlendirdi, tutuklama kararını reddetti. Melisa Sağlam da saldırganın şikayeti üzerine adliyeye çağrıldı ifadesi alındı.

Mağdur: Şiddet uyguladığım için darp ettiğim için ve şahsına hakarette bulunduğum için şikayetçi olma gereğinde bulunmuş.

Alt ses: Savcı Ercan Kızılateş'in serbest bırakılmasına itiraz etti, tutuklanmasını istedi. Mahkeme itiraz üzerine saldırganın tutuklanmasına karar verdi.
Zanlı: Kameraları görmüyor musunuz?
Sunucu: Şimdi bir çift söz de yargıya. Yani bu nedir? Bir tutukla, bir serbest bırak. Bir tutukla bir tahliye et. Hakikaten bu nedir? Bunu da anlamış değiliz.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlın tam adı verilmektedir.

Haberde saldırı anı ve darp görüntülerine geniş yer verilmiştir. Pek çok kez tekrar eden bu görüntülerde olay anı ses ve görüntü efektleriyle izleyiciye aktarılmıştır. Bu durumun öğretici nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

Saldırı anı ve darp görüntüsü tekrarlanarak verilmektedir.

Haberin sunumunda sansasyonel nitelik taşıyan pek çok durum göze çarpmaktadır. Öncelikle darp görüntülerinin tekrarlar halinde, müzik ve görüntü efektleriyle desteklenerek sunulması sansasyonel niteliktedir. Diğer taraftan sunucunun haberin hemen başındaki şu ifadeleri bu hususta önem taşımaktadır; *Şimdi ben dün ekrana getirdim. Bu şort giyen üniversite öğrencisi genç kıza minibüste saldıran adam. Bu olayın bütün ayrıntılarını ekrana getirdik. Ercan Kızılateş diye bir adam bu saldırıyı gerçekleştiren adam. Dün "alçak" dedim, "korkak" dedim. Şimdi de "pişkin" diyorum. Yani gerçekten de ben böyle bir pişkinlik görmedim. Neden? Çünkü bu Ercan denilen adam diyor ki -bütün görüntüler ortadayken her şey apaçık ortadayken- esas diyor "ben yapmadım ben saldırmadım, o kız bana saldırdı" diyor. Pişkinliğin böylesine pes dedirtecek ifade.*"

2.3.5. FOX TV - Şortlu Kıza Taciz Haberi (20.06.2017 19: 32)

Sunucu: 21 yaşındaki genç kız minibüste saldırıya uğradı. İddiaya göre "Ramazan'da Böyle giyinmeye utanmıyor musun?" diyen saldırgan genç kızı herkesin içinde dövdü. O saldırgan günler sonra yakalandı; ama serbest bırakıldı.

Mağdur: İşte "Ramazan'da böylemi giyilir, hiç utanmıyor musun?" böyle giyinmeye. Ve de saçımı çekerek eğdi önce kafamı, sonra tekrar kafama yumruk attı.

Alt ses: Ramazan ayını bahane ederek genç kıza saldırdı. Dolmuşta herkesin ortasında dayak yedi Melisa Sağlam. Kaçan saldırgan günler sonra yakalandı ama serbest bırakıldı.

Muhabir: 21 yaşındaki genç kız İstanbul Pendik'teki evinden çıktı alışveriş merkezine gitmek için dolmuşa bindi. İddiasına göre daha dolmuşa biner binmez Ercan K. isimli kişinin sözlü tacizine uğradı. Kulaklığını taktı onu duymamak için; ama 10 dakika sonra sözlü taciz fiziksel saldırıya dönüştü.

Mağdur: Tam sol çeneme vurdu bu şekilde. Başının sağ tarafını cama vurdum. Şurama yumruk attı.

Alt ses: Üniversite öğrencisi Melisa Sağlam çevresindekilerden yardım bekledi; ama…

Mağdur: Çığlık atıyorum; ama yani hani feryat figan…"Minibüste bu şekilde bağıramazsınız. Burası minibüs bu şekilde ağlayamazsınız" dedi. İş bittiğinde değil, insanlar öldüğünde değil, yani yaşarken destek olunmasını istiyorum.

Alt ses: Genç kızın feryadını tesadüfen oradan geçen yunus polisleri duydu. Karakola gidip şikâyetçi olmasını sağladılar. Ercan K. isimli saldırganın da peşine düştü polis. Yakaladılar; ama savcılık tarafından serbest bırakıldı.

Mağdur: Ramazan'ı kullanarak, bana saldırarak o provoke ediyordur dini, ben değil. Mağdur olan değil; ama bunu kimse anlamıyor. Toplumun bir simge üzerinden desteğini kazanmak isteyen insan olduğu için kaygısızca dolaşıyordur. Ama ben yani kaygı ile dolaşmayı bırakın, dolaşamıyorum.

Alt ses: Saldırgan hala sokakta başka kadınlar için tehlike saçıyor. Melisa Sağlam'sa sokağa bile çıkamıyor. Bu yüzden saldırganın tutuklanması için savcılığa dilekçe verdi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan da destek bekliyor.

Mağdur: Bunu daha önce yapmış. Bana yaptıysa bir daha da yapar. Onları bu davranışı yapmaktan vaz geçirecek bir cezanın hani verilmesini istiyorum.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsü yüzü buzlanarak verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlının adı, soyadının ilk harfiyle verilmektedir.

Haberde öğretici nitelikte ayrıntı verilmediği değerlendirilmiştir.

Görüntü tekrarına başvurulmamıştır.

Haberde sansasyonel unsurlara rastlanmamıştır.

2.3.6. FOX TV- Şortlu Kıza Taciz Haberi
(21.06.2017 19: 29)

Sunucu: Minibüsteki şortlu kızı Ramazan ayının bahane ederek döven saldırgan hakkında gözaltı kararı çıktı. Kendisini "nefsim tahrik oldu" diyerek savunan serbest bırakılan saldırganın olayın hemen sonrasında vergi cezasından cezaevine konulduğu ortaya çıktı.
Mağdur: Sol çeneme doğru bir yumruk atıldı. Kafam cama çarptı.
Alt ses: İşte o saldırının görüntüsü... Bir anda suratına aldığı darbeyle neye uğradığını şaşırdı genç kız. Saldırgan kaçıp gitti. Yakalandığında "nefsim tahrik

oldu" diye savundu kendine. Yaptığını savunduğu yetmedi, üstüne bir de genç kızdan şikâyetçi oldu. Bir genç kıza saldırdığı için tutuklanmayan Ercan K.'nin vergi borcu nedeniyle kesinleşmiş cezası olduğu tespit edildi, tutuklandı.

Mağdur: Bakıp bakmamak senin elinde… Allah nefis vermiş dedim. Devam etti; "Evet işte Allah nefis verdi, bende bu yüzden bakıyorum" tarzında.

Alt ses: 21 yaşındaki Melisa Sağlam, İstanbul Pendik'te minibüse bindi. İddiasına göre daha biner binmez görüntülerdeki bu kişinin sözlü tacizine uğradı. Ercan K. isimli bu saldırgan genç kıza Ramazan ayını bahane ederek hakaret etti.

Mağdur: Bakma sende o zaman dedim, hiç ona dönüp bakmadan. "Sen böyle giyinirsen bakarız", işte "Sen ...arsan ben de bakarım"

Alt ses: Saldırgan bir süre sonra genç kızın saçlarına dokunarak taciz etti. O anlar da minibüs kamerası tarafından görüntülendi. Melisa Sağlam bu tacizi hissetmedi. Ercan K. ayağa kalktı ve taciz ettiği kızın yüzüne vurdu. Genç kız karşılık vermeye kalkıştı; ama gücü karşısındaki saldırgana yetmedi. Üst üste birkaç darbe daha aldı.

Mağdur: Bu zamana kadar ben hani kimse bana bir şey yapamaz diye geziyordum. Evet, çünkü güveniyordum bazı şeylere; ama kendinden dışında kimseye güvenemezsin.

Alt ses: Kaçıp giden Ercan K. üç gün sonra yakalandı. Kendisini "giyim tarzı benimle nefsimi tahrik etti" diye savundu. Adliyeye bile götürülmeden savcının talimatıyla serbest bırakıldı.

Mağdur: Kaygı ile dolaşmayı bırakın, dolaşamıyorum yani

Alt ses: Tepkiler üzerine başsavcı saldırganın yeniden gözaltına alınmasını istedi. Ama Ercan K.'nin karakoldaki işlemleri sırasında ödemediği vergiler nedeniyle kesinleşmiş hapis cezası olduğu belirlendi. Bu borç yüzünden tutuklandığı anlaşıldı.

Değerlendirme

Mahremiyet ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Mağdurun görüntüsüne yer verilmektedir.

Zanlının görüntüsüne yer verilmektedir.

Mağdurun tam adı verilmektedir.

Zanlını adı, soyadının ilk harfiyle verilmektedir.

Habere ilişkin darp görüntüsü tekrarlanarak ve farklı açılardan ekrana getirilmiştir. Diğer taraftan zanlının mağdurun saçlarını elle taciz ettiği görüntü daire içerisine alınarak özellikle daha net bir şekilde ve daha fazla vurgulanarak aktarılmıştır. Bu durumun öğretici ayrıntı niteliğinde olduğu değerlendirilmiştir.

Saldırı anı ve darp görüntüsü tekrarlanarak verilmiştir.

Haberde saldırı ve darp görüntülerinin tekrarlar halinde ve farklı açılardan verilmesi, görüntülerin yer yer ağır çekimle sunulması ve taciz anına ilişkin görüntülerin daire içine alınarak özellikle vurgulanması sansasyonel nitelikler olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3: "Şortlu Kıza Taciz" haberi ile ilgili TV kanallarının tutumu.

	ATV		**KANAL D**		**FOX**	
	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün
Mahremiyet İhlali	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Mağdur Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlı Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var(Buzlanmış)	Var
Mağdur Adı.	Yok	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlı Adı	Yok	Var	Var	Var	Var(Soyad baş harfiyle)	Var(Soyad baş harfiyle)
Habere ilişkin öğretici ayrıntılar	Var	Var	Var	Var	Yok	Var
Görüntü tekrarı	Var	Var	Var	Var	Yok	Var
Sansasyonel Unsur.	Var	Var	Var	Var	Yok	Var

Mahremiyet ihlali: Üç yayıncı kuruluş da her iki güne ait yayınlarında mahremiyet ihlaline yer vermemiştir.

Mağdurun görüntüsü: Üç yayıncı kuruluş da her iki günkü yayınlarında mağdurun görüntüsüne yer vermiştir.

Zanlının görüntüsü: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait haber sunumlarında zanlının görüntüsüne yermiş vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise zanlının görüntüsünü ilk gün buzlanmış olarak, ikinci gün ise buzlama işlemine tabi tutmaksızın vermiştir.

Mağdurun adı: FOX ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar mağdurun adını her iki güne ait yayınlarında da vermiş, ATV adlı yayıncı kuruluş ise mağdurun adını yalnızca ikinci güne ait yayınında yer vermiştir.

Zanlının adı: ATV adlı yayıncı kuruluş ikinci güne ait yayınında zanlının adına yer vermiş, Kanal D adlı yayıncı kuruluş her iki güne ait yayınında da zanlını adına yer vermiştir. FOX adlı yayıncı kuruluş ise her iki güne ait yayınında da zanlının adını soyadının baş harfiyle birlikte vermiştir.

Habere ilişkin öğretici ayrıntı: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait yayınlarında öğretici ayrıntılara yermiş vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise öğretici ayrıntılara yalnızca ikinci güne ait yayınında yer vermiştir.

Görüntü tekrarı: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait haber sunumlarında görüntü tekrarına yermiş vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise görüntü tekrarına yalnızca ikinci güne ait yayınında yer vermiştir.

Sansasyonel unsur: ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki güne ait yayınlarında sansasyonel unsurlara yer vermiş, FOX adlı yayıncı kuruluş ise sansasyonel unsurlara yalnızca ikinci güne ait yayınında yer vermiştir.

ÜÇÜNÜ BÖLÜM

YAYINCI KURULUŞLARIN AYNI HABER ÜZERİNE TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. KARŞILAŞTIRMA TABLOLARI

3.1.1. Irmak Bebek Cinayeti Karşılaştırma Tablosu

Tablo 1: "Irmak Bebek Cinayeti" ilgili TV kanallarının tutumu.

	ATV		**KANAL D**		**FOX**	
	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün
Mahremiyet İhlali	Yok	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
Mağdurun Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlının Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Mağdur Adı	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlı Adı	Var	Var	Var	Var	Var(Soyad baş harfi ile)	Var(Soyad baş harfi ile)
Habere ilişkin öğretici ayrıntılar	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Görüntü Tekrarı	Var	Var	Var	Var	Yok	Yok
Sansasyonel Unsur	Var	Var	Var	Yok	Yok	Var

3.1.2. Suriyeli Anne Cinayeti Karşılaştırma Tablosu

Tablo 2: "Suriyeli Anne Cinayeti" ilgili TV kanallarının tutumu.

	ATV		**KANAL D**		**FOX**	
	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün
Mahremiyet İhlali	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Mağdur Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var(Buzlanmış)	Var(Buzlanmış)
Zanlı Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var(Buzlanmış)	Var(Buzlanmış)
Mağdur Adı	Var	Var	Var	Var	Var(Yanlızca baş harflerle)	Var(Yanlızca baş harflerle)
Zanlı Adı	Yok	Yok	Yok	Yok	Var (Soyad baş harfiyle)	Var (Soyad baş harfiyle)
Habere ilişkin öğretici ayrıntılar	Var	Var	Var	Yok	Var	Yok
Görüntü Tekrarı	Yok	Var	Yok	Yok	Yok	Yok
Sansasyonel Unsur	Var	Var	Yok	Var	Yok	Var

3.1.3. Şortlu Kıza Taciz Haberi Karşılaştırma Tablosu

Tablo 3: "Şortlu Kıza Taciz" haberi ile ilgili TV kanallarının tutumu.

	ATV		KANAL D		FOX	
	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün	1.Gün	2.Gün
Mahremiyet İhlali	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Mağdur Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlı Görüntüsü	Var	Var	Var	Var	Var(Buzlanmış)	Var
Mağdur Adı.	Yok	Var	Var	Var	Var	Var
Zanlı Adı	Yok	Var	Var	Var	Var(Soyad baş harfiyle)	Var(Soyad baş harfiyle)
Habere ilişkin öğretici ayrıntılar	Var	Var	Var	Var	Yok	Var
Görüntü tekrarı	Var	Var	Var	Var	Yok	Var
Sansasyonel Unsur.	Var	Var	Var	Var	Yok	Var

3.2. İÇERİK ANALİZLERİ

3.2.1. Mahremiyet İhlali

Arapça kökenli bir sıfat olan mahrem kelimesi "Yakın akrabadan olduğu için nikâh düşmeyen (kimse), başkalarına söylenmeyen, gizli ve sırdaş[94] gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Söz konu sıfatın isim hali ise mahremiyet sözcüğüyle

[94] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bc6f16924e541.95433116 (07.09.2018)

karşılanmaktadır. Mahremiyet kavramı yukarıdaki tanımlamada da görüldüğü üzere tamamıyla gizlenmesi gereken ve yabancıya kapalı olan şeyler üzerine anlamlandırılmıştır. Kişinin yabancı gördüğü kişilerle paylaşmadığı şeyleri ifade eden mahrem kavramının kamuoyuna açık platformlar olan görsel-işitsel mecralarda korunması daha da önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda görsel-işitsel alanın düzenlenmesinde temel hukuk metinlerinden olan 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8.maddesinin 1.fıkrasının (ç) bendinde *"İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez"*[95] hükmü yer aldığı görülmektedir. 5187 sayılı Basın Kanununun 21.maddesinin (c) fıkrasında ise "*On sekiz yaşından küçük olan suç faili veya mağdurlarının, Kimliklerini açıklayacak ya da tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapanlar bir milyar liradan yirmi milyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda iki milyar liradan, yaygın süreli yayınlarda on milyar liradan az olamaz"*[96] hükümleri yer almaktadır.

Değerlendirmeye alınan haber metinleri incelendiğinde yayıncı kuruluşların her üç habere ilişkin yayınlarında mağdurların mahremiyetine ilişkin genel itibariyle hassas davrandıkları tespit edilmiştir. Tablo 1'de görüleceği üzere yalnız ATV logolu yayıncı kuruluşun 21.10.2016 tarihli yayınında mahremiyet ihlali niteliği taşıyan unsurlar tespit edilmiştir. ATV adlı yayıncı kuruluş "Irmak Bebek Cinayeti" ne ilişkin gerçekleştirdiği 21.10.2016 tarihli haberinde tecavüze uğrayarak katledilen Irmak Kupal'ın kendisinden birkaç yaş büyük olan ablası ile küçük bir görüşme gerçekleştirmiş ve bu görüşmede küçük kız ile muhabir arasında zanlı Himmet Aktürk'ün kız kardeşlere yönelik cinayet öncesi davranışlarına ilişkin şu diyalog gerçekleşmiştir;

Muhabir: Himmet daha önce seninle görüştü mü?

Irmak'ın Ablası: Evet çok görüştü benimle Irmak'a Sünger Bob açıyor, ve bilgisayar açacak oluyor ama bunu kimse dışarıda yokken yapıyor. Bizi

[95] A.g.k. (2011)
[96] A.g.k. (2004a)

öpüyor, bize şeker veriyor. En çok Irmakla beni evine sokmaya çalışıyor. Fıstığım diyor, öpüyor, elbisemi çekiyor sarılıyor. Eve gelin diyordu, akşam biz dışarıya çıktığımızda eve sokmaya çalışıyordu.

Muhabir: Nasıl sokmaya çalışıyordu, ne yapıyordu, ne diyordu size?

Irmak'ın Ablası: İlk önce ailemizi soruyordu. Evde mi senin annen, dışarıda mı? Baban evde mi, var mı, yok mu? Öyle sorular soruyor. Sonra ben cevap verdiğimde, yok dersem mahallede kimse olmadığı zaman bizi evine sokmaya çalışıyor, şekeri veriyor, çikolata veriyor. Ben bir keresinde onu test ettim, mahallede çocuklar vardı. "Sen bana bilgisayar açacaktın hadi bakalım" dedim "olmaz" dedi "çocuklar" var dedi."

Yukarıdaki diyalog metninde de görüldüğü üzere muhabir tacize uğrayan ve maruz kaldığı fiilin anlamını tam olarak kavramaktan aciz olan bir çocuğa ısrarlı bir şekilde tacizin ayrıntılarını öğrenmeye yönelik sorular sormaktadır. Buna karşı çocuk hayatının ileriki dönemlerinde pişmanlık duymasının muhtemel olacağı şekilde maruz kaldığı eylemin ayrıntılarını kamuoyu ile paylaşmaktadır. Yayıncı kuruluş ise çocuğun kendisine ait mahrem bilgileri kamuoyuna ifşa etmesi karşısında çocuğun yüzüne buzlama uygulamanın dışında herhangi bir tedbire başvurmamaktadır. Çocuğun ailesi ve çevresine ilişkin verilen bilgiler ise bu buzlama işleminin kimliği gizlemesini yetersiz hale getirmektedir.

3.2.2. Mağdurun Görüntüsü

Irmak Bebek Cinayetine ilişkin yapılan haberlerde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların üçünün de mağdur durumdaki Irmak Kupal'a ait görüntülere her iki yayın gününde de yer verdikleri görülmektedir. Suriyeli Anne Cinayetine ilişkin haberde ise Tablo 2'de görüleceği üzere FOX logolu yayıncı kuruluş mağdur görüntülerini hem ilk gün hem de ikinci gün buzlama işlemine tabi tutarak verirken; ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşlar her iki günün yayınında da mağdur görüntülerini herhangi bir buzlama işlemine tabi tutmaksızın aktarmıştır. Şortlu Kıza Taciz başlığını taşıyan haberin sunumunda ise medya hizmet sağlayıcı kuruluşların

üçünün de mağdur durumdaki Melisa Sağlama ait görüntülere her iki yayın gününde de yer verdikleri görülmektedir.

Her üç yayıncı kuruluşun da değerlendirmeye alınan üç vakada da yayınlarında mağdurların görüntüsüne yer verdiği görülmektedir. Manisa Ala şehirde gerçekleşen ve Irmak Kupal adlı dört yaşındaki kız çocuğunun tecavüze uğrayarak öldürülmesini konu edinen " Irmak Bebek Cinayeti" ne ilişkin yapılan haberlerde çalışmaya konu edinilen üç medya hizmet sağlayıcı kuruluşta mağdur durumdaki Irmak Kupal'a ait görüntülere yer vermiştir. Mağdurun ölü olması sebebiyle görüntülerde çoğunlukla fotoğrafların kullanıldığı görülmüştür. Diğer taraftan Irmak Kupal'a ait bir video kaydında ise küçük kız dans edip arkadaşlarıyla oyun oynamaktadır. Yayıncı kuruluşların ailesi ve toplumsal açıdan travmatik bir cinayete kurban giden bir çocuğun dans görüntülerini yayınlamak suretiyle toplumun acıma duygusunu harekete geçirerek izlenilirliğini artırma gayreti içerisinde olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda ölü dahi olsa bir insanın acısının bir çeşit ticari yarara dönüştürülmesi insan onuru çerçevesinde dikkate değer bir durum arz etmektedir. Bu bağlamda birinci bölümdeki yer verilen etik ilkeler başlığı altında verilen "Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları" içerisinde "*Çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda sanık, tanık ya da mağdur (maktul) olsun, 18 yaşından küçüklerin açık isimleri ve fotoğrafları yayınlanmamalıdır. Çocuğun kişiliğini ve davranışlarını etkileyebilecek durumlarda, gazeteci, bir aile büyüğünün veya çocuktan sorumlu bir başkasının izni olmaksızın çocukla röportaj yapmamalı veya görüntüsünü almaya çalışmamalıdır"* ve konuya ilişkin *"Cinsel saldırı mağdurlarının fotoğrafları, görüntüleri veya kimlikleri, açık kamu yararı olmadıkça yayınlanmamalıdır"*[97] ifadeleri yer almaktadır. Burada görüldüğü gibi mağdurlar arasında maktul ya da yaşayan diye ayrım yapılmamış ve mağdurun kimliğinin ifşasının yapılmaması gerektiği vurgulanmıştır. Bir kişi ölmüş olsa dahi hatırasının devam ettiği unutulmamalıdır. Diğer taraftan TCK'nın 130. Maddesinde "kişinin hatırasına hakaret" başlığıyla yapılan düzenlemede; *"Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına en az üç kişiyle ihtilât ederek hakaret eden kişi, üç aydan iki yıla kadar*

[97] Çiler Dursun, a.g.m. s.28

hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Ceza, hakaretin alenen işlenmesi hâlinde, altıda biri oranında artırılır"[98] hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki kanun maddesi hükmünde de görüldüğü üzere kanun ölmüş kişilerinde şerefinin korunmasına da ehemmiyet vermektedir. Bu bağlamda yukarıda bahsi geçen Irmak Bebek Cinayeti ve Suriyeli Anne Cinayetinin mağdurları ölmüş olsa bile görüntülerin haber içeriğinde yer almasının etik açıdan ihlal teşkil ettiği değerlendirilmektedir. Diğer taraftan Şortlu Kıza Taciz haberinde yayıncı kuruluşlar mağdur konumundaki Melisa Sağlamın görüntülerine geniş yer vermişlerdir. Bu görüntülerde mağdurun saçlarından tacize uğradığı anın görüntüsü ve sonrasında zanlının mağdura uyguladığı şiddet görüntüleri yer almaktadır. Birinci bölümde verilen etik ilklerin pek çoğunda da belirtildiği üzere mağdurların insan onuru, kimliklerinin ifşasının önüne geçilmesi ve vakanın hayatlarının ileriki dönemlerindeki etkileri dikkate alınarak mağdurların görüntülerinin haber bütünlüğü çerçevesinde aktarılması zorunlu olmadıkça haberlerde bu görüntülere yer verilmemeli aksi durumda ise görüntülerin buzlanarak verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

3.2.3. Zanlının Görüntüsü

Irmak Bebek Cinayetine ilişkin yapılan haberlerde medya hizmet sağlayıcı kuruluşların üçünün de zanlı Himmet Aktürk'e ait görüntülere herhangi bir müdahalede bulunmaksızın yer verdiği görülmektedir. Suriyeli Anne Cinayetine ilişkin haberde ise FOX logolu yayıncı kuruluş zanlı görüntülerini hem ilk gün hem de ikinci gün zanlıların yüzlerini buzlama işlemine tabi tutarak verirken; ATV ve Kanal D adlı yayıncı kuruluşla her iki günün yayınında da herhangi bir buzlama işlemine başvurmamıştır. Şortlu Kıza Taciz haberinde ise ATV ve Kanal D logolu yayıcı kuruluşlar zanlı görüntülerini hem ilk gün hem ikinci gün herhangi bir buzlama işlemine tabi tutmaksızın aktarırken FOX logolu yayıncı kuruluş ilk gün

[98] A.g.k. (2004b)

zanlının yüzünü buzlama işlemine tabi tutarak vermiş ikinci gün ise herhangi bir buzlama işlemine tabi tutmaksızın vermiştir.

ATV logolu yayıncı kuruluş zanlıya ilişkin görüntülere diğer yayıncı kuruluşlarından daha uzun bir süre yer vermiştir. Bu görüntülerde zanlı Himmet Aktürk cinayete ilişkin çeşitli bilgiler vermekte ve kendince cinayete gerekçeler göstermektedir;

> *"Zanlı: Hep beni kandırdılar, paramı aldılar geleceğiz dediler gelmediler. Kandırdılar beni?*
> *Katılımcı: Kim aldı paranı?*
> *Zanlı: Kadınlar, bayanlar hep kandırdılar beni. Kendimi kaybettim işte yıllardan beri ben kimseyle beraber olmadım."*

> *Zanlı: "Ya kaza oldu, ya başka bir şey oldu. Ben babamdan 13, 14 sene yıllarca işkence gördüm, Ruhum bozuk. Ama işte bir de bekârım. O yüzden kendimde değilim. Ya öldürdüysem, bir yere gömdüysem. Ondan da mı ceza alacağım? Korkuyorum ben.*
> *Müge Anlı: Sen çocuğu nereye attın? Söyle!"*

Yukarıdaki deşifre metninde görüleceği üzere Himmet Aktürk kendisini tecavüz ve cinayete sevk eden şeyin bekâr olması kadınlarla beraber olamaması olduğunu söylemektedir. Öte yandan bu beraberliğin para karşılığında olacağını söyleyerek fuhuş yapmayı meşrulaştırıcı bir tavır sergilenmektedir. Bu şekilde bir tecavüz ve cinayet zanlısının kamuya açık bir platformda çeşitli itiraflarda bulunması ve işlediği suçlara yönelik kendince gerekçeler sunmasının özellikle gençler ve çocuklar açısından zararlı bir durum teşkil ettiği düşünülmektedir. Konuya ilişkin Kadınların Medya İzleme Grubu ilkelerinde; "*Bu tür suçların 'nedenleri' suçu meşrulaştırıcı biçimde araştırılmamalı, tecavüzcülere, tacizcilere ve bunların işledikleri suçu savunan ifadelerine yer verilmemelidir"*[99] denilmektedir. Diğer taraftan zanlı yukarıdaki ifadelerine rağmen hala sanık "zanlı" konumunda olması ve

[99] Sevilay Çelenk, a.g.m. *s.*234

suçu mahkeme tarafından sabit hale getirilmediği halde ATV logolu yayıncı kuruluşun ikinci güne ait yayınında ikinci bölümde verilen deşifre metninde de görüleceği üzere muhabirler tarafından sık sık "katil" sıfatıyla nitelendirilmektedir. Bu durum aynı yayıncı kuruluşun "Suriyeli Anne Cinayeti" haberinde de görülmektedir. Böylece yayıncı kuruluş suçu yargı mercilerince sabitlenmemiş zanlıları kamuoyuna suçlu olarak tanıtmaktadır. Böylelikle yayıncı kuruluş zanlı adını ve görüntüsünü hiçbir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın izleyiciye aktarmakta buna karşın masuniyet karinesi açısından ihlal niteliği taşıyacak şekilde zanlıyı "katil" olarak tanıtarak kendine adeta adli bir güç tanımaktadır. Anayasal olarak koruma altına alına masumiyet karinesine ilişkin ise Anayasanın 38.maddesinde şu hüküm yer almaktadır; "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz."[100] Öte yandan 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8.maddesinin 1.fıkrasının (i) bendinde yer alan *"Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz"*[101] hükmü masumiyet karinesinin görsel-işitsel alanda uygulanmasına yönelik bir düzenleme niteliğindedir. Bu bağlamda masumiyet karinesi açısından ve çocuk ve gençlerin olumsuz anlamda etkilenmesinin önüne geçilmesi açısından zanlıların görüntülerinin buzlanmasını daha doğru olacağı değerlendirilmektedir.

3.2.4. Mağdurun Adı:

Irmak Bebek Cinayetine ilişkin haberlerin tamamında Tablo 1'de de görüldüğü gibi yayıncı kuruluşların üçü de mağdur konumdaki Irmak Kupal'ın tam adına tüm yayınlarında yer vermiştir. Suriyeli Anne Cinayetine ilişkin haberde ise ATV ve Kanal D logolu yayıncı kuruluşlar mağdurun adın tam olarak verirken FOX logolu yayıncı kuruluş mağdurun adını her iki yayınında da soyadının baş harfiyle birlikte vermiştir.(bkz. Tablo 2) Şortlu Kıza Taciz başlıklı haberde ise Tablo 3'te de görüleceği üzere Kanal D ve FOX logolu yayıncı kuruluşlar her iki haberinde de

[100] https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm (27.08.2018)
[101] A.g.k. (2011)

mağdurun tam adına yer verirken, ATV logolu yayıncı kuruluş yalnızca ikinci günün haberinde mağdurun adına yer vermiştir.

Tecavüze uğrayarak öldürülmüş olan Irmak Kupal'ın adı her üç yayıcı kuruluşun haberinde de izleyiciye aktarılmıştır. Böylece mağdur durumdaki Irmak Kupal kamuoyuna ifşa edilmiştir. Irmak Kupal'ın ölü olmasına rağmen manevi şahsiyetinin devam ettiği dikkate alındığında maruz kaldığı ırza tecavüz vakasının haberleştirilmesi sürecinde kendisinin görüntüsünün yanı sıra adının da açıkça verilerek ifşa edilmesinin insan onuru ve özel hayatın gizliliğine aykırı bir durum teşkil ettiği düşünülmektedir. Bu bağlamda TCK'nın 130. Maddesinin 1.fıkrasında yer alan *"Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına en az üç kişiyle ihtilât ederek hakaret eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Ceza, hakaretin alenen işlenmesi hâlinde, altıda biri oranında artırılır"*[102] önemli bir bakış açısı sunmaktadır. Esasen yayıncı kuruluşların haber içeriğinde bir hakaret unsuru olmamakla beraber tecavüz mağduru bir kişinin bahse konu vakaya ilişkin ayrıntılarla birlikte kamuoyuna ifşa edilmesi durumu göze çapmaktadır. 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 18.maddesinin 1.fıkrasında *"Gerçek ve tüzel kişiler, kendileri hakkında şeref ve haysiyetlerini ihlâl edici veya gerçeğe aykırı yayın yapılması hâlinde, yayın tarihinden itibaren altmış gün içinde, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmamak ve suç unsuru içermemek kaydıyla, düzeltme ve cevap yazısını ilgili medya hizmet sağlayıcıya gönderir…"*[103] hükmü ve 5.fıkrasında *"Düzeltme ve cevap hakkına sahip olan kişinin bu hakkı kullanmadan ölmesi hâlinde, bu hak mirasçılarından biri tarafından kullanılabilir"* hükümleri yer almaktadır. Bu bağlamda ölünün şeref ve haysiyetinin ihlaline ilişkin ihlallerde yasal hak mirasçıları olmuştur. Bununla beraber mirasçıların bu hakkı ne ölçüde kullandıkları hususu önem arz etmektedir. Öte yandan çeşitli kuruluşlarca belirlenen etik ilkelerde mağdurların kimliklerinin ifşa edilmemesi hususunda ilkeler vardır. Örneğin; Kadınların Medya İzleme Grubu tarafından hazırlanan ilkeler arasında şu ilke dikkat çekicidir; "*Özel bir önem taşıyan ve mağdur tarafından yayınlanmasına*

[102] A.g.k. (2004b)
[103] A.g.k. (2011)

onay verilen tecavüz, taciz, istismar haberlerinde de mağdurun kimliğine dair açık ya da örtük bu kimliği deşifre edecek hiçbir bilgi verilmemelidir."[104] Görüldüğü gibi mağdur kimliğinin ifşasına yönelik herhangi bir ihlalin gerçekleşmesinin engellenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

3.2.5. Zanlının Adı:

Irmak Bebek Cinayetine ilişkin oluşturulan Tablo 1'de de görüleceği üzere ATV ve Kanal D alı yayıncı kuruluşlar söz konusu haberde zanlının adını herhangi bir kısıtlamaya tabi tutmaksızın tam olarak izleyiciye aktarmıştır. FOX logolu yayıncı kuruluş ise zanlının adını tam olarak vermiş soyadını ise yalnızca baş harfiyle vermiştir. Suriyeli Anne Cinayetine ilişkin haberde ve Şortlu Kıza Taciz haberinde de Tablo 2 ve Tablo 3'te görüldüğü üzere aynı durum söz konusudur. FOX logolu yayıncı kuruluş zanlıların adını tam olarak aktarma hususunda ihtiyatlı davranırken diğer iki yayıncı kuruluş zanlıların adlarını tam olarak vermektedir.

Zanlı Himmet Aktürk'ün adı ATV ve KANAL D adlı yayıncı kuruluşlarda adı ve soyadıyla tam olarak verilmektedir. FOX adlı yayıncı kuruluş ise zanlının adını tam olarak verirken soyadını yalnızca baş harfiyle vermektedir. Bu bağlamda FOX adlı yayıncı kuruluşun zanlının soyadını yalnızca baş harfiyle vererek zanlının adının bütünüyle ifşasının önüne geçtiği görülmektedir. Zanlı Himmet Aktürk'ün her ne kadar haber içeriğinde suçunu itiraf ettiği ifade edilmişse de zanlı adli mercilerce bahse konu suçtan ötürü hakkında herhangi bir karar verilmemiştir. Bununla beraber ATV adlı yayıncı kuruluşta zanlıya ilişkin özellikle muhabirlerin "katil" ifadesi kullandığı görülmektedir. Aynı durum Suriyeli Anne Cinayetine ilişkin yapılan haberde de mevcuttur. Böylece zanlı hem ismi hem de görüntüsüyle mahkeme kararıyla suçu sabit olmadan yayıncı kuruluş tarafından kamuoyuna "katil" ilan edilmekte ve kimliği kamuoyuna ifşa edilmektedir. Bu durumun zanlının suçunu itiraf ettiği ifade edilmesine rağmen İHEB'in 11.maddesinde yer alan *"Kendisine bir suç yüklenen herkes, savunması için gerekli olan tüm güvencelerin tanındığı açık bir*

[104] Sevilay Çelenk, a.g.m. s.234

yargılama sonunda, yasaya göre suçlu olduğu saptanmadıkça, suçsuz sayılır." hükmüyle uluslararası boyutta korunan bir hakla çeliştiği düşünülmektedir. İç hukukumuza ait metinlerde de kendine yer bulan bu ilke 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8.maddesinin 1.fıkrasının (i) bendinde yer alan *" Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz."*[105] hükmüyle görse-işitsel alanda kendine yer bulmuş ve böylece medya vasıtasıyla kimsenin yargılanmadan suçlu ilan edilemeyeceği ifade edilmiştir.

3.2.6. Habere İlişkin Öğretici Ayrıntılar:

Habere ilişkin öğretici ayrıntıların aktarılması hususunda Irmak Bebek Cinayetinin haberleştirilmesi incelendiğinde Tablo 1'de de görüleceği üzere her üç yayıncı kuruluşun da hem ilk gün hem ikinci gün söz konusu ayrıntılara yer verdiği görülmektedir. Tablo 2'de gösterildiği gibi Suriyeli Anne Cinayeti başlığını taşıyan haberin sunumunda ise ATV logolu yayıncı kuruluşun hem ilk gün hem ikinci gün haberinde öğretici ayrıntılara yer verdiği diğer iki yayıncının ise ilk gün öğretici nitelikte ayrıntılara yer verdiği ikinci gün yer vermediği görülmektedir. Şortlu Kıza Taciz haberinin sunumunda ise ATV ve Kanal D logolu yayıncı kuruluşlar Tablo 3'te görüldüğü üzere öğretici ayrıntılara hem ilk gün hem ikinci gün yer verirken FOX logolu yayıncı kuruluş yalnızca ikinci gün yer vermiştir.

Habere ilişkin öğretici ayrıntılara tüm yayıncı kuruluşlarda yer verildiği görülmektedir. Yayıncı kuruluşlar zanlı Himmet Aktürk'ün cinayete ilişkin itiraflarını ve cinayet sonrası yaptıklarını gösteren kamera kayıtları desteğiyle izleyiciye aktarmaktadır. Bununla beraber ATV adlı yayıncı kuruluş diğer iki yayıncı kuruluşa göre olaya ilişkin daha uzun bir haber yapmış ve cinayet fiilini işlediği ifade edilen Himmet Aktürk'ün evine ait detay görüntüler, cinayet ve tecavüz sırasında

[105] A.g.k. (2011)

kullanıldığı ima edilen yorgan ve battaniye görüntüleri, cinayet sonrası Himmet Aktürk'ün cesedi bir torbaya koyarak çöp kutusuna taşıması ve orada alarak uzaklaşması, tecavüz ve cinayet sonrasında Himmet Aktürk'ün takip ettiği güzergâh ve cesedin gömüldüğü yere ilişkin detaylı bilgiler görüntüler eşliğinde izleyiciye aktarmaktadır. Bu bağlamda olayın haberleştirilmesindeki detayların bir cinayet ve tecavüz fiilinin sürecine ilişkin öğretici nitelikte olduğu değerlendirilmektedir. Diğer taraftan Kanal D adlı yayıncı kuruluşun Şortlu Kıza Taciz haberinde zanlının mağdura yönelik saçlarından taciz anını özel daire içine alarak izleyiciye özellikle gösterdiği görülmektedir. Medya yoluyla suç oluşturan bir fiilin öğretilmesine hususunda 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8.maddesinin 1.fıkrasının (g) bendinde "*Suç işlemeyi, suçluyu ve suç örgütlerini övücü, suç tekniklerini öğretici nitelikte olamaz"*[106] hükmü bulunmaktadır. Söz konusu haberde doğrudan bir suç tekniğini öğretme amacı güdülmediği düşünülse de haberin sunumundaki detaylar öğretici bir nitelik taşımaktadır. Birinci bölümde yer alan Kadınların Medya İzleme Grubu (MEDİZ) ilkelerinde ise konuya ilişkin *"Tecavüz gibi cinsel suçların yukarıdaki koşullar doğrultusunda haberleştirildiği durumlarda, suçun işlenişine dair hiçbir ayrıntıya yer verilmemeli, suç reyting-tiraj gibi gerekçelerle pornografi malzemesi haline getirilmemelidir"*[107] görüşü yer almaktadır.

3.2.7. Görüntü Tekrarı:

Irmak Bebek Cinayetine ilişkin yapılan haberlerde ATV ve Kanal D logolu yayıncı kuruluşlar hem ilk gün hem de ikinci gün görüntü tekrarlarına yer verirken FOX logolu yayıncı kuruluş aynı vakaya ilişkin iki haberinde de görüntü tekrarına başvurmamıştır.(bkz Tablo-1) Suriyeli Anne Cinayeti haberinin sunumunda ise Kanal D ve FOX logolu yayıncı kuruluşlar görüntü tekrarına hiç yer vermezken ATV logolu yayıncı kuruluş yalnızca ikinci gün görüntü tekrarına yer vermiştir. Şortlu Kıza Taciz başlığını taşıyan haberin sunumunda ATV ve Kanal D logolu yayıncı kuruluşlar her iki güne ait haberlerinde de görüntü tekrarlarına yer verirken FOX

[106] A.g.k. (2011)
[107] Sevilay Çelenk, a.g.m. s.234

logolu yayıncı kuruluş yalnızca ikinci günün haberinde görüntü tekrarlarına yer vermiştir.

Yayıncı kuruluşlardan Kanal D logolu yayıncı kuruluşun Şortlu Kıza Taciz başlığıyla verilen habere ilişkin yaptığı görüntü tekrarları dikkat çekicidir. Bu yayınlarda söz konusu yayıncı kuruluş zanlının mağduru saçlarından taciz etmesini ve sonrasında zanlı ile mağdur arasında ortaya çıkan arbede ve zanlının mağdura uyguladığı şiddet görüntüleri üst üste tekrarlar halinde ekrana yansıtmış ve bu görüntüleri ok işaretleri ve görüntü efektleriyle güçlendirerek izleyiciye aktarmıştır. Yayıncı kuruluş bu yayınıyla her ne kadar söz konusu taciz vakasını kınadığını ifade etse de esasında söz konusu yayının taciz eyleminin ve mağdura yönelik şiddetin kanıksanmasına ve sıradanlaşmasına hizmet ettiği değerlendirilmektedir. Medyada bir şiddet vakalarına ilişkin görüntü tekrarlarının bu vakaların kanıksanmasında önemli rolü olduğu düşünülmektedir. *"Şiddete maruz kalma ya da izleme sonucunda, bu tür davranışların model alma yolu ile öğrenildiği ve şiddet içeren davranışların frekansının arttığı bilinmektedir. Şiddet karşısında bir süre sonra duyarsızlaşma geliştiği ve bunu izleyen aşamada, sinme ve boyun eğme davranışlarının ortaya çıktığı da bilimsel bir gerçektir."*[108] Yayıncı kuruluşlar tekrar görüntülerle şiddetin medya vasıtasıyla kanıksanmasının önüne geçmek maksadıyla 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8.maddesinin 1.fıkrasının (ş) bendinde yer alan "*Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz"*[109] hükmüne aykırı hareket etmektedirler.

3.2.8. Sansasyonel Unsur:

Yayıncı kuruluşların söz konusu haberlere ilişkin sık sık sansasyonel unsurlar kullandığı görülmektedir. Her üç yayıncı kuruluşta Irmak Bebek Cinayetinin sunumunda sansasyonel unsurlara başvurmuştur. Bunlarda ATV logolu yayıncı kuruluş her iki yayınında da sansasyonel unsurlara yer verirken; Kanal D logolu

[108]RTÜK Araştırma Raporu, Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlâllerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri, 2016, s.11
[109] A.g.k. (2011)

yayıncı kuruluş yalnızca ilk günün, FOX logolu yayıncı kuruluş yalnızca ikinci günün haberinde sansasyonel unsurlara yer vermiştir.(bkz Tablo 1) Suriyeli Anne Cinayetine ilişkin haberlerde ise ATV logolu yayıncı kuruluş her iki günün haberinde de sansasyonel unsurlara yer verirken diğer iki yayıncı kuruluş ilk günün haberinde sansasyonel unsurlara yer verirken ikinci günün haberinde sansasyonel unsurlara yer vermemiştir. Şortlu Kıza Taciz haberinde de her üç yayıncı kuruluşunda sansasyonel unsurlara başvurduğu ancak ATV ve Kanal D logolu yayıncı kuruluşların her iki günün haberinde FOX logolu yayıncı kuruluş ise Tablo 2'de görüldüğü gibi yalnızca ikinci günün haberinde sansasyonel unsurlara başvurmuştur.

Türkçeye Fransızcadan girmiş bir sözcük olan sansasyonel kavramı "çarpıcı"[110] anlamına gelen bir sıfattır. Görsel-işitsel alanda ise yayıncının içeriğin izleyici üzerindeki etkisini artırmak amacıyla haberi çeşitli ses ve görüntü efektleri ya da izleyici dikkatini çekecek şekilde "birazdan", "az sonra" gibi anonslarla çarpıcı hale getirmesini ifade etmek için kullanılmaktadır. Yayıncı kuruluşlar haberlerine olan ilgiyi artırmak amacıyla vakanın haberleştirme sürecine çarpıcı ve dikkat çekici unsurlar eklemektedirler. Bu durum çoğunlukla ses ve görüntü efektleri, suça ilişkin ayrıntı görüntülerin sunumu ya da duygusal yoğunluk taşıyan görüntülerin ekrana yansıtılmasıyla sağlanmaktadır. Böylece hem olayın kanıksanmasının önü açılmakta hem de insan onuruna aykırılık taşıyan görüntüler ekrana getirilmektedir. Irmak Bebek Cinayetine ilişkin haberde yayıncı kuruluşlardan ATV'nin Irmak Kupal'ın annesi Suriye Kupal'a ait ağlama görüntülerine ve tecavüze uğrayarak öldürülen çocuğunu istediği görüntülere yer verilmiştir. Diğer taraftan söz konusu yayıncı kuruluş olaya ilişkin haberin sunumunda ses ve görüntü efektleri kullanımına da yer vermiştir. Bu tür uygulamalara ilişkin 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 8.maddesinin 1.fıkrasının (ı) bendinde *"Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğundan emin olunmaksızın yayınlanamaz;* ***haberin verilişinde abartılı ses ve görüntüye, doğal***

[110]http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc8c66fa73ac1.20243399 (09.07.2018)

sesin dışında efekt ve müziğe yer verilemez; *görüntülerin arşiv veya canlandırma niteliği ile ajanslardan veya başka bir medya kaynağından alınan haberlerin kaynağının belirtilmesi zorunludur"*[111] hükmü yer almaktadır. TGC Medyada Çeşitlilik Kılavuzu'nda ise "*Cinsiyet ayrımcılığına dayalı şiddet hiçbir biçimde meşru gösterilmemeli, şiddetin toplumsal düzlemdeki önemini azaltacak sansasyonel kullanımlardan ve mizah malzemesine dönüştürme eğilimlerinden uzak durulmalıdır"*[112] denilmektedir.

[111] A.g.k. (2011)
[112] Çiler Dursun, a.g.m. s.28

SONUÇ

Günümüzde insan haklarını esas alan demokratik sistemlerin en temel dayanak noktalarından birini teşkil eden ifade özgürlüğü kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte yeni bir boyut kazanmıştır. İletişimde sesin yanı sıra görüntünün de kullanıldığı günümüz medya araçlarının en temel işlevlerinden biri de toplumu ilgilendiren ya da ilgilendireceği düşünülen olaylara ilişkin haber programları vasıtasıyla topluma enformasyon sağlamaktır. Radyo ve televizyon yayınlarında özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına getirilen en önemli eleştiri bu hakkın sınırlarının kesin çizgilerle çizilememiş olmasıdır. Çünkü bu hakkın sınırları görsel-işitsel medyanın haber verme özgürlüğü ile ifade özgürlüğü gibi temel haklarla çevrilidir.[113] Medyanın, özellikle görsel-işitsel medya olarak televizyonun yaygın medya aracı olarak kullanılmaya başlaması ve bireyin öncesinde sosyal çevresinde geçirdiği zamanı televizyon karşısında geçirmeye başlaması ve bunun tabii sonucu olarak sosyal çevrede edinmesi gereken toplumsal değer ve yargıları televizyon vasıtasıyla öğrenir hale gelmesi televizyon ürünlerinin üretim süreçlerinin incelenmesini zorunlu hale getirmiştir. Diğer bir deyişle televizyon tarafından kurgusal olarak ve sosyal hayatın gerçeğinden farklı olarak yeniden üretilen değer ve yargıların toplumsal yapıyı inşa etmesinin toplumsal yapının sağlıklı işlemesi açısından bir tehdit oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Kitle iletişim araçlarının sunduğu imkânlarla vazgeçilmez hale geldiği günümüzde medya toplumun en önemli haber kaynağı haline gelmiştir. Bunun sonucu olarak medya topluma haber aktarma hususunda çeşitli sorumluluklar yüklenmek durumunda kalmıştır. Özellikle görüntü ve sesi aynı anda iletebilme imkanından dolayı televizyon haberleri, sunumu yapılacak vakanın seçimi, seçilen vakaların dramatik bir şekilde yeniden kurgulanması, sunucunun haber sunum tarzı, haberde kullanılan altyazılar, fonda yer alan müzik vb. tüm unsurlar ile bir bütünlük oluşturur. Her bir unsur sunumu yapılan haberinin vazgeçilmez bir parçası ve

[113] İbrahim Çöllü, *Radyo ve televizyon yayınlarında özel hayatın korunması,* RTÜK Uzmanlık Tezi, 2011, s. 163

olmazsa olmazıdır. Birinin eksikliği haberin toplum üzerindeki etkisinin artması ya da azalması noktasında oldukça önemlidir.[114] Böylece ticari kaygıların ön plana çıkmasıyla birlikte medyanın daha fazla izlenebilmek amacıyla habere konu vakaları daha çarpıcı ve daha ilgici çekici hale getirerek ve adeta yeniden inşa ederek aktarma yolunu tercih etmeye başladığı gözlemlenmektedir. Bu noktadan itibaren haber ile habere konu vaka arasındaki ilişki tartışılır hale gelmektedir. Bununla beraber haber bültenlerinde sunulan vakaların, haberleştirme sürecinde söz konusu vakanın taraflarının kişilik haklarının ne düzeyde korunduğu meselesinin görsel-işitsel iletişim alanında önemli bir tartışma konusu haline geldiği görülmektedir. Özellikle televizyon yayınlarında gerçek bir olayın haberleştirilmesi sürecinde gerçeğe aykırı eklemeler yapılarak haber verme hakkının arkasına gizlenip kişilik haklarının ihlal edildiği durumlar söz konusu olabilmektedir.[115]

Cinsel şiddet vakalarına ilişkin haberlere, haber bültenlerinde sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Bu vakalar söz konusu fiilin çoğunlukla fiziki olarak zayıf olan kadın ve çocuklara yönelmesi, karşılıklı şiddetten ziyade bir tarafın tek taraflı olarak uyguladığı cebir niteliğinde olması ve toplumsal hassasiyetin üst düzeyde olduğu bir muhtevaya sahip olması medya kuruluşları açısından popüler haber konusu edinilmelerinin önünü açmaktadır. Bu bağlamda medya kuruluşlarının habere konu vakanın mağdurlarının insan onuru ve kişilik haklarına saygı gösteren bir yayıncılık anlayışını benimsemesi elzem hale gelmektedir. Bununla birlikte yayıncı kuruluşların sıklıkla haber sunumunda mağdurların kişilik haklarını ihlal ettikleri ve onların insan onurunu dikkate almaksızın vakaları haberleştirdikleri görülmektedir. Özellikle mağdurların mahremiyetinin kamuya ifşa edilmesinin bu alanda görülen ihlallerin başında geldiği değerlendirilmektedir. Bir cinsel şiddet vakası esasen yalnızca ona maruz kalan mağdur açısından değil mağdurun yakınları açısından da travmatik bir durumdur. Çoğunlukla mağdurlar yaşadıkları travmaya ek olarak medya tarafından kamuoyuna mahremiyetleriyle birlikte ifşa edilmekte ve yaşadıkları acıyı tekrar tekrar hissetmektedirler. Diğer taraftan bu durum mağdurların

[114] Yusuf Yurdigül, ve Aslı Yurdigül, TV Haberlerinin Anlatı Yapısının Oluşturulması Sürecinde Özel Efekt Teknolojileri: NTV ve CNN Türk Ana Haber Bültenleri Üzerinden Bir İnceleme", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2014, Sayı: 1. s.124

[115] N. Cihangir Şahin, *Yayın yoluyla kişilik haklarının ihlali,* RTÜK Uzmanlık Tezi, 2000, s. 67

yaşadıkları travmayı atlatmalarını zorlaştırmakta ve yaşamlarının ileriki dönemlerini de etkilemektedir. Bazen de medya kuruluşlarının cinsel şiddet vakasının sunumunda haberi daha çarpıcı hale getirmek için ses ve görüntü efektleri kullandıkları izleyicinin dikkatini çekmek için olayı "birazdan, az sonra" gibi merak uyandırıcı ifadelerle anons ettikleri görülmektedir. Böylece başta mağdur ve yakınları olmak üzere esasen bütün toplumu yaralayan bir travma daha fazla izleyici çekmenin vasıtası olan ticari bir meta haline getirilmektedir. Diğer taraftan haber bültenlerinin - aile ortamında takip edildiği dikkate alınmaksızın olaya ilişkin toplumca mahrem kabul edilen bilgiler izleyiciye aktarılmakta, haber ailecek izlenmeye müsait olmayacak şekilde sunulmaktadır.

Bu tez çalışmasında ele alınan vakalarda da görüleceği üzere cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmeleri sürecinde ihlal edilen önemli hukuk ilkelerinden biri de masumiyet karinesidir. Hiç kimsenin yargı mercilerince suçluluğu karara bağlanmadan suçlu ilan edilemeyeceğini ifade eden bu ilke bu tür vakaların haberleştirilmesinde sıklıkla ihlal edilmekte ve zanlılar yargı kararı olmadan suçlu ilan edilmektedir. Zanlılar kamuoyu önünde "zanlı" yerine "katil", "cani" gibi suçlayıcı ifadelerle anılmaktadır. Bu bağlamda yayıncı kuruluşlar toplumun bu tür vakalara yönelik hassasiyetini suiistimal edercesine zanlıları bütün bir topluma peşinen suçlu olarak tanıtabilmektedir. Böylece medyanın "suçlu" olarak nitelendirdiği kişi kitlelere göre "suçlu", medyanın "hatalı" olarak nitelendirdiği kişi toplumsal hayatta "hatalı" olarak kabul edilir hale gelmektedir.[116] Bu tez çalışmasına konu edinilen vakaların deşifre metinlerinde de görüleceği üzere medyanın adeta bir yargı organı gibi bütün bir toplumun huzurunda kişileri yargıladığı ve toplum nazarında onları mahkûm ettiği görülmektedir.

Cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmesinde sıkça rastlanan problem alanlarından birini de söz konusu haber içeriğinin tekrar tekrar izleyiciye aktarılarak habere konu davranışın kanıksatılması oluşturmaktadır. Bir taciz olayı ya da bunun sonucu yaşanan şiddet ekrana tekrar tekrar verilmekte ve böylece toplumsal normlara

[116] Emir M. Ulucak, *Kitle iletişim araçları yoluyla yapılan yayınlarda, kesinleşmiş yargı kararı olmadan kimsenin suçlu sayılamayacağı ilkesinin uygulanması,* RTÜK Uzmanlık Tezi, 2000, s.117

göre yanlış kabul edilen davranışların özellikle çocuk ve gençler tarafından kanıksanmasının önü açılmaktadır. Bu durumun ise bireyle toplum arasındaki çatışmayı derinleştirdiği değerlendirilmektedir.

Yayıncı kuruluşlar izleyicinin merak duygusunu hesaba katarak haberleri mümkün olduğunca ilginç hale getirmenin yollarını aramakta ve bunu başarmak içinde çeşitli yollara başvurmaktadırlar. Sıklıkla başvurulan bu yollardan biri de habere konu olaya ilişkin mümkün olduğunca fazla ayrıntının izleyiciye aktarılmasıdır. Bazı medya kuruluşlarının olayın nasıl gerçekleştiğine ilişkin ayrıntıları, olayda kullanılan suç unsurlarını ve olayın geçtiği mekânı ayrıntılarıyla aktarmada sakınca görmedikleri bazen muhabirleri vasıtasıyla olay yerinden ya da cinayet sonrası mağdurların gömüldükleri yerlerden canlı yayın dâhil yayınlar gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu durumda mağdurların mahremiyetinin ihlal edilmesinin söz konusu olabilmesinin yanı sıra suçun öğrenilmesinin de önü açılmaktadır. Yayınların toplumun her kesimine ulaştığı dikkate alındığında bu tür ayrıntıların suça yatkın bireyleri suça teşvik etme ihtimalinin yanı sıra özellikle toplumsal değer yargılarına ve suç işleme kavramına ilişkin değerlendirme becerisi yeterince gelişmemiş olan çocuk ve gençler açısından da çeşitli riskler barındırdığı değerlendirilmektedir.

Ülkemizde görsel-işitsel medya sektörünü düzenleme ve denetleme yetkisinin Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda olduğu dikkate alındığında cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmesinde söz konusu olan ihlallerin giderilmesi hususunda da Radyo ve Televizyon Üst Kurulu temel muhatap konumundadır. Diğer taraftan söz konusu ihlallerin faili konumundaki medya hizmet sağlayıcı kuruluşların tutumları da cinsel şiddet haberlerinde görülen ihlallerin giderilmesinde belirleyici bir öneme sahiptir.

ÖNERİLER

Cinsel şiddet vakalarının haber bültenlerinde sunumunda karşılaşılan ihlallerin giderilmesi ilişkin öncelikli olarak aşağıdaki tedbirlerin alınmasının elzem olduğu değerlendirilmektedir;

- Hiçbir şekilde mağdurların; görüntüleri, adları ya da yaşadıkları mahalle veya mekâna ilişkin bilgilerle ifşa edilmesine imkân tanınmamalıdır. Bu tür yayınlarda mağdur yakınlarının da kimliklerinin ifşasına neden olacak bilgilere yer verilmemelidir. Mağdurlar ölmüş dahi olsa onların insan onuruna ihlal edecek içeriklere yayınlarda yer verilmemelidir.

- Zanlılar suçları adli mercilerce sabit hale getirilmedikçe kamuoyuna "katil" ve "cani" gibi suçlayıcı ifadelerle aktarılmamalıdır.

- Yayıncı kuruluşların ilgili vakalara yönelik toplumsal hassasiyeti suiistimal etmek suretiyle olayı yeniden kurgulayarak ve çeşitli görüntü ve ses efektleriyle sansasyonel bir sunum yapmasının önüne geçilmelidir.

- Cinsel şiddete ilişkin haberlerde suçun işlenişine ilişkin ayrıntılara yer verilmesinin ve bu tür haberlerin sunumunda gereksiz tekrarlarla ilgili şiddet vakaların toplumca kanıksanmasına yol açacak bir yayıncılık anlayışının önüne geçilmelidir.

- 02.11.2011 tarih ve 28103 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 8.maddesine doğrudan cinsel şiddet vakalarının haberleştirilmesine mahsus bir hükmün eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda "Cinsel dokunulmazlığa karşı olaylar ile ilgili haber ve programların sunumunda çocuk ve aileleri ile mağdurların ad, soyadının baş harfleri ile yer de dâhil olmak üzere tanınmalarına neden olabilecek bilgi, belge ve görüntüler yayınlanamaz.

Cinsel dokunulmazlığa karşı olaylar ile ilgili haberler ve şiddet haberleri toplumsal güveni sarsacak ve infiale yol açacak nitelikte verilemez" şeklinde bir hükmün eklenmesi Üst Kurul uzmanlarının söz konusu haberleri değerlendirmesi sürecinde de aydınlatıcı olacaktır.

- Konuya ilişkin kanun maddelerinin geniş kapsamlı ve yoruma açık olması ve bu yüzden ifade özgürlüğü ile kişilik hakları arasında bazı geçişkenliklerin yaşanması dolayısıyla hem yayıncı kuruluşlara yönelik -yayınları sırasında dikkate alacakları- hem de Üst Kurul uzmanlarına yönelik -haber metinlerini değerlendirmede göz önünde bulunduracakları- rehber ilkeler oluşturulmalıdır.

- İfade özgürlüğü ile kişilik hakları arasındaki çizginin yer yer belirsizleştiği dikkate alınarak Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile yayıncı kuruluşlar arasında konuya ilişkin etkileşim artırılarak yukarıda tespit edilen sorunlara ilişkin Üst Kurulca yayıncı kuruluşu temsilcilerine yönelik seminerler düzenlemelidir.

- Başta Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olmak üzere ilgili kamu kuruluşları ile sorunun çok boyutlu olarak ele alınması yoluna gidilmeli ve medyanın konuya ihlal boyutuyla dâhil olması yerine cinsel şiddet vakalarının azaltılmasına yönelik nasıl katkıda bulunabileceği değerlendirilmelidir.

- Cinsel şiddet vakalarının sunumunda mağdur ve zanlının yanı sıra üçüncü taraf konumundaki izleyicinin de konumu dikkate alınmalı konuya ilişkin ülke ortalamasını yansıtacak şekilde anket çalışması yapılmalıdır. Bu anket çalışmasının sonuçları ilgili Üst Kurul uzmanlarının hizmetine sunularak konuya ilişkin raporlaştırma süreçlerinde bu sonuçları göz önünde bulundurmaları sağlanmalıdır.

- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bünyesinde oluşturulan komisyonlar içerisindeki ilgili komisyonlar vasıtasıyla konuya ilişkin bilimsel literatür ve yurtdışı düzenleyici otoritelerin çalışmaları düzenli olarak takip edilerek Üst Kurul uzmanlarının hizmetine sunulmak üzere raporlar oluşturulmalıdır.

- Haber sunumunda habere konu olayın niteliğini gösteren akıllı işaretlere yer verilmelidir. Böylece izleyici söz konusu haberin içeriğinden haberdar olarak isterse izlediği yayından ayrılabilmelidir. Haber yayınlarının çoğunlukla ailecek izlendiği göz önüne alınarak isteyen ailelerin içeriğini dikkate alarak cinsel şiddet vakalarını izlemekten kaçınabilmesinin önü açılmalıdır.

KAYNAKÇA

Arslan, Ali "Medyanın Birey, Toplum ve Kültür Üzerine Etkileri", Uluslararası İnsan ve Bilim Dergisi ISSN: 1303-513

Avrupa Birliği Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Yönergesi 15.4.2010 TR L 95/1

Bolat, Oğuz (2002), "Çocuk, Şiddet ve Medya", Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri Sempozyumu, Ankara.

Briggs, A.ve Burke, P. (2004), *Medyanın Toplumsal Tarihi, İstanbul,* İzdüşüm Yayınları.

Canadian Radio-television and Telecommunications Commission Voluntary Code Regarding Violence in Television Programming

Çelenk, Sevilay "*Kadınların medyada temsili ve etik sorunlar"*

Çiler, Dursun "Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği", Fe Dergi: Feminist Eleştiri Cilt 2 Sayı 1.

Çığ, Ünsal ve Çamuroğlu, Eylem (2011) "Haber Endüstrisi ve Gazetecilik Etiği", İş ahlakı Dergisi Kasım, Cilt 4, Sayı 8.

Çöllü, İbrahim, (2011), *Radyo ve televizyon yayınlarında özel hayatın korunması,* RTÜK Uzmanlık Tezi.

Deniz, Şadiye ve Özel, Elif Korap, (2015), "Tecavüzün Haberleştirilmesinde Etik Sorunlar: "5 N 1 K Yetmez, Bir de Vicdan Gerek", Gaziantep University Journal of Social Sciences. 14(4):721-759

Durur, Elif Küçük, (2011), İnşacı Yaklaşım içinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevelenişi, Atatürk İletişim Dergisi Sayı: 2

Erçin, Süheyla Nur, "Sosyal Şiddet"

Erdoğan, İlker (2005), "Haber Çerçeveleme: Kuram ve Tipoloji".

Erdoğan, İrfan "Medya Ve Etik: Eleştirel Bir Giriş", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı: 23

Eyiler, Serdar (2012) *Yazılı Basında Cinsel Suçlar: 2006–2008 Yılları Arasında Hürriyet Ve Takvim Gazetelerinde Yayınlanan Cinsel Suç İçerikli Haberlerin İçerik Analizi,* Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Evers, Hubb, "Medya Etiği"

Genç, Ali, (1988), "Türk Televizyon Haberciliğinde Etik Sorunlar", İletişim Fakültesi Dergisi İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi Sayı: 7.

Goffman, E. (1974), *Frame Analysis,* University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

Heper, D., (1996), "Basın Meslek İlkeleri Medya ve Şiddet", Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı, Sayı: 11.

İçli, Tülin Günşen, (2002), "Çocuk, Şiddet, Suç ve Medya", Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberleri Sempozyumu, Ankara.

İmançer, Dilek (2010), *Medyayı Anlamak: Stereotipler, Değerler ve Söylem*, De Ki Basım Yayım Ltd. Şti.,

Işık, Metin (2007), *Televizyon ve Çocuk; 6-12 yaş arası çocukların televizyon izleme alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme*, Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya.

Kahraman, Hasan Bülent, (2002), *Postmodern Dönemde Gerçeğin Dönüşümü, Medya Ve Popüler Kültür, Postmodernite İle Modernite Arasında Türkiye,* Everest Yayınları. İstanbul.

Kalabalık, Halil (2015), *İnsan Hakları Hukuku*, Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Ankara.

Karakuşçu, Güliz, (2003), *Özel Televizyon Kanallarında Terörizm; Kanal D ve Show TV Ana Haber Bültenleri İçerik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kars, Neşe (1996), *Yazılı Basından Televizyona Geçişte Tekelleşme Eğilimleri Açısından Televizyon Haberciliği,* İstanbul: Marmara Üniversitesi, S.B.E. Radyo-TV-Sinema Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

Kars, Neşe, Atik, A. Kadir, Yıldız, Cevdet ve Irgınbayeva, Venera, (2002) "Tematik Haber Kanallarında Haberin Sunumu; NTV, CNN TÜRK, TRT-2 Tematik Haber Kanallarının Ana Haber Bülteni Oluşturma ve Sunma Politikaları" İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 14.

Kocabaşoğlu, U., (1974/76), *"*Haber Kavramı Üzerine", A.Ü. B.Y.Y.O. Yıllık, Ankara.

Kocadaş, Bekir, (2015) Kültür ve Medya, bilig, Sayı:6

Koçak, Abdullah ve Arun, Özgür (2006)"İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem, Sorunu", Selçuk İletişim.

Malezya İletişim ve Çokluortam İçerik Kuralları, Çev. İrfan Dündar Erentürk,(RTÜK Uluslararası İlişkiler Dairesi), 2004.

M. Ulucak, Emir,(2000) *Kitle iletişim araçları yoluyla yapılan yayınlarda, kesinleşmiş yargı kararı olmadan kimsenin suçlu sayılamayacağı ilkesinin uygulanması,* RTÜK Uzmanlık Tezi.

McQuail, (2005), D. *McQuail's mass communication theory*, London: Sage.

Mora, Necla (2008a) "Medya, Toplum ve Haber Kaynağı Olarak Sembolik Seçkinler", Cilt:5 Sayı:1.

Mora, Necla, (2008b) “Medya ve Kültürel Kimlik”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:5 Sayı:1.

Nuttal, Jon (1997), *Ahlak Üzerine Tartışmalar,* Çev: Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Ozankaya, Özer (1980), “Türkiye’de Yığın İletişiminin Demokratik Siyasal Kültür Gelişimindeki Yeri ve Önemi”, A.Ü.S.B.F. Yay., Ank., Cilt: XXXV

Parlak, İsmet,(2009) *Medyada Gerçekliğinin İnşası; Türk Medya Söylemine Eleştirel Bir Bakış,* Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.

Postman, Neil ve Powers, Steve (1992), *Televizyon Haberlerini İzlemek,* Çev: Aslı Tunç, Kavram Yayınları, İstanbul, s.15

RTÜK Araştırma Raporu, “Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlâllerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri”, 2016.

RTÜK Görsel-işitsel Yayıncılık Etik İlkeleri

Şahin, N. Cihangir(2000), *Yayın yoluyla kişilik haklarının ihlali,* RTÜK Uzmanlık Tezi.

Şirin, Mustafa Ruhi,(2006) *Televizyon Çocuk ve Aile; yeni çocukluğun televizyon sarmalı,* İz yayıncılık & Çocuk vakfı, 3. Baskı; İstanbul.

TBMM, Medyada Yer Alan Bazı Haberlerin, Masumiyet Karinesini İhlal Ettiği İddialarının Araştırılması İle İlgili İnceleme Raporu

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, (1988), *Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet,* T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.

The Malaysıan Communıcatıons And Multımedia Content Code The Communıcatıons And Multımedıa Content Forum Of Malaysıa

The Ofcom Broadcastıng Code, 2015

Uluç, Güliz, “Toplumsal Bir Gruba Yönelik Şiddet Türü; Medya Şiddet ve Çocuklar”

Ünalan, Ezgi (2011), *Televizyonda Çocuk İstismarı ve İhmali,* Yüksek Lisans Tezi İstanbul.

Üzülmez, İlhan Türk Hukukunda Suçsuzluk Karinesi ve Sonuçları TBB Dergisi, Sayı: 58, 2005.

Yegen, Ceren (2015), “Çocuk Cinayeti Haberleri Türk Yazılı Basınında Sunumu: Posta Gazetesi Örneği”, Global Media Journal TR Edition, 5 (10).

Yurdigül, Yusuf ve Yurdigül, Aslı, (2014),“TV Haberlerinin Anlatı Yapısının Oluşturulması Sürecinde Özel Efekt Teknolojileri: NTV ve CNN Türk Ana Haber

Bültenleri Üzerinden Bir İnceleme", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1.

Ziyalar, Neylan, Salihoğlu, Seda, (2011), *Çocuk Hakları açısından çocuk İhmali ve İstismarı*, (Hzr) Mücahit Öztürk, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.

Elektronik Kaynaklar

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aeca8b2e17dc5.37104728

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5af035faba5263.26674836

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aeea98707ae00.64611480

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aef2bedba0131.45518963

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aef2bfe545e55.97854524

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5aef6698e28c59.21069222

https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/40715content/uploads/2015/08/Code_of_Conduct.pdf

https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0025/53287/ofcom_broadcast_code_july_2015.pdf

http://laws.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-87-49/page-1.html#docCont

https://crtc.gc.ca/eng/archive/2008/db2008-81.htm

http://www.haca.ma/sites/default/files/upload/BO_6522_Fr%20opt.pdf

http://www.haca.ma/fr/53-15-10092015-%C2%A0decision-du-csca-n%C2%B0-53-15-du-26-kaada-1436-10-septembre-2015-relative-la-couverture

https://www.unicef.org/turkey/udhr/_gi17.html

http://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf

http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5187-20080320.pdf

https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/40715

https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html tck

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb154ae66fe6.45799106

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb44ba5522a6.02980332

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb44c1ba60d7.86104796

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb9a3e4ec321.25595656

https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm anaysa

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bbb9a49904bc0.16741024

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bc6f16924e541.95433116

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bc8c66fa73ac1.20243399

ÖZET

Ülkemizde 1990'lı yıllarda başlayan özel televizyon yayıncılığı ile birlikte kamu yayıncısı kuruluşların yanı sıra pek çok özel yayıncı kuruluş yayıncılık alanında faaliyet göstermeye başlamıştır. Yayıncı kuruluşların sayılarının artması ve yayıncılığın bir ticari gelir vasıtası olarak ortaya çıkmasıyla birlikte bu kuruluşlar arasında daha fazla izleyiciye ulaşabilme hususunda kıyasıya bir rekabet başlamıştır.

Televizyonun hem görsel hem de işitsel bir içerik sunma olanağı onu yazılı basın ve radyonun önüne geçirmiş ve yayıncı kuruluşlara içeriği şekillendirme hususunda daha geniş bir olanak vermiştir. Bununla beraber yayıncı kuruluşlar haber sunumunda bu olanağı bir fırsat olarak görerek izleyici hassasiyetlerini suiistimal etmişler ve habere konu olayların tarafı olan kişilerin kişilik haklarını göz ardı eden bir yaklaşım benimsemişlerdir. Buna karşın görsel-işitsel alanı düzenleme yetkisine sahip kamu otoritesi olarak RTÜK, 6112 sayılı Kanun çerçevesinde söz konusu ihlallere ilişkin çeşitli müeyyideler uygulamaktadır. Öte yandan konuya ilişkin akademik çevrelerin yürüttüğü çalışmaların yanı sıra bazı basın meslek örgütleri çeşitli etik ilkeler belirlemiştir.

Cinsel şiddet vakalarının haber bültenlerinde sunumuna ilişkin yapılan bu çalışmada yukarıda bahsedilen bilimsel çalışmalar, hukuk mevzuatı ve etik ilkelerin odaklandığı problem alanları dikkate alınarak belirlenen ölçütler bağlamında cinsel şiddetin sunumuna ilişkin üç farklı yayıncı kuruluşun üç faklı olaya ilişkin tutumu ele alınmıştır. Ele alınan haberlere ilişkin yapılan değerlendirmede cinsel şiddet haberlerinin sunumunda yayıncı kuruluşların ihlallerinin özellikle mağdurların kimliklerin ifşa edilmesi, zanlıların masumiyet karinelerinin dikkate alınmaması ve habere konu olayın sansasyonel bir şekilde sunulması hususlarında yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu sorun alanlarının çözümüne yönelik öncelikli olarak konu çok yönlü ele alınarak konunun tarafı olan kuruluşlar ile ortak bir çalışma yürütülmeli ve yayıncı kuruluşlara yönelik eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Diğer taraftan konuya ilişkin bahsi geçen sorun alanlarını dikkate alan bir kanun maddesinin 6112 sayılı Kanun'a ilave edilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

ARŞİV Kayıt Bilgileri

Tezin Adı	Haber Bültenlerinde Cinsel Şiddetin Sunumu
Tezin Yazarı	Muhammet GÖK
Tezin Danışmanı	Hüseyin Tuğrul OKTAY
Tezin Konumu	Uzmanlık Tezi
Tezin Tarihi	Kasım 2018
Tezin Alanı	Yayıncılık
Tezin Yeri	RTÜK – ANKARA
Anahtar Kelimeler	İfade Özgürlüğü, Şiddet, Cinsel Şiddet, Haber, Haberde Gerçeklik, Suçsuzluk Karinesi, Medya Etiği, Kanıksatıcılık.

ABSTRACT

In addition to public broadcasting, in our country in the 1990s private broadcasting became legal and many private broadcasters started to operate in the broadcasting sector. With the increase in the number of broadcasters and the emergence of broadcasting as a means of commercial revenue, a hard competition has started for reaching more audiences among these organizations.

The ability of the television to present both visual and audio content puts it in front of print and radio, giving broadcaster opportunities to shape the content. Broadcasters have used this opportunity in the presentation of the violence cases in news bulletins by abusing audience sensibilities, and have adopted an approach that ignores the personal rights of the people who are the parties to these cases. However, as public authority with the authority to regulate the audiovisual field, RTUK imposes various sanctions on these violations in accordance with the Law no. 6112. On the other hand, in addition to the work carried out by academic circles, some press professional organizations have adopted various ethical principles.

In this study on the presentation of cases of sexual violence in news bulletins, the attitude of three different broadcasting organizations related to the presentation of sexual violence in the context of the criteria determined by the abovementioned scientific studies, legal regulations and ethical principles were discussed. In the evaluation of the news reported, it is seen that the violations of the broadcasters in the presentation of the sexual violence news concentrates on disclosing the identities of victims, adopting a sensational presentation of sexual violence and neglecting the presumption of innocence.

In order to solve these problem areas, a common study should be carried out with organizations being parties to the issue and training seminars should be organized for broadcasters. On the other hand, it is considered that it would be beneficial to add a law article to the Law No. 6112 which takes into account the mentioned problem areas.

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında Hatay'da doğan Muhammet GÖK, ilkokulu Zeytinoba İlkokulu'nda, ortaokulu Ardıçlı İlköğretim Okulu'nda, liseyi ise Antakya Merkez 23 Temmuz Lisesi'nde tamamlamıştır. 2004-2008 yılları arasında Gaziantep Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans eğitimi aldı. 2015 yılında Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna Üst Kurul Uzman Yardımcısı olarak atandı.

Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine devam eden GÖK, iyi derece İngilizce ve orta derece Fransızca bilmektedir.